

Mey-maaya-mawiya masa
Jan
ma wuzlala
Mey da ray
Mey-maaya-mawiya masa Jan
ma wuzlala

Jan na, ara ndaw da wuzlah gula hay nga Yesu kuraw a ray a cew. Ara gula masa Yesu ma wuɗa kalah (13.23; 21.20). Aɗga mɛlmanɗa nga Jak, papa ata Zebede (Mt 4.21).

Derewel e aɗga wal nekɔfey ta masa Matiye, Mark, leɗ Luk ma wuzlalamata. Jan na, a wuzda mabara nga mey nga Yesu, asaya aa guzley da ray slɛra masa Yesu ma ka. Jan a wuɗey ndɔhay a sɛrmara Yesu Kɛriste na, ara Mey nga Gazlavay masa aa daha ta Gazlavay dɛga bɛla ta zley daa ba aranɗa. Mey nga Gazlavay a na, ta tɔrey la nga ndaw-magɔdanɗa. Ta sawa la a bɛla, amba ndɔhay a tɔram nga bɛza hay nga Gazlavay.

Dɛga daa fasɛlawal 2 haa fasɛlawal 12, Jan aa guzley da ray maazla hay maasala ma rɛzla ndaw masa Yesu ma kata. Ta fa maazla hay a na, ya sɛrkwa Yesu aa Bɛzey nga Gazlavay fara fara.

Dɛga daa fasɛlawal 13 haa fasɛlawal 21, Jan aa guzley da ray Yesu ma da mbɛkda bɛla. Aa guzley da ray Yesu ma kɛtata gula aɗga hay da ray menjey ata fa dɛba nga memɔcey aɗga (13-16). Aa guzley da ray Yesu ma dɛrar danɗay a Gazlavay, ma kar ambahw amba a mbɛkdata

gula an̄ga hay asi har nga Gazlavay (17). Aa guzley da ray ndəhay ma kərzamara Yesu nga kədəy vagay (18-19). Asaya, aa guzley da ray Yesu ma sləkɔdawa daa meməcey leŋ da ray Yesu ma wuztar vaw a gula an̄ga hay amba a vəltar gədan̄ (20-21).

Daa ɔerewel e kedɛ na, mey mekele mekele daha nga vəley gədan̄ a ndəhay:

Gazlavay a wudta ndəhay kalah (3.16-17)

Yesu a ləvey: «Yah na, ɔaf mevəley heter mendəvey ba.» (6.35, 48)

Yesu a ləvey: «Yah na, slam-mewedey.» (8.12; 9.5)

Yesu a ləvey: «Yah na, mey-slam nga təban̄ hay.» (10.7, 9)

Yesu a ləvey: «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya.» (10.2-4, 11, 14)

Yesu a ləvey: «Yah, ray aɔaw na, ya sləkɔdatərwa ndəhay daa meməcey, asaya, ya vəltar heter mendəvey ba.» (11.25-26)

Yesu a ləvey: «Yah na, cəved ma handata ndəhay ŋgada fa Gazlavay.» (14.6)

Mey da ray Yesu Kəriste, ma zəlmara Mey nga Gazlavay

¹ Masa *Gazlavay ta ləma bəla daa ba aran̄ na, ndaw ma zəlmara Mey nga Gazlavay aa daha cay. Mey a manjakaya ta Gazlavay *. Mey a na, ara Gazlavay a ray an̄ga. ² Masa Gazlavay ta

* **1:1** 1.1 Yesu ara Gazlavay ray an̄ga. Nəka Mt 1.23; Rm 9.5; Fəl 2.6; Kwa 1.19; 2.9; Tit 2.13; Heb 1.3; 2Pi 1.1; 1Jn 5.20. **1:1** 1.1-2 MC 1.1-2.4; Jan 17.5; Fəl 2.6; 1Jn 1.1-2; CWJ 19.13-16

zlar nga ləmtərwa cek hay tabiya daa ba aran na, Mey a manjakaya ta Gazlavay. ³ Gazlavay a katərwa cek hay tabiya ta fa ndaw aha. Kwa Gazlavay ta key cek manjar anğa na, daa ba.

⁴ Ara anğa ma vəltar heter a cek hay tabiya. Anğa fa wadatar dey a ndəhay amba a njam aa slam-mewedey, a səmra cek masa fara fara. ⁵ Anğa na, slam-mewedey, anğa fa wedey daa ləvan. Ləvan a, ta gwa nga sərta daa ba səlak.

⁶ Zleezle, ndaw daha mezəley *Jan †. Gazlavay ta slərdərwa la fa ndəhay. ⁷ A sawa nga wuzdatara a ndəhay mey da ray slam-mewedey a, amba kwa waawa a təba mey anğa da ray slam-mewedey a. ⁸ Fara fara, Jan na, ara slam-mewedey a ba. Ama a sawa na, amba a wuzey mey da ray a gway.

⁹ Ndaw ma zəlmara Mey nga Gazlavay heyey na, ara slam-mewedey fara fara. Masa anğa ma sawa a bəla na, a wadatar dey nga ndəhay tabiya. ¹⁰ Ndaw ma zəlmara Mey heyey ta sawa la a bəla. Gazlavay a ləma bəla na, ta fa anğa. Ama ndəhay da bəla ta səmra ara anğa na, daa ba. ¹¹ Anğa ta sawa la aa hwayak anğa, ama ndəhay daa hwayak anğa ha ta təbmara daa ba. ¹² Ama ngada ndəhay ma təbmara ta masa ma pamara nga ndaw ata fara fara na, ta vəltar gədan la nga tərey bəza hay nga Gazlavay. ¹³ A təram bəza hay nga Gazlavay na, anda bəzey ma

1:3 1.3-4 1.9-10; 5.26; 1Kwr 8.6; Kwa 1.16-17; Heb 1.2; CWJ 3.14

1:5 1.5 MC 1.3-4 † **1:6** 1.6 Jan masa kede na, ara Jan-Baptis. Nəka Jan 1.15. **1:6** 1.6 Mt 3.1 **1:8** 1.8 1.20 **1:9** 1.9-10 8.12; 17.25; 1Jn 2.8 **1:12** 1.12 1Jn 3.1; Gal 3.26; 4.5

yawa da hwaɗ ɲɠwas ba, asaya, anda mewulkey ɲga ndaw-magɗan ma wuɗey ɲga yey bɛzey ba. Ama a tɛram bɛza hay ɲga Gazlavay na, maja ara Gazlavay a, ray anɲa ma wuɗey amba a tɛram bɛz anɲa hay.

¹⁴ Yaw, Mey aha, ta tɛrey la ɲga ndaw-magɗan, ndaw a ta nɲey la da wuzlah ala. Maaya anɲa a ndɔvey ba, ta wuzɗɛrwa mey masa fara fara la da ray Gazlavay. Ala ta hɛtmar gɗan anɲa la. Gɗan a na, ara gɗan ɲga Bɛzey-mendulen masa Papaha ma vɛldara.

¹⁵ Daa masa Jan ma hɛtar na, a wuzey mey da ray a saya, a wuɗey ta gɗan, a lɔvey: «Kɛɗe ara ndaw masa yah maa guzley zleezle da ray a heyey, ya lɔvey: “Ndaw a sawa la fa dɛba aɗaw. Anɲa na, a fɛnya ta gɗan, maja daa masa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa daha cay.”»

¹⁶ Ndaw aha, aa maaya kalah. Maaya anɲa a ndɔvey ba. Maaya anɲa ha aa da ray alɛkwa tabiya. Maja ɲgene, aa fa pɛndakwar mey kalah ma fɛna ma fɛna. ¹⁷ Gazlavay a vɛldandakwara *mewey anɲa na, ta har *Mawiz. Ama maaya anɲa ta mey masa fara fara da ray a na, a sawa ta fa *Yesu *Kɛriste. ¹⁸ Kwa ndaw pal ta hɛtar Gazlavay ta dey anɲa daa ba sɛlak. Ama Bɛzey-mendulen masa aa letek ta Gazlavay, manjakaya ta Papaha Bay Gazlavay na, ta wuzdandakwara Gazlavay a la.

1:13 1.13 3.3, 5-6; 1Pi 1.23; 1Jn 3.9 **1:14** 1.14 Gal 4.4; Fɛl 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Jn 4.2; gɗan ɲga Bɛzey-mendulen masa Papaha ma vɛldara: Mt 17.2; Jan 2.11; 1Jn 1.1-3 **1:15** 1.15 1.24-27, 30; 5.31-34, 36 **1:17** 1.17 7.19; Mab 31.18 **1:18** 1.18 6.46; 14.8-9; Mab 33.20; Mt 11.27; 1Tm 6.16; 1Jn 4.12

*Mey da ray Jan-Baptis
(Matiye 3.1-12; Mark 1.1-8; Luk 3.1-18)*

19-20 Pas pal daha, mahura hay nga *Jewif hay da *Jeruzelem a sleram ndohay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta ndohay *Levi hay ‡ ta fa Jan. A sleram ngaa cefdamerwa, anga na, wa? Jan ta bey mey ta bey daa ba. Ta zlurey nga mbefdatara daa ba, a wuzdatara, a lvtar: «Keriste, ndaw masa Gazlavay ma wala nga lehdata ndohay na, ara yah ba.» ²¹ Aa cefdamara saya, a lvmar: «Kaa kah na, wa? Kah na, *Eli daw?» A mbefdatara, a lvtar: «Kay! yah na, Eli ba.» Aa cefdamara saya, a lvmar: «Kah na, *ndaw ma tela mey nga Gazlavay § masa ala fa sekwmara heyey daw?» Jan a mbefdatara, a lvtar: «Kay! yah na, ndaw a ba.» ²² Ta', aa cefdamara saya, a lvmar: «Kaa kah na, wa dɔba wa? Wuzdandara amba ya diyam, ya kadamatara ngada ndohay ma slerdamanderwa. Ka pada ray akah na, nga wa?»

²³ *Jan a mbefdatara, a lvtar: «Yah na, “ndaw ma wudey da wuzlah-ley, ma lovey:

Bay alɔkwa mahura fa sawa,
diyamara caved anga der e.”

‡ **1:19-20** 1.19 ndohay Levi hay: Ara ndohay ma jɔnmata ndohay ma ka kwakwas. Ara ata ma jɔfmara Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, a nekamar dey. Asaya, ara ndohay ma zla walay daa Way a, aa serkadamata ndohay. **1:19-20** 1.19-27 5.33 **1:19-20** 1.20 3.28 § **1:21** 1.21 Daa Mewey hay 18.15, Mawiz a lvtar a Jewif hay fa dɔba anga na, ndaw ma tela mey mekele anda anga a sawa la. Nɔka Jan 1.25; 6.14; lej 7.40. **1:21** 1.21 Mt 2.14; Jan 6.14 **1:23** 1.23 Iz 40.3

Mey a keŋe na, ara anda Izay, ndaw ma tɔla mey nga Gazlavay maa guzley zleezle da ray aɗaw.»

²⁴ Da wuzlah ndɔhay ma slɔrdamata fa Janj heyey na, *Fariza hay daha may. ²⁵ Aa cɔfdamara, a lɔvmar: «Da kah, *Kɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔhdata ndɔhay ba, da kah, Eli ba, asaya, da kah ndaw ma tɔla mey nga Gazlavay heyey ba na, kaa ka katar *baptem a ndɔhay na, kwara?» ²⁶ Janj a mbɔɗɗatara, a lɔvtar: «Yah na, ya kakwar baptem ta yam, ama ndaw da wuzlah akwar daha, masa ka sɔrmara ba. ²⁷ Anɗa na, a da sawa fa dɔba aɗaw, kwa ya fa da wusa nga pɔska zewed nga tarak anɗa daa ba.»

²⁸ Mey a keŋe tabiya, a key da slala Betani masa da dey lanɗar nga dɔhwa nga Jurden, slam masa Janj ma katar baptem a ndɔhay da hwad a.

Janj-Baptis a wuzey mey da ray Yesu

²⁹ Pepɔrek e, *Janj a hɔtar Yesu fa sawa ngada fa vɔɗa, ta', aa guzley, a lɔvey: «Nɔkmara, Bɔz-tɔbanj nga Gazlavay *, ma da la mebɔrey nga ndɔhay da bɔla. ³⁰ Ara ndaw masa yah maa guzley zleezle da ray a heyey, ya lɔvey: “Ndaw a sawa la fa dɔba aɗaw. Anɗa na, a fɔnya ta gɔɗan, maja daa masa ya ta yawa daa ba aran na, ndaw aha aa daha cay.” ³¹ Zleezle na, yah ta

1:25 1.25-26 1.33; Mt 21.25 **1:27** 1.27 1.15; SNM 13.25

1:28 1.28 10.40; Mt 3.13 * **1:29** 1.29 Bɔz-tɔbanj nga Gazlavay: Ara mezɔley nga Yesu. Anda melɔvey, anɗa anda bɔz-tɔbanj masa Jɔwif hay ma hɔrmara ngada Gazlavay amba Gazlavay a mbɔkɗatara mebɔrey ata. **1:29** 1.29 1.36; Iz 53.6-7; 1Pi 1.19; 1Jn 2.2; CWJ 5.6 **1:30** 1.30 1.15

ray adaw, ya sɛra ara wa ba. Ama ya sawa nga wuzdatara ndaw aha a *Israyel hay ta *baptem masa yah ma ka ta yam.»

³² Jan a wuzey mey da ray ndaw aha, a lɔvey: «Yah ma hɛtar *Mesɛfney nga Gazlavay la ta dey adaw fa pawa salay da gazlavay da vad anda makurgwadakw, a njeɣ a ray a. ³³ Daa masa yah ma hɛtar na, kwa ya ta sɛra daa ba arañ, ama Bay Gazlavay ma slɛrdiwa nga katar baptem a ndɛhay ta yam ta wuzdiwa la, a lɔvya: “Ndaw masa kah ma da hɛtar Mesɛfney adaw ma da pawa salay a ray a na, ara anɣa ma da katar baptem a ndɛhay ta Mesɛfney adaw.” ³⁴ Fara fara, yah, Jan, ya ta hɛtar la ta dey adaw. Ya gwa nga key sede da ray a, ya lɔvey ndaw aha ara Bɛzey nga Gazlavay.»

Gula hay nga Yesu ngeeme na, wa hay wa?

³⁵ Pepɛrek e, ata *Jan-Baptis ta gula anɣa hay cew, ata daa slam mekey *baptem heyey saya. ³⁶ Masa *Jan ma hɛtar Yesu fa daw na, a lɔvtar: «Nɛkmara, katadɣ na, *Bɛz-tɛbañ nga Gazlavay.»

³⁷ Gula hay nga Jan heyey a cɛndamara mey a na, ta', a diyam asi Yesu. ³⁸ Yesu a mbɛɔfey dey fa dɛba na, a hɛtatar gula hay nga Jan heyey fa sɛpmar wurzay, ta', aa cɛɔɔdata, a lɔvtar: «Ka sɛpam fa yah na, me?» A mbɛɔdamara, a lɔvmar: «*Raabi*, slam akah menjeɣ na, dama?» (*Raabi* na, anda melɔvey ndaw maa sɛrkadata

ndəhay.) ³⁹ A mbəɸɸatara, a ləvtar: «Samawa taw, ka hətmar la.» Da ray ɲgene, a diyam, a sərmara slam anɲa menjey heyey, a njam bama fetede haa pas a kəzley. (Daa masa ata ma cam ray ta Yesu na, gweegwe pas ɲgaa kwad.)

⁴⁰ Ndaw pal dasi ndəhay cew masa ma cəndamara mey ɲga Jan-Baptis ma diyam asi Yesu heyey na, ara *Andəre, məlman ɲga *Simanɲw *Piyer. ⁴¹ Ata ma mbəkdamara Yesu la na, Andəre a cam ray teesed na, ta məlmaha Simanɲw. A ləvar: «Ya ta hətmar *Kəriste la.» (Kəriste anda meləvey *ndaw masa Gazlavay ma wala ɲga ləhdata ndəhay.) ⁴² Ta', a handa Simanɲw fa Yesu. Yesu a nəka Simanɲw na, ta', a ləvar: «Kah na, Simanɲw, bəzey ɲga Jan, ama dəga wure keɸe, a da zəlmaka Sefas.» (Yaw, Sefas na, a wuɸey ɲga ləvey «Pərad» †.)

Yesu a zəлта ata Fəlep ta Nataniyel ɲga key gula anɲa hay

⁴³ Pepərek e, Yesu a wuɸey ɲga daw aa hwayak ɲga *Galile. A daw a hətfar *Fəlep, ta', a ləvar: «Sawa, səpya.» ⁴⁴ (Fəlep ara ndaw daa berney ɲga Betsayda, berney masa ata *Andəre ta *Piyer ma njam da hwad a.) ⁴⁵ Fa dəba ha, Fəlep a cam ray ta Nataniyel, a ləvar: «Sərfada zleezle na, *Mawiz ta wuzleley la daa ɸerewel ɲga kwakwas anɲa da ray ndaw ma da sawa, ba diya? Asaya, ndəhay ma təla mey ɲga Gazlavay ta wuzlalam la da ray a may, ba diya? Ala

1:40 1.40-42 Mt 4.18-20 **1:41** 1.41 4.25 † **1:42** 1.42 Pərad: Ara «Piyer» ta mey Gərek. Ta mey Hebəre may ara «Sefas».

1:42 1.42 Mt 10.2; 16.18

ta hõtmar ndaw aha la. Ara Yesu, bözey nga *Jawzef. Ndaw aha, a sawa da *Nezeret.»

⁴⁶ Nataniyel a mbøfdara, a løvar: «Cek maaya a gwa a bawa da Nezeret may daw?» Følep a mbøfdara, a løvar: «Sawa taw, ka høtar la.»

⁴⁷ Masa Yesu ma høtar Nataniyel fa sawa fa vøda na, aa guzley da ray a, a løvey: «Nøka, ndaw kefe na, ara ndaw *Israyel fara fara. Mevel anga maaya, a mbørzley ba.» ⁴⁸ Nataniyel aa cøfda, a løvar: «Ka sørya fa me?» Yesu a mbøfdara, a løvar: «Døga Følep ta zølkawa daa ba aran na, ya ta høtka sem dasi wudez.»

⁴⁹ Nataniyel a mbøfdara døba, a løvar: «Bay adaw, kah na, Bözey nga Gazlavay, kah bay nga Israyel hay!» ⁵⁰ Yesu a mbøfdara, a løvar: «Ka tøba mey adaw maja yah ma løvka yah ma høtka la dasi wudez heyey daw? Yaw, ka høtey maazla hay ma føna ngene la saya.»

⁵¹ Ta', Yesu aa guzley saya, a løvey: «Ya fa løvkwara fara fara, ka da høtmar slam da vad mawurkaya. Maslan hay nga Gazlavay † fa tøpam a vad, fa bønngamawa a hwayak, maja yah, Böz nga Ndaw.»

2

Maazla masa Yesu ma ka ngeeme

1:45 1.45 Mew 18.15; Iz 9.5; 42.1-4; Ez 34.23; Mi 5.1-3 **1:49**
1.49 1.34; 12.13; Mt 27.42 † **1:51** 1.51 Maslan hay nga Gazlavay:
Mesøfney a kar a Jakwap, a nøka sasal majøkdakaya døga da
hwayak kasl a gazlavay a vad. Maslan hay nga Gazlavay fa tøpam
a gazlavay a vad, fa bønngamawa a hwayak ta fa sasal a. Ta fa
mesøfney a ngene, Jakwap a søra Gazlavay aa ta anga. Nøka MC
28.12.

¹ Fa dēba ha d̄ar cew na, gwagway ŋga meley kwakwa da Kana daa hwayak ŋga *Galile daha. Mamanŋ ŋga Yesu, anŋa fetede daa gwagway a.

² Ta zəlmata ata Yesu ta gula anŋa hay la aa gwagway a may. ³ Yaw, masa gwagway a ta ndəvey daa ba aranŋ na, wuzam * daa saba. Mamanŋ ŋga Yesu, ta', aa guzlar a Yesu, a ləvar: «Wuzam daa saba kaa na, kwara?» ⁴ Yesu a mbəɗdara, a ləvar: «Mamay, walay aləkwa da hwaɗ a me? Pas masa yah ma da wuzda vaw adaw ŋgada ndəhay, yah na, wa na, ta wuswa daa ba aranŋ.» ⁵ Ta', mamanŋ ŋga Yesu aa guzltar ŋgada ma ka sləra hay daa gwagway a, a ləvtar: «Cek masa anŋa ma da ləvkwar tabiya ŋga key na, kamara.»

⁶ Fetede gəzla hay daha maakwaw, gəzla pal na, a key liter temere. Ara gəzla hay masa *Jəwif hay ma pam yam a hwaɗ a ŋga pərey har ta ŋga pərey cek ata hay anda kwakwas ata ma ləvey. ⁷ Yesu aa guzltar ŋgada ma ka sləra hay heyey, a ləvtar: «Rəhdamata gəzla hay kede ta yam.» Ta', ma ka sləra hay a, a rəhdamata pece pece. ⁸ Fa dēba ha, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Wure kede kam yam a nekəɗey, handamara ŋgada bay-ray ŋga sləra ŋga gwagway a.» Ta', a kamar, a handamar. ⁹ Bay-ray a, aa cəkda yam a, ama ta tərey sem ŋga wuzam. A səra wuzam a, a sawa ta wura ba. Ama ndəhay ma ka sləra hay heyey na, a sərmara. Bay-ray ŋga sləra ŋga

2:1 2.1-11 4.46 * **2:3** 2.3 wuzam: Wuzam a na, ara yam ŋga babəza ŋga wudez maməslkaya. **2:4** 2.4 7.6, 30; 8.20; 12.23; 13.1; 17.1; Lk 22.53 **2:6** 2.6 Mk 7.3-4

gwagway a, ta', a zələrwa zel-kwakwa ha, ¹⁰ aa guzlar, a ləvar: «Kwa waawa ma key gwagway nga meley kwakwa na, a vəltar teesed a ndəhay mazəltakaya na, wuzam mecərey kalah. Fa dəba ha, da masa ndəhay mazəltakaya ha ta sam wuzam la ga na, a vəltar masa ma cərey pəreh, ba diya? Ama nga kah na, wuzam masa ma cərey kalah na, ka bəda haa wure keđe daw?»

¹¹ Yesu a ka maazla anga ngeeme keđe na, da Kana daa hwayak nga Galile. Ta fa maazla ha keđe a wuzdərwa gədan anga. Da ray ngene, gula anga hay a pamara nga ndaw ata fara fara. ¹² Fa dəba ha, ta', a sləkdam, a diyam a Kapernayum ta ata mamaha, məlmaha hay, leŋ gula anga hay. A njamawa fetede dar nekədey.

Yesu a bəltərwa ndəhay ma ka filaw daa Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay
(*Matiye 21.12, 13; Mark 11.15-17; Luk 19.45, 46*)

¹³ Gwagway nga *Jəwif hay masa ata ma zəlmara *Pak gweegwe cay. Ta', Yesu a sləkdey, a daw a *Jeruzelem nga kawa gwagway a.

¹⁴ Masa anga ma wusey la na, a mbəzey aa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Fetede, a hətfey ndəhay ma ka filaw nga sla hay, nga təban hay leŋ nga makurgwadakw hay. Asaya, a hətfey ndəhay manjatakaya daa slam ata hay membədey dala. ¹⁵ Ta', a cəmey laza nga key laway, a bəltərwa ndəhay ma ka filaw tabiya ta

2:11 2.11 maazla: 2.23; 3.2; 4.54; 6.26; 11.47-48; 20.30; SNM 2.22; Rm 15.19 **2:12** 2.12 Mt 4.13 **2:13** 2.13 6.4; 11.55; 12.12; Mab 12.1-14

təbən ata hay, leŋ sla ata hay daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay a palah. A bəzlta taabal hay ŋga ndəhay ma mbədam dala heyey. Dala kwakwac! kwakwac! aa kwecey. ¹⁶ Aa guzltar ŋgada ndəhay ma hədkadam makurgwadakw hay, a ləvtar: «Badamata cek hay a kede la tabiya fefe! Ka da tərđamara way ŋga Papay, Bay Gazlavay, ŋga way ma ka filaw ba.»

¹⁷ Daa masa *gula hay ŋga Yesu ma hətmar cek masa Yesu ma ka na, a sərđadamara mey mawuzlalakaya daa đerewel ŋga Gazlavay ma ləvey: «Bay Gazlavay, way akah na, ya wuđa kalah, haa ya vəlda ray adaw maja way a.»

¹⁸ Mahura hay daa Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, aa guzltar a Yesu, a ləvmar: «Key maazla ŋga wuzđandara kah ta cəved ŋga kata cek hay a kede.» ¹⁹ Yesu a mbəđdatara, a ləvtar: «Bəzlmara Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay kede, đar maakar ya ləma la aa slam a.» ²⁰ Ta', ndəhay a, a mbəđdamara, a ləvmar: «Haya! Mevey kwakwar məfad a ray a maakwaw, fa ləmamara way a kede. Ama kah, ka ləvey ka ləma la aa slam a đar maakar na, kwara!»

²¹ Yaw, Yesu maa guzley da ray Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay na, a key a ŋgey mey da ray ray anga. ²² Masa Yesu ma sləkđawa la daa meməcey na, gula anga hay a sərđadamara mey da ray Way-mekey-kwakwas masa Yesu maa guzlda heyey. Da ray ŋgene, a təbmara mey daa

derewel nga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle, asaya, a təbmara mey masa Yesu maa guzlda.

Yesu na, a səra cek daa mevel nga ndaw-magədan

²³ Masa Yesu aa da *Jeruzelem nga key gwagway nga *Pak heyey na, ta key maazla hay la fetede. Ndəhay ga a təbmara mey anga maja ata ma hətmar maazla hay masa aa ma kata. ²⁴ Ama ta ngene he cəpa, Yesu ta pata nga ndəhay anga hay fara fara na, daa ba, maja a səra mewulkey nga ndəhay a tabiya. ²⁵ Asaya, a wufey kwa ndaw a kadar mey da ray ndəhay ba, maja a səra cek daa mevel nga ndaw-magədan.

3

Ata Yesu ta Nikwedem

¹ Ndaw daha, mezəley Nikwedem. Ara ndaw Fariza masa da wuzlah mahura hay nga *Jəwif hay. ² Dasi tavad pal daha, ndaw aha a daw a hətfar Yesu, aa guzlar, a ləvar: «Bay adaw, ya sərmara ara Gazlavay ma slərdakawa ngaa sərkadata ndəhay. Ya sərmara, ma gwa nga key maazla hay anda kah ma kata kefe na, si ndaw ma sawa ta fa Gazlavay.» ³ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ehe, ya fa ləvka fara fara, da ndaw ta yawa nga dey cew daa ba na, aa da wuzlah ndəhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba.» ⁴ Nikwedem aa cəfdə saya, a ləvar:

2:22 2.22 1.45; 12.16; 14.26; Lk 24.6-8, 27 **2:23** 2.23 2.11; 6.29; 7.31; 8.30; 9.38; 10.42; 11.45; 12.42; 20.29, 31; 16.9 **3:1** 3.1
Nikwedem: 7.50; 19.39 **3:2** 3.2 Mt 22.16; Jan 2.11 **3:3** 3.3
1.13

«Ndaw ta key mahura cay na, a gwa nga yawa nga dey cew saya daw? A gwa nga vøhey a hwað mamaha nga yawa nga dey cew daw?»

⁵ Yesu a mbøðdara, a løvar: «Fara fara, ya fa løvka saya, da ndaw ta yawa ta fa yam, leŋ ta fa *Mesøfney nga Gazlavay daa ba na, aa da wuzlah ndøhay masa Gazlavay fa wey da ray ata na, daa ba. ⁶ Ndaw ma yawa da hwað ndaw-magødan na, ara ndaw gway, ama ndaw ma yawa ta fa Mesøfney nga Gazlavay na, Mesøfney nga Gazlavay a, aa da ray a. ⁷ Ya ta løvka la, si akwar ndøhay tabiya ka yamawa nga dey cew. Yaw, ka da røzley da ray mey a ba. ⁸ Wulkey da ray memed mekey cey. Kwa daa wura daa wura na, fa key anda aa ma wudzey. Ka fa cønda meebørey a, ama ka søra a sawa dama ba, ka søra a daw ama ba. Ndaw ma yawa ta fa Mesøfney nga Gazlavay na, aa køne may.»

⁹ Ta', Nikwedem a mbøðdara, a løvar: «Cek aha a da key na, kwara?»

¹⁰ Yesu a mbøðdara, a løvar: «Kah, ndaw mahura maa sørkadata ndøhay da *Israyel, ba diya? Kaa ka søra cek aha ba, kwara? ¹¹ Yaw, ya fa løvka fara fara, yaa guzlam na, da ray cek masa ala * ma sømara. Ya wuzam mey na, da ray cek masa ala ma høtmar ta dey ala. Ama akwar na, ka wuðam nga tøbmara mey ala ha ba. ¹² Nøka, da ya faa guzlkwar da ray cek hay ma kam da bøla keðe na, ka gømam nga

3:5 3.5 Tit 3.5 **3:6** 3.6 6.63 **3:8** 3.8 Ekz 11.5 * **3:11** 3.11
ala: Anda meløvey, Yesu ta ndøhay mekele ma wuzam mey fara
fara da ray Gazlavay. **3:11** 3.11 3.32; 8.26

təbmara mey adaw ba. Kaa wara yaa guzlkwar da ray cek hay masa da gazlavay da vad na, ka da təbmara kwara? ¹³ Kwa ndaw pal da bəla ta təpey a gazlavay a vad na, daa ba. Si yah, *Bəz nga Ndaw ma bərngawa da vad a. ¹⁴ Zleezle masa *Mawiz aa da wuzlah-ley na, ta vədəy zezekw nga bərey magaza la. A jəwa fa hwadam, ta', a baŋgada a vad. Yah, Bəz nga Ndaw, a da dərmaya fa hwadam, a da baŋgadamaaya a vad anda ŋgene may, ¹⁵ amba kwa waawa ma paya nga ndaw aŋga fara fara na, a hətəy heter mēdəvey ba.»

¹⁶ Yaw, Gazlavay a wudta ndəhay da bəla kalah, haa a slərdərwa Bəzey aŋga mēdulen amba kwa waawa ma pa nga ndaw aŋga fara fara na, aa zədəy ba, ama a hətəy heter mēdəvey ba. ¹⁷ Gazlavay a slərdərwa Bəzey aŋga a bəla na, nga katar sariya a ndəhay ŋгаа zədam ba, ama nga ləham daa mēbərey ta fa aŋga.

¹⁸ Ndaw ma təba mey nga Bəzey aŋga na, Gazlavay fa da kar sariya amba aa zədəy na, daa ba. Ama ndaw ma təba mey aŋga ba na, Gazlavay ta kar sariya cay la, maja aa ma pa Bəzey-mēdulen nga Gazlavay nga ndaw aŋga fara fara ba. ¹⁹ Ahaw, Gazlavay ta slərdərwa Mewədəy † aŋga la a bəla, ama ndəhay a wudam mēwədəy a ba. A wudam na, ləvaŋ jak, maja

3:12 3.12 12.32; 14.1-3; 17.5 **3:13** 3.13 MM 30.4; Rm 10.6
3:14 3.14 Mesl 21.9; Jan 8.28; 12.32-34; 18.32 **3:15** 3.15 20.31
3:16 3.16 3.36; 5.24; Rm 8.32; 1Jn 3.1; 4.9-10; 5.11, 13 **3:17**
3.17 12.47 **3:18** 3.18 5.22 † **3:19** 3.19 Mewədəy a na, ara
Yesu. Ləvaŋ na, ara bay-malula.

ata fa kam cek hay malamba. Yaw, Gazlavay a da katar sariya ngaa zəfdata na, maja. ²⁰ Kwa waawa ma key cek malamba na, a key a rəsa mewedey a, kwa fa da daw aa mewedey a daa ba. A zlurey maja cek hay malamba masa anga ma kata ha, a da wuzmawa. ²¹ Ama ndaw masa fa key cek hay maaya na, a mbəzey aa mewedey a la, amba ndəhay a hətmatar cek hay maaya masa anga ma kata na, ara cek hay masa Gazlavay ma wudəy.

Jan-Baptis a wuzey mey da ray Yesu saya

²² Fa dəba ha, ata Yesu ta gula anga hay a sləkdam da *Jeruzelem, a diyam aa slam mekele daa hwayak nga *Jude he, a njam fetede ta gula anga hay a, a katar *baptem a ndəhay. ²³ *Jan-Baptis may, fa katar baptem a ndəhay. A katar baptem a na, da Enanw gweegwe ta slala mezəley Salim, maja yam ga fetede daha. Ndəhay fa diyam fa ata, fa kamatar baptem. ²⁴ Daa ngene, ta kərzamara Jan-Baptis aa fərsəne daa ba aran.

²⁵ Gula hay nga Jan-Baptis siya fa kam yawa ta ndaw *Jəwif daha da ray mepərey ta mepərey cek hay nga tərey maaya fa mey nga Gazlavay anda kwakwas nga Jəwif hay ma ləvey. ²⁶ Gula hay nga Jan-Baptis heyey a diyam fa *Jan a, a ləvmar: «Bay ala, ka fa sərfada ndaw masa akwar cew e da dey lanğar nga wayam nga Jurdeñ heyey, ba diya? Nəka, ndəhay ga fa

diyam la ngada fa vɔɔfa, aa fa katar baptem kaa na, kwara?»

²⁷ Jan-Baptis e, a mbɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ, a lɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ: «Ma gwa nga key cek anda nɔɔene na, si ndaw masa Gazlavay ma vɔɔlar gɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.

²⁸ Akwar ray akwar ta cɔɔndamara la ta slɔɔmay akwar, yah ma lɔɔvkwar: “Yah na, *Kɔɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔɔhɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ na. Ama yah na, ndaw masa Gazlavay ma slɔɔrdɔɔrwa teesɔɔɔɔɔɔ da ray a nga diyey cɔɔvɔɔɔɔɔɔɔ aɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ.”

²⁹ Akwar fa sɔɔrmara, da ndaw a ley nɔɔgwas na, nɔɔgwas aha ara ngada ndaw aha. Ama gula-maɔɔgasl maɔɔjakaya da cakay a nga jɔɔna, a cɔɔnda dɔɔay aɔɔga na, aa sɔɔmey. Ara anda kedɔɔ, wure kedɔɔ yah daa meesɔɔmey masa fara fara.

³⁰ Anja slɔɔmay nga ndaw aha nga zɔɔley ma fɔɔna nga yah.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma sawa ta da vad

³¹ Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, a fɔɔnta ndɔɔhay tabiya. Ndaw masa da bɔɔla na, ara ndaw-maɔɔgɔɔɔɔɔɔɔ gway. Anda kedɔɔ, aa guzley na, si da ray cek hay masa ma kam da bɔɔla gway. Ndaw ma sawa ta da gazlavay da vad na, [a fɔɔnta ndɔɔhay tabiya.] ³² Anda kedɔɔ, aa guzley da ray cek masa aɔɔga ma hɔɔtar ta dey aɔɔga, ta masa aɔɔga ma cɔɔnda ta slɔɔmay aɔɔga, ama ndɔɔhay a tɔɔbmara mey aɔɔga ha ba cɔɔnga.

³³ Ndaw masa ma tɔɔba mey aɔɔga ha la na, a key a wuzɔɔɔɔɔɔɔɔɔɔ a ndɔɔhay na, Gazlavay ara

3:26 3.26 1.29-34 **3:27** 3.27 19.11; 1Kwr 4.7; Heb 5.4 **3:28**
 3.28 1.20; Mal 3.1; Mt 11.10 **3:29** 3.29 Mt 9.15 **3:31** 3.31
 8.23; 15.19; 1Jn 4.5 **3:32** 3.32 3.11

ndaw ma mbørzley ba fara fara. ³⁴ Ndaw masa Gazlavay ma slərdərwa na, aa guzley mey hay nga Gazlavay, maja Gazlavay ta vəlda Mesəfney anğa tabiya sem a ray a. ³⁵ Gazlavay Papan, a wuda Bəzey anğa, ta vəlar gədan la amba a wey da ray cek hay cəpa. ³⁶ Kwa waawa ma pa Bəzey a nga ndaw anğa fara fara na, a hətey heter mendəvey ba la. Ama kwa waawa ma təbra mey anğa ba na, fa da hətey heter mendəvey ba daa ba. Anda kefe, Gazlavay fa cey mevel da ray a mandaw mandaw.

4

Mey da ray ata Yesu ta ngwas Samari daha

¹⁻³ Ndəhay *Fariza hay a cəndamara na, *gula hay nga Yesu ga, a fəna nga *Jan-Baptis, asaya, Yesu fa katar *baptem a ndəhay ga, a fəna Jan-Baptis a. (Fara fara na, Yesu, ta ray anğa ta key baptem kwa ngada ndaw pal daa ba. Ama ara gula anğa hay ma kamara gway.) Masa Yesu ma cənda mey masa Fariza hay maa guzldamara heyey na, a sləkdey daa hwayak nga *Jude, a vəhey a *Galile. ⁴ Nğa wusey a Galile he na, si a daw ta da *Samari.

⁵ Daa madaw anğa ha na, a wusey aa hwayak nga Samari, a slala Sikar gweegwe ta ley daha. Ara ley masa *Jakwap ma vəldara zleezle ngada bəzey anğa *Jawzef. ⁶ Bəldaw nga Jakwap a fetede daha. Yesu a gərey nga madaw. Ta', a

3:35 3.35 5.20; 10.17; 13.3; 14.10; 17.2; Mt 11.27; 28.18 **3:36**
 3.36 3.16 **4:1-3** 4.1-2 3.22 **4:4** 4.4 4.9; Lk 9.52; 17.11, 16;
 SNM 8.4-25 **4:5** 4.5 MC 33.19; 48.22

məskey vaw da mey bəlndaw a. Ara gweegwe da wuzlah-pas.

⁷ Wure ŋgene, ŋgwas Samari daha, a daw ŋga tədfkawa yam daa bəlndaw a. Ta', Yesu a ləvar: «Vəlya yam ŋga sey cey.» ⁸ Daa ŋgene, gula hay ŋga Yesu ata sem a slala ŋga hədfkawa cek mezəmey. ⁹ Ŋgwas Samari kaa, a mbədfdara a Yesu, a ləvar: «Kah na, ndaw *Jəwif, ba diya? Kaa, kaa cəfdey yam ŋga sey fa yah, ŋgwas Samari na, kwara?» (Ŋgwas aha aa guzley anda kefe na, maja ndəhay Jəwif hay a zləram ta ndəhay Samari hay ba səlak.) ¹⁰ Yesu a mbədfdara, a ləvar: «Da ka səra maaya masa Gazlavay ma ka ŋgada ndaw, asaya, da ka sərya, yah, ndaw maa cədfafaka yam ŋga sey kefe na, anja ara kah ma daa cədfafaya yam jak. Anda kefe, ya da vəlka yam masa ma vəley heter mendəvey ba.»

¹¹ Ŋgwas a, a ləvar: «Papay adaw, cek metədfkey yam fa kah daa ba, asaya, bəlndaw a, aa selesen. Kaa ka da hətərwa yam ma vəley heter mendəvey ba ha na, dama?» ¹² Bəlndaw a kefe na, ara papaŋ ŋga papa ala Jakwap ma zləndara. Anŋa ta bəz anŋa hay len gənaw anŋa hay ta sam yam a la may. Kaa kah na, ka fəna Jakwap daw?» ¹³ Yesu a ləvar: «Kwa waawa ma sey yam a kefe, yam a kar la cəŋga.

¹⁴ Ama ndaw ma da sey yam masa yah ma da vəldara na, kwa yam fa da kar daa saba səlak. Yam a, a da njeŋ daa anŋa, a ndəvey ba, asaya,

a da vølar heter mendøvey ba.» ¹⁵ Nḡwas a, a mbøðdara, a løvar: «Papay adaw, vølya yam a may taw, amba yam a kaya saba, asaya, amba ya sawa nga tødkey yam fedfe saba na!»

¹⁶ Yesu aa guzlar, a løvar: «Daw, zølørwa zel akah, samawa fedfe.» ¹⁷ Nḡwas a, a mbøðdara, a løvar: «Yah na, zel adaw daa ba.» Yesu a løvar: «Kah maa guzley la, ara anḡa. Ahaw, zel akah daa ba, ¹⁸ maja ka ta ley zel hay la zlam, asaya, ndaw masa akwar cew e wure kedfe na, ara zel akah ba fara. Ka taa guzley la ara anḡa.»

¹⁹ Nḡwas a, a løvar: «Papay adaw, ya nøkaka kedfe na, kah, *ndaw ma tøla mey nga Gazlavay.

²⁰ Papanḡ nga papa ala hay a døram dangay ngada Gazlavay na, daa anḡwa kedfe. Ama akwar Jøwif hay, ka løvam slam medørey-dangay ngada Gazlavay na, si da *Jeruzelem gway.»

²¹ Yesu a mbøðdara, a løvar: «Kwakwa, jøkfaya slømay. Pas a, a wuswa la masa ndøhay a da dørmar dangay a Papay, Bay Gazlavay, kwa daa wura daa wura. Fa da diyam nga dørwa dangay daa anḡwa kedfe ta da Jeruzelem daada na, daa ba. ²² Akwar Samari hay, akwar fa døram dangay, ama ka sørmara ndaw masa akwar ma dørmar dangay a ba. Ala Jøwif hay na, ya sørmara ndaw masa ala ma dørmar dangay, maja ndaw ma da løhdata ndøhay na, a bawa daa søkway ala Jøwif hay. ²³ Pas a fa sawa, ta wuswa cay, masa ndøhay ma nam ray a Bay Gazlavay Papanḡ fara fara na, a namar ray la ta

4:15 4.15 6.34 **4:19** 4.19 9.17; Mt 21.46 **4:20** 4.20 Mew 12.5-14; Ps 122.1-5 **4:22** 4.22 Iz 2.3; 2Bay 17.27-33; Rm 9.3-4

mevel pal ta fa gədanŋ nga Mesəfney anŋa. Bay Gazlavay Papan a wudta ndəhay ma namar ray anda ŋgene.

²⁴ Gazlavay na, ara Mesəfney, ndaw a gwa ŋga hətar ta dey ba. Anda keđe, ndəhay ma namar ray na, si a namar ray ta mevel pal, ta fa gədanŋ nga Mesəfney anŋa.»

²⁵ Ŋgwas a, a mbəddara, a ləvar: «Ya səra *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay na, a sawa la. Da masa ta sawa cay na, a wuzdandara cek hay tabiya maaya maaya la.»

²⁶ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Kəriste he na, ara yah, ndaw masa maa guzlka keđe.»

²⁷ Daa masa Yesu faa guzlam ta ŋgwas Samari keđe heyey na, gula anŋa hay a vəhmawa, a rəzlam ga maja aa faa guzley ta ŋgwas. Ama kwa ndaw pal taa cəfdə ŋgwas aha: «Ka wudəy fa ndaw a me?» na, daa ba. Asaya, kwa ndaw pal taa cəfdə Yesu: «Kaa guzlam ta ŋgwas aha maja me?» na, daa ba.

²⁸ Ŋgwas aha, mbak! a mbəkda kwakulam anŋa da mey yam a, ta', a vəhey a slala. A daw a ləvtar a ndəhay: ²⁹ «Samawa ta nəkmara ndaw katay cey, aa guzlya da ray cek masa yah ma kata tabiya! Da ara Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay heyey kwa!»

³⁰ Ndəhay a, a bamawa daa berney a, ta', a diyam ŋgada fa Yesu a.

³¹ Masa ŋgwas aha ta vəhey sem a slala heyey na, gula hay ŋga Yesu aa guzmar a Yesu a, a

lövmar: «Bay ala, zəmey cek dəba.» ³² Yesu a mbədfatara, a lövtar: «Cek adaw mezəmey daha masa akwar ma sərmara ba.» ³³ Gula anğa hay aa cəfdam vaw da wuzlah ata, a lövam: «Haya! Ndaw mekele ta handar cek nğa zəmey la daw?»

³⁴ Yesu a mbədfatara saya, a lövtar: «Cek adaw mezəmey na, ara mekey cek ma mbafar a ndaw ma slərđiwa, asaya, ara nğa ndəvda sləra masa aa ma vəldiwa nğa key. ³⁵ Ka wulkam, ka lövam: “Wure keđe mendərey kiya məfad nğa kawa cek da ley.” Yah na, ya fa lövkwar, nəkam dey, cek da ley ta key cay, mendərey nğa kawa. ³⁶ Ndaw ma karawa cek da ley a na, ta hətey mawurbay nğa sləra anğa cay. Da ray nğene, ndaw ma sləka cek aha ta ndaw ma karawa cek aha da ley aa səmam daa slam a. Ara kəne may, nğada ndaw ma zəlwa ndəhay nğa hətey heter mendəvey ba. ³⁷ Mey a daha a lövey: “Ndaw a sləka daw, ama ma da karawa a way na, ndaw mekele.” Mey a keđe ara anğa fara. ³⁸ Ya ta slərdakwar la nğa kawa cek da ley masa akwar ma həvmara ba. Ma həvmara na, ndəhay mekele, ama ara akwar ma da zəmam wiya da ray cek ata ha.»

³⁹ Ndəhay Samari hay ga da slala ha, a pamara Yesu nğa ndaw ata fara fara maja nğwas aha ma lövtar: «Ndaw aha aa guzlya da ray cek hay masa yah ma kata tabiya.» ⁴⁰ Maja nğene, ata ma wusmawa fa Yesu heyey na, a kamar

4:34 4.34 6.38; 8.28; 12.49-50; 14.31; 15.10; 17.4 **4:35** 4.35 Mt 9.37; CWJ 14.14-20 **4:37** 4.37 Mi 6.15

ambahw nga njeý ta ata. Yesu, ta', a njeý ta ata ďar cew, anġa faa sərkadata. ⁴¹ Masa ata ma cəndamara meý anġa ha la na, ndəhay ga mekele saya a təbmara meý a. ⁴² Ta', aa guzłmar a nġwas a, a ləvmar: «Ya pamara nġa ndaw ala fara fara na, ara maja kah ma ləvndar heyey daada ba, ama maja ala ma cəndamara meý anġa ta sləmay ala. Wure keďe, ya ta sərmara cay, fara fara ara anġa ndaw ma da ləhdata ndəhay da bəla.»

Yesu a mbəlda bəzey nġa ndaw mahura nġa nġwamna

⁴³ Yesu ma key la ďar cew da *Samari na, ta', a daw aa hwayak nġa *Galile * heyey dəba. ⁴⁴ Yesu ta ray anġa taa guzley la, a ləvey: «*Ndaw ma təla meý nġa Gazlavay na, ndəhay daa hwayak anġa a rəsmara.» ⁴⁵ Ama masa Yesu ma wuseý la a Galile na, ndəhay fetedə, a təbmara maaya maaya, maja ata ma hətmar maazla hay masa anġa ma kata la tabiya daa masa ata ma diyam aa gwagway nġa *Pak da *Jeruzelem.

⁴⁶ Yesu ta', a daw a Kana saya, daa hwayak nġa Galile he, a slala masa aa ma tərda yam nġa wuzam heyey. Fetedə, ndaw mahura nġa nġwamna daha, bəzey anġa vaw fa car. Bəzey a, a lawa da Kapernayum. ⁴⁷ Masa ndaw aha ma cənda Yesu ta sləkďey sem da *Jude nġada Galile na, anġa may, ta', a sləkďey a daw fa Yesu a, a kar ambahw amba a diyam cew e, nġa

4:42 4.42 1Jn 4.14 * **4:43** 4.43 Nezeret, slala masa Yesu ma gəley da hwad a na, aa da Galile. **4:44** 4.44 Mt 13.57 **4:46** 4.46 2.1-11 **4:46** 4.46-53 Mt 8.5-13

mbøldərwa bəzey anğa da Kapernayum, maja bəzey anğa ha fa da məcey. ⁴⁸ Yesu a ləvar: «Akwar siya hay, da ka ta hətam maazla hay ma rəzla ndaw daa ba na, anja akwar fa da təbmara mey adaw daa ba, ba diya?» ⁴⁹ Ndaw mahura nğa nğwamna heyey a mbøfdara, a ləvar: «Bay adaw, nakwa la fiyaw fiyaw maja bəzey adaw a fa bərzley.» ⁵⁰ Yesu a mbøfdara, a ləvar: «Daw a way, bəzey akah a mbøley la.»

Ndaw aha, a təba mey nğa Yesu heyey, ta', a daw. ⁵¹ Masa anğa fa daw nğada way na, ndəhay ma ka sləra anğa hay a cadamara ray daa cəved, a ləvmar: «Bəzey akah ta mbøley cay.» ⁵² Ndaw aha aa cəfdata, a ləvtar: «Bəzey a, a key nğama ha na, dəga nğa vara?» A mbøfdamara, a ləvmar: «A kar nğama, awaw fa vaw daa saba na, dəga nğaa kwana ta bərey pal nğaa pas.» ⁵³ Anda kedə, ndaw aha, a səra bəzey anğa a key nğama na, daa masa Yesu maa guzlar, ma ləvar: «Bəzey akah a mbøley la» heyey. Da ray ngene, anğa ta ndəhay da way anğa tabiya a pamara Yesu nğa ndaw ata fara fara. ⁵⁴ Kedə he, ara maazla nğa dey cew e masa Yesu ma ka daa masa anğa ma sləkdəy da Jude nğada Galile.

5

Yesu a mbølda ndaw maahəlbakaya

¹ Fa dəba ha, *Jəwif hay a kam gwagway da *Jeruzelem. Yesu, ta', a daw aa gwagway a

may. ² Daa berney nga Jeruzelem e, gweegwe ta mey-mbew mahura membøzey aa berney a, mezøley Slam-membøzey nga tøban hay, wurak nga yam daha. Wurak a na, a zølmara ta mey *Hebøre «Betzata». Ray a mazlørkaya ta balak hay zlam. ³ Dasi balak hay a na, masa-bøle hay ga manatakaya: wulaf hay daha, jegwer * hay daha, maahølbatakaya hay daha. [Ata manjatakaya fa sækwmara amba yam a wusey, ⁴ maja *maslan nga Bay Gazlavay fa pawa salay aa wurak aha, fa wusa yam a. Ndaw ma mbøzey teesed aa yam ma wusey a na, a mbøley kwa daa macay wura wura cøpa.] ⁵ Fetede, ndaw daha anga maahølbakaya døga mevey kwakwar maakar a ray a daanqafad. ⁶ Masa Yesu ma høtar ndaw aha manakaya na, a søra anga maahølbakaya menjey ga. Ta', aa cøfda, a løvar: «Ka wudfey nga mbøley daw?» ⁷ Ndaw aha a mbøddara, a løvar: «Bay adaw, masa yam fa wusey daa wurak na, kwa ndaw nga mbøzdaya aa yam a daa ba. Da ya løvey, ya daw may na, ndaw mekele ta mbøzey sem teesed da ray adaw.»

⁸ Yesu aa guzlar, a løvar: «Slækfey, la gegøded akah, daw ta salay akah.» ⁹ Wure wure ngene, ndaw aha ta mbøley sem, ta', a la gegøded anga, a daw.

Yesu a mbølda ndaw a na, ta pas memøskøyvaw. ¹⁰ Masa mahura hay nga Jøwif hay ma høtmar ndaw aha fa la gegøded anga na, aa

* **5:3** 5.3 jegwer: Ndaw masa salay pal maaya ba. **5:8** 5.8-9 Mt 9.6-7 **5:9** 5.9 5.16, 18; 7.21-22; 9.14; Mk 2.27-28

guzlmar, a løyvmar: «Tasana na, *pas memøskey-vaw, ba diya? Kaa kwakwas alækwa a vëlka cøvedŋga la gegødedŋg akah gway daw?» ¹¹ A mbødfatar, a løyvtar: «Ndaw ma mbøldaya na, a løyva “La gegødedŋg akah, daw ta salay akah.”» ¹² Mahura hay ŋga Jøwif hay aa cøfdamara saya, a løyvmar: «Ara ndaw a wura, ma løyvka “la gegødedŋg akah, daw” kefe na!» ¹³ Ama ndaw aha na, a søra ndaw masa ma mbølda ha saba, maja Yesu taa zødfar sem da wuzlah ndøhay ga fetede.

¹⁴ Fa døba ha, Yesu a cam ray ta ndaw aha daa *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay, ta', a løyvar: «Nøka, wure kefe, ka ta mbøley cay. Ka da key mebørey saba, daa ba na, banay mahura ma føna kefe, a høtfaka la.» ¹⁵ Ndaw aha ta', a daw fa mahura hay ŋga Jøwif hay heyey, a løyvtar: «Ara Yesu ma mbøldaya.» ¹⁶ Da ray ŋgene, a zlamar ŋga cekeley mey fa Yesu, maja aa ma mbølda ndaw aha ta pas memøskey-vaw. ¹⁷ Yesu ta', aa guzltar, a løyvtar: «Papay Bay Gazlavay fa key sløra mandaw mandaw, yah may, ya key sløra mandaw mandaw anda aŋga.» ¹⁸ Mahura hay ŋga Jøwif hay heyey a søpam dabaray ta gødanŋ ta gødanŋ ŋga kødmara Yesu vagay maja aa maa guzltar a. Ma catar mevel na, mey da ray pas memøskey-vaw daada saba, ama maja aa ma zøla Gazlavay Papaha. Ŋgene,

5:10 5.10 Mab 20.8-10; Jer 17.21-22 **5:13** 5.13 6.15; 11.54; 12.36; Mt 8.18; 13.36 **5:14** 5.14 Mt 9.2; Jak 5.16 **5:15** 5.15 9.11

a key a pa ray anğa nga Gazlavay.

Mey da ray gədan masa Gazlavay ma vəldara a Yesu

¹⁹ Yesu aa guzltar a mahura hay nga *Jəwif hay ma cakalafamar mey heyey, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, yah Bəzey nga Gazlavay, ya gwa nga key cek taava adaw ba. Ya nəkey dey na, fa cek masa Papay ma ka, fa dəba ha, ya ka anda anğa. ²⁰ Fara fara, Papay na, a wudya, yah Bəzey anğa, asaya, aa fa wuzdatiwa cek hay tabiya masa anğa ray anğa ma kata. A da wuzya cek hay ga ma rəzlam ndaw ma fəna masa akwar ma hətmar kefe. Ka rəzlam la ga maja. ²¹ Yaw, Papay fa sləkdadatərwa ndəhay daa meməcey, fa vəltar heter. Yah, Bəzey anğa may, ya da vəltar heter a ndəhay masa yah ma wudəy nga vəldatara. ²² Yaw, ma da katar sariya a ndəhay na, ara Papay ba, ama ara yah, maja ta vəlya cəved la nga katar sariya a ndəhay, ²³ amba ndəhay a namaya ray anda ata ma namar ray a Papay. Da ndaw a naya ray, yah, Bəzey anğa ba na, fa da nar ray a Papay, ndaw ma slərđiwa daa ba may.

²⁴ «Ya fa ləvkwar fara fara, da ndaw fa jəkey sləmay fa mey adaw, asaya, da ndaw fa təba mey nga Papay, ndaw ma slərđiwa na, ndaw aha ta hətey heter mendəvey ba cay. Sariya

5:18 5.18 mekədey Yesu vagay: Mt 14.5; Jan 7.1, 25; 8.37, 40; 11.53; a zəla Gazlavay Papaha: 1.34; 3.3 5; 8.16-19; 10.17-18, 29-38; 14.8-11, 20, 28; 15.9-10; 16.27-28; 17.1-26 **5:19** 5.19 1.34
5:20 5.20 3.35 **5:21** 5.21 Rm 4.17; Ef 2.5; Jan 11.25 **5:22** 5.22 3.18; 5.27, 30; 9.39; 12.47-48; SNM 10.42; 1Jn 2.28 **5:23** 5.23 Fəl 2.10-11

ngaa zəfda daa ba, ama ta sləkɔwaa sem daa meməcey. ²⁵ Ya fa ləvkwar fara fara, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa ndəhay maməctakaya a da cəndamara ɔay aɔaw, yah, Bəzey nga Gazlavay. Ndəhay ma cəndamara, ma təbmara mey aɔaw na, a da njam ta dey.

²⁶ Papay aa ta gədan nga vəley heter. Anda keɔe, ta vəldiwa gədan a la ngada yah, Bəzey anga may, amba ya vəltar heter a ndəhay. ²⁷ Asaya, ta vəlya cəveɔ la nga katar sariya a ndəhay, maja yah, *Bəz nga Ndaw. ²⁸⁻²⁹ Pas a, a wuswa la masa ndəhay da vəgeɔ a da cəndamara ɔay aɔaw, asaya, a da bamawa daa cəvay ata hay. Ka da rəzlam fa cek hay a ngene ba. Anda keɔe, ndəhay manjar mebərey na, a da sləkɔamawa daa meməcey, a da hətam heter mendəvey ba, ama ndəhay ta mebərey na, yah, Bəzey nga Gazlavay, ya da katar sariya ngaa zəfdata.

³⁰ «Yah na, ya gwa nga key cek taava aɔaw ba, ama si ta gədan nga Gazlavay. Da ya fa key sariya a ndaw na, ya ka anda Gazlavay ma ləvya. Sariya masa yah ma da ka na, aa fara fara, maja ya ka ta cəveɔ e anda Gazlavay, ndaw ma slərɔdiwa, ma ləvya nga ka.»

Mey da ray ndəhay ma kam sede da ray Yesu

³¹ Yesu aa guzley saya, a ləvey: «Da ya key sede da ray aɔaw na, kaa wara ndəhay a da sərmara mey masa yah maa guzlda, ara mey fara fara na, kwara? ³² Ama ara ndaw mekele ma key sede

5:24 5.24 3.16; 5.22; 6.35; 8.51; 10.28; 11.25-26; 14.6; 17.2; 20.31; 1Jn 2.25; 3.14 **5:25** 5.25 11.43; Mk 5.41; Lk 7.14 **5:26** 5.26 1.4 **5:28-29** 5.29 11.24 **5:30** 5.30 4.34 **5:31** 5.31-32 5.36

da ray adaw. Ya sɛra, sede masa aa ma ka da ray adaw a na, aa fara fara. ³³ Akwar na, ka ta slɛram ndɔhay fa *Jan-Baptis la. Anɔa taa guzlkwar la da ray mey masa fara fara. ³⁴ Ama yah na, walay adaw ta ndaw amba a key sede da ray adaw na, daa ba. Yaa guzlkwar da ray Jan-Baptis na, ya wudɛy amba ka tɔbmara Gazlavay a lɔhdakwar daa mebɔrey. ³⁵ Jan-Baptis a na, anɔa anda pɛtɔrla magɔdkaya nɔa wadɔ slam kwɛdek! kwɛdek! Pas pal daha akwar taa sɛmam la daa mewɛɛy anɔa ha. ³⁶ Cek ma fɛna mey masa Jan-Baptis maa guzley da ray adaw na, daha. Cek aha na, ara slɛra masa Papay ma vɔldiwa nɔa key. Slɛra masa yah ma ka ha na, fa wuzda fara fara ara Papay ma slɛrdiwa.

³⁷ Papay, ndaw ma slɛrdiwa may, anɔa ray anɔa taa guzley la da ray adaw, yah, Bɔzey anɔa. Ama akwar ma cɛndamara dɛy anɔa daa ba, akwar ma hɔtmar ta dey akwar daa ba may.

³⁸ Akwar fa rɛsmara mey anɔa, maja akwar fa tɔbmara mey adaw, yah, Bɔzey anɔa masa anɔa ma slɛrdiwa na, daa ba.

³⁹ «Akwar faa sɛrkam mey nɔa Gazlavay maaya maaya amba ka hɔtam heter mɛndɔvey ba ta fa vɔdɔ. Ahaw, fara fara mey nɔa Gazlavay a na, aa guzley da ray adaw. ⁴⁰ Ama nɔa hɔtey heter mɛndɔvey ba ha na, ka wudɛm nɔa samawa fa yah ba.

⁴¹ «Yah na, ya fa sɛpey amba ndɔhay aa

5:33 5.33-34 1.15, 19, 34 **5:36** 5.36 10.25, 38; 14.10-11; 15.24, 27

5:37 5.37 1.34; Mab 20.19; Mew 4.12 **5:38** 5.38 16.9 **5:39** 5.39 Lk 24.27, 44; SNM 13.27; 17.11; 2Tm 3.15-16; 1Pi 1.10-11

hømdamaya daa ba. ⁴² Ama akwar na, ya sèra mewulkey akwar. Akwar fa wudmara Gazlavay daa ba. ⁴³ Yah na, ara Papay Bay Gazlavay ma slərđiwa, ka gəmam ŋga təbmaya ba. Ama da ndaw mekele a sawa saw ŋga ray anga gway na, ka təbmara jak. ⁴⁴ Ka wudam amba ndəhay aa høndamakwar. Ama ka wudam amba Gazlavay masa fara fara aa høndakwar ba jak. Kaa wara ka da təbmara mey adaw na, kwara?

⁴⁵ «Ka wulkam ara yah ma da wudkwar fa mey ŋga Gazlavay daw? Ara yah ba, ara *Mawiz ma da wudkwar, ndaw masa akwar ma wulkam a ləhdakwar la. ⁴⁶ Da fara fara akwar ta təbmara mey ŋga Mawiz la na, ka təbmara mey adaw la may, maja Mawiz a, a wuzleley na, da ray adaw.

⁴⁷ Da ka təbmara mey ŋga Mawiz ma wuzlala da ray adaw a ba na, kaa wara ka da təbmara mey adaw na, kwara?»

6

Yesu a vəltar cek mezəmey a ndəhay ma fəna gabal zlam

(Matiye 14.13-21; Mark 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Fa dəba ha, Yesu a sləkdey, a zləŋgey a dey lanġar ŋga dəhwa ŋga *Galile. A zəlmara dəhwa ha saya, dəhwa ŋga Tiberiyat. ² Ndəhay ga fa səpmar wurzay, maja ata ma hətam maazla hay masa Yesu ma kata ŋga mbəley masa-macay hay. ³ Ata Yesu ta gula anga hay, ta', a təpam

5:41 5.41 7.18 **5:44** 5.44 5.41 **5:45** 5.45 Mew 31.24-29

5:46 5.46 Mew 18.15, 18; Lk 24.27; Jan 6.14; SNM 3.22; 7.37

5:47 5.47 Lk 16.29-31 **6:2** 6.2 Mt 6.25; Jan 2.23

aa ray nga anjwa, a njam fetede. ⁴ Daa ngene, gwagway nga *Jewif hay mezoley *Pak gweegwe cay. ⁵ Yesu a bangada dey na, a hotey ndohay ga fa samawa ngada fa veda. Ta', aa cefda *Felep, a lovar: «Ya da hedkakurwa cek mezomey ngada ndohay tabiya kede na, dama?» ⁶ Yesu aa guzlar anda ngene na, a key a jada Felep maja anja na, ta sera cek masa aa ma da ka sem. ⁷ Felep a mbodara, a lovar: «Kwa gabal temere cew * na, fa da wusa nga hedkawa cek mezomey amba kwa waawa a hotey nekofey nekofey na, daa ba.» ⁸ Gula mekele da wuzlah gula anja hay mezoley *Andore, masa melmanj nga *Simanjw *Piyer, aa guzlar, a lovar: ⁹ «Bez-gula fede daha, anja ta penj † zlam lenj ewet cew. Kaa ngada ndohay ga kede na, a da wusey wa?»

¹⁰ Yesu aa guzlar a gula anja hay, a lovtar: «Lvmatar a ndohay nga njam a hwayak.» Daa slam a ngene kwakwas mapockaya daha, ta', a njam fetede. Zel hay daa slam aha, a key gabal zlam. ¹¹ Yesu hal! a helta penj hay a, a kar suse a Gazlavay, fa daba ha, a wunkatara a ndohay a. A hela ewet, a ka kone saya. A zomamara, a roham, siya mbak! ¹² Masa ata ma roham cay na, Yesu aa guzlar a gula

6:3 6.3 anjwa: Mt 5.1; 15.29; Mk 3.13; 6.46; Lk 22.39 **6:4**
 6.4 2.13 * **6:7** 6.7 gabal temere cew: Ta mey Gorek a lovey «deniye» temere cew. *Deniye* pal na, ara mawurbay nga slera nga ndaw fa mevərndey. **6:8** 6.8 Andore: 1.40; 12.22; Mt 4.18; Mk 13.3 † **6:9** 6.9 penj: Penj kede na, a tamara ta hapa nga cek anda daw mezoley «orge» ta mey Nasara. Ara daf ata masa ata ma zomamara mandaw mandaw. **6:11** 6.11 21.9, 13

an̄ga hay, a l̄ovtar: «Cakalamara siya masa mamb̄ekakaya, kwa kuset kede a da n̄osey n̄ga tede ba.» ¹³ Gula hay n̄ga Yesu a cakalamara siya n̄ga peñ zlam masa ata ma z̄omamara heyey na, a r̄oh̄ey gadakar kuraw a ray a cew.

¹⁴ Masa nd̄oh̄ay ma h̄otmar maazla masa Yesu ma ka na, aa guzlam, a l̄ovam: «Fara fara, ndaw kede ara *ndaw ma t̄ola mey n̄ga Gazlavay masa ma l̄ovam zleezle a da sawa a b̄ela heyey.»

¹⁵ Ama Yesu a s̄era a da samawa n̄ga pamara aa bay n̄ga ḡodañ. Maja n̄gene, a mb̄ekdata, a t̄opey n̄gada an̄gwa saya, a n̄jey taava an̄ga fetede.

*Yesu a daw ta salay da ray d̄oh̄wa n̄ga Galile
(Matiye 14.22-33; Mark 6.45-52)*

¹⁶ Taa kwad̄ a n̄gene, *gula hay n̄ga Yesu a b̄er̄ngamawa daa an̄gwa n̄gada mey d̄oh̄wa.

¹⁷ Ta', a t̄opam aa kwambiwal, a diyam a Kapernayum a dey lan̄gar n̄ga d̄oh̄wa ha. Tavad̄ a k̄erzata daa masa ata fa t̄on̄gam. Ama Yesu ta wusey a cakay ata daa ba aran̄.

¹⁸ Memed̄ fa key ga. Yam fa cewesley.

¹⁹ Masa gula hay n̄ga Yesu a, fa diyam ta kwambiwal, a key k̄elemeeter zlam da daa ba maakwaw na, a h̄otmar Yesu gweegwe ta ata, fa daw ta salay da ray yam a. Da ray n̄gene, mand̄erzay a katar.

²⁰ Ama Yesu aa guzltar, a l̄ovtar: «Ara yah, ka da z̄luram ba!» ²¹ Da ray n̄gene, a wud̄am n̄ga lamara aa kwambiwal a, ama wure wure n̄gene,

6:14 6.14 Mew 18.15, 18; Jan 1.21; 2.11; 5.46; 7.40; SNM 3.22-23

6:15 6.15 5.13; 18.36

kwambiwal a ta wusey sem a rav-zazay aa slam masa ata ma diyam aha.

Ndohay ga a səpmara Yesu

²² Pepərek e, ndohay ga ma lamawa ta dey langar nga dəhwa heyey, a nəkmara na, ara kwambiwal pal daa slam aha daada. Asaya, a səpmara Yesu ta təpey aa kwambiwal a ta gula anga hay daa ba, ama ara gula anga hay taava ata ma təpam aa kwambiwal a nga təngey a dey langar nga dəhwa. ²³ Ama fa dəba ha, kwambiwal hay mekele a samawa da Tiberiyat, aa slam masa ndohay ga ma zəmam peŋ masa Bay Mahura ma kar suse a Gazlavay maja heyey.

²⁴ Yaw, ndohay ga heyey, a nəkmara na, ata Yesu ta gula anga hay, ata fetede daa saba. Da ray ngene, a təpam kwambiwal hay ma samawa da Tiberiyat heyey, a diyam ngada Kapernayum, a səpmara Yesu.

Yesu, anga daf ma voley heter mendəvey ba

²⁵ Ndohay ga heyey a tənɣam ta kwambiwal hay a hətfamar Yesu aa ta dey langar nga dəhwa. Ta', aa cəfdamara, a ləvmar: «Bay ala, ka sawa fede kaa na, kwara? Ka wuswa nga vara?» ²⁶ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkar fara fara, ka səpmaya na, maja akwar ma hətam maazla masa yah ma ka ba. Ama ka səpmaya na, maja akwar ma zəmam cek haa ka rəham. ²⁷ Ka da səpam nga hətey daf ma da nəsey da bəla kede ba. Ama səpam nga hətey daf mevoley heter mendəvey ba. Daf

mevøley heter mendøvey ba ha na, ara yah, *Böz nga Ndaw ma da vøldakwara, maja Papay, Bay Gazlavay, ta wuzda la ara anga ma vøldiwa gødan a.»

²⁸ Ndøhay a, aa cøfdamara Yesu saya, a løvmar: «Bay ala, kaa ya da kam sløra ma mbafar a Gazlavay na, wura?» ²⁹ Yesu a mbøfdatara, a løvtar: «Sløra ma mbafar a Gazlavay na, ara mepey ndaw masa anga ma slørdørwa nga ndaw anga fara fara.»

³⁰ Aa guzlmara a Yesu, a løvmar: «Kandar maazla masa ala ma da høtmar ta dey ala, amba ya sørmara ara Gazlavay ma slørdakawa, asaya, ya pamaka nga ndaw ala fara fara. Kaa ka da kandar maazla ha na, wura? ³¹ Zleezle, papan nga papa aløkwa hay ta zømam cek mezøley “man” † la da wuzlah-ley. Mawuzlalakaya daa dørewel nga Gazlavay, a løvey: “Ta vøltar cek mezømey la ma kwiywa ta da vad.”» ³² Yesu a mbøfdatara, a løvtar: «Ya fa løvkwara fara fara, ma vølkwar cek mezømey ma kwiywa ta da vad na, ara *Mawiz ba, ama ara Gazlavay Papay ma vølkwar cek mezømey masa fara fara ma kwiywa ta da vad. ³³ Ahaw, cek mezømey masa Gazlavay ma vøldakwara na, ara ndaw ma pawa salay ta da vad. Ara anga ma da vøltar heter mendøvey ba a ndøhay da bøla.»

³⁴ A mbøfdamara a Yesu døba, a løvmar: «Bay

6:27 6.27 6.35 **6:29** 6.29 2.23 † **6:31** 6.31 “man”: Ara cek mezømey masa Gazlavay ma vøldatara ngada ndøhay Israyel hay daa masa ata da wuzlah-ley mevey kwakwar møfad. **6:31** 6.31 Ps 78.24; Mab 16.4, 31; Jan 6.49 **6:33** 6.33 6.41, 51

ala, na vøldar cek mezømey a ηgene mandaw mandaw taw!»

³⁵ Yesu a mbødfatara saya, a løvtar: «Yah na, ðaf mevøley heter mendøvey ba. Da ndaw ta sawa la asi aðaw na, may fa da car daa saba, asaya, da ndaw ma paya la ηga ndaw anηa fara fara na, yam fa da kar daa saba may. ³⁶ Ya taa guzlkwar la, ya løvkwar: “Akwar ma høtmaya la ta dey akwar, ama ka tøbmara mey aðaw ba cønga.” ³⁷ Ndøhay tabiya masa Papay ma vøldatiwa na, a samawa la asi aðaw. Ndaw ma sawa asi aðaw na, ya fa da bøla daa ba, ³⁸ maja ya pawa salay da vad na, ηga key cek anda yah ma wudøy ba, ama ηga key cek anda Gazlavay, ndaw ma slørdiwa, ma wudøy. ³⁹ Gazlavay, ndaw ma slørdiwa, a wudøy ndøhay masa aa ma vøldatiwa na, yaa zødey kwa pal da wuzlah ata ba. Ama ya da sløkfadatørwa daa memøcey ta pas masa bøla ma da ndøvey. ⁴⁰ Cek ma mbafar a Papay na, anja ndøhay tabiya ma sørmaya, yah, Bøzey anηa, ta ma pamaya ηga ndaw ata fara fara na, ηga høtam heter mendøvey ba. Ya da sløkfadatørwa daa memøcey ta pas masa bøla ma da ndøvey.»

⁴¹ Masa Yesu ma løvey «Yah na, ðaf ma pawa salay ta da vad» heyey na, *Jøwif hay aa ηguram mey da ray a, ⁴² a løvam: «Anηa na, Yesu, bøzey ηga *Jawzef, ba diya? Aløkwa fa sørmatakwa ata papaha ta mamaha kaa gway na! Kaa aa guzley,

6:34 6.34 4.15; Mt 6.11 **6:35** 6.35 4.13-14; 6.48-58; 7.37 **6:36** 6.36 16.9; 20.29 **6:37** 6.37 17.2, 24 **6:38** 6.38 4.34; Mt 26.39
6:39 6.39 10.28; 17.12; 18.9 **6:40** 6.40 5.24; 6.44, 54; 11.24

a løyey anga daf ma pawa salay ta da vad na, kwara?»

⁴³ Yesu a mbødfdatara, a løytar: «Mbøkdamara meengurey-mey. ⁴⁴ Kwa ndaw ma gwa nga sawa asi adaw ta gødan anga na, daa ba. Si Papay, ndaw ma slørdiwa, ma handørwa. Yaw, ya da sløkfadørwa daa memøcey ta pas masa bøla ma da ndøvey. ⁴⁵ Ndøhay ma tøla mey nga Gazlavay ta wuzlalam la, a løyvam: “Ara Gazlavay ma daa sèrkadata ndøhay tabiya.” Yaw, kwa waawa ma jøkey slømay fa Papay, ma tøba meesørkedey anga na, a sawa la asi adaw. ⁴⁶ Sørmara na, kwa ndaw pal ma høtar Papay daa ba, si yah, ndaw ma sawa ta fa anga gway. ⁴⁷ Ya fa løykwar fara fara, ndaw ma paya nga ndaw anga fara fara la na, ta høtey heter mendøvey ba cay. ⁴⁸ Yah na, daf mevøley heter mendøvey ba. ⁴⁹ Zleezle papan nga papakw akwar hay ta zømam cek mezømey la da wuzlah-ley, ama ta ηgene he cøpa ta møcam sem cønga. ⁵⁰ Ama ndaw ma zøma daf ma pawa salay ta da vad na, fa da møcey daa ba. ⁵¹ Yah na, daf mevøley heter mendøvey ba ma pawa salay ta da vad. Da ndaw ma zømey daf a la na, a da nøyey nga sørmataw. Daf masa yah ma da vøldakwara ha na, ara aslaw nga vaw adaw. Ya vølda amba ndøhay da bøla a høtam heter mendøvey ba.»

⁵² Jøywif hay a kam yawa ta gødan da ray mey a kefe, aa cødfam vaw da wuzlah ata, a løyvam: «Ndaw aha kefe a da vøldandakwara aslaw nga

vaw anga nga zəmey na, kwara?»

⁵³ Da ray ngene, Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, da akwar ma zəmam aslaw nga vaw adaw daa ba, asaya, da akwar ma sam mambaz adaw, yah, Bəz nga Ndaw, daa ba na, ngene, akwar fa da hətam heter mendəvey ba daa ba.

⁵⁴ Ndaw masa fa zəmey aslaw nga vaw adaw ta masa fa sey mambaz adaw na, ta hətey heter mendəvey ba cay. Yaw, ya da sləkɗadərwa daa meməcey ta pas masa bəla ma da ndəvey.

⁵⁵ Maja aslaw nga vaw adaw na, ara cek mezəmey masa fara fara, asaya, mambaz adaw na, ara cek mesey masa fara fara.

⁵⁶ Ndaw ma zəmey aslaw nga vaw adaw ta ma sey mambaz adaw na, a da njeý macəmkaya ta yah, yah may, ya da njeý macəmkaya ta anga.

⁵⁷ Papay, ndaw ma slərđiwa, aa ta dey, ya njeý dasi har anga. Anda keɗe, ndaw masa fa zəmey aslaw nga vaw adaw na, a da njeý dasi har adaw may.

⁵⁸ Yah na, ɗaf ma pawa salay ta da vad. Daf a ara anda cek mezəmey masa papay nga papakw akwar hay ma zəmamara zleezle ba, maja ta zəmamara cek aha la, ta məcam sem cənga. Ama ndaw ma zəma ɗaf masa yah ma da vəldara keɗe na, a da njeý ta dey nga sərmataw.»

⁵⁹ Keɗe he, ara meesərkedey nga Yesu daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay da Kapernayum.

Mey da ray heter mendəvey ba

⁶⁰ Masa ndəhay a ma cəndamara meý nga Yesu la na, ndəhay ga da wuzlah ata masa ma diyam

asiya heyey a ləvam: «Mey anğa ha keđe na, aa ta banay nğa cəney. Ma da gwa nğa jəkfar sləmay na, wa?»

⁶¹ Ama Yesu ta səra sem ndəhay a faa nğuram mey da ray mey anğa ha. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Mey adaw a keđe na, fa həbkwar ray daw? ⁶² Yaw, kaa da wara akwar ma da hətmaya, yah, *Bəz nğa Ndaw, fa təpey aa slam masa yah ma pawa salay da hwađ a na, ka da ləvam kwara? ⁶³ Ara *Mesəfney nğa Gazlavay ma vəltar heter a ndəhay. Ndaw-magədan taava anğa na, a gwa nğa njeý ta gədan anğa daada ba. Mey masa yah maa guzldakwara keđe na, a sawa ta fa Mesəfney nğa Gazlavay, a vəltar heter a ndəhay. ⁶⁴ Ama ndəhay siya da wuzlah akwar, a təbmara meý adaw a ba.»

Dəga zleezle, Yesu a sərta ndəhay masa ma da təbmara meý anğa ba, asaya, a səra ndaw ma da vəlda a har masa-gəra anğa hay nğa kədeý vagay. ⁶⁵ Yesu aa guzltar saya, a ləvtar: «Ara maja ngene, yah ma ləkwara kwa ndaw ma gwa nğa sawa asi adaw ta gədan anğa na, daa ba, si Papay ma vəlar cəved nğa sawa gway.»

⁶⁶ Dəga anğa maa guzley ngene na, ndəhay ga dasi ndəhay ma diyam asi Yesu a, a mbəkdamara, a diyam asiya saba. ⁶⁷ Yesu, ta', aa guzltar a gula anğa hay kuraw a ray a cew, a ləvtar: «Kaa akwar may, ka wudam nğa diyam na, gway daw?» ⁶⁸ *Simanw *Piyer a mbəddara, a ləvar: «Bay ala, ya diyam na, fa wa dəba

wa? Mey akah na, a vøley heter mendøvey ba a ndøhay, ba diya? ⁶⁹ Wure kefe, ala ta sørmara cay, ya tømara, kah na, ndaw nga Gazlavay masa aa ma slørdørwa nga key sløra anga.» ⁷⁰ Yesu a mbødfatara, a løvtar: «Ma walakwar, akwar kuraw a ray a cew kefe na, ara yah, ba diya? Ama ndaw pal da wuzlah akwar daha na, anga gula nga *Satan, bay-malula.» ⁷¹ Yesu aa guzley na, da ray Juda, bøzey nga Simanw Iskariyawt. Juda ha na, kwa anga da wuzlah gula anga hay kuraw a ray a cew heyey na, ara anga ma da vølda Yesu a har masa-gøra anga hay nga køfey vagay.

7

Mey da ray Yesu ta mølmaha hay

¹ Fa døba ha, Yesu a pøkey daa hwayak nga *Galile. A wufey nga daw nga pøkey daa hwayak nga *Jude ba, maja mahura hay nga *Jøwif hay fetede fa søpmara nga køfey vagay.

² Daa ngene *gwagway nga Way-mekørcøy *gweegwe cay. ³ Ta', mølmaha hay aa guzmar, a løvmar: «Sløkdey la da Galile fede, daw aa hwayak nga Jude amba ndøhay ma søpmaka a høtmar sløra masa kah ma ka ta dey ata. ⁴ Maja kwa waawa, da a wufey ndøhay tabiya nga sørmara na, a bøy cek masa aa ma ka fa dey nga ndøhay ba. Ka fa key maazla hay mekele mekele

6:71 6.71 12.4 **7:1** 7.1 5.18 * **7:2** 7.2 gwagway nga Way-mekørcøy: Ara gwagway mahura nga Jøwif hay. A kamara ðar daangafad da Jeruzelem, daa hwayak nga Jude. **7:2** 7.2 Lev 23.33-34; Mew 16.13-15

anda keɗe, kata fa mey nga ndəhay tabiya amba a sərmaka.» ⁵ Kwa məlman nga Yesu hay a ta ray ata na, fa pamara Yesu a nga ndaw ata fara fara daa ba. ⁶ Yesu a mbəɗɗatara, a ləvtar: «Pas masa maaya ngada yah na, ta wuswa daa ba aran, ama ngada akwar na, kwa pas wura wura na, anga maaya. ⁷ Akwar na, ndəhay da bəla fa da hətam cəveɗ nga rəsmakwar daa ba, ama yah na, fa rəsmaya, maja ya fa wuzdatərwa cek hay malamba masa ata ma kamata. ⁸ Akwar na, diyam aa gwagway a. Yah na, ya fa da daw daa ba, maja pas aɗaw ta wuswa daa ba aran.» ⁹ Fa dəba ha masa Yesu maa guzley la anda keɗe na, ta', a njeɗ da Galile he cənɗa.

Yesu aa sərkadata ndəhay daa gwagway nga Way-mekərceɗ

¹⁰ Masa məlman nga Yesu hay ata sem la aa gwagway heyey na, Yesu ta', a daw aa gwagway a may, ama a səhwey ta səhwey, kwa ndaw ma hətar daa ba. ¹¹ Mahura hay nga *Jəwif hay a səpmara daa gwagway a, a ləvam: «Ndaw a heyey aa dama?»

¹² Ndəhay ga daa gwagway a faa səkam mey da ray Yesu a, siya hay a ləvam: «Ara ndaw maaya.» Ndəhay siya may, a ləvam: «Kay! Ara ndaw maaya ba, fa betey ndəhay.» ¹³ Kwa ndaw ta gwa ngaa guzley da ray Yesu fa mey nga ndəhay daa ba, maja a zluram ta mahura hay nga Jəwif hay.

¹⁴ Masa gwagway a heyey ta key cay dar mɔfad na, Yesu ta', a daw aa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay, aa sɔrkadata ndɔhay. ¹⁵ Mahura hay nga Jɔwif hay ma cɔndamara mey nga Yesu a na, a rɔzlam, a lɔvam: «Haya! Ndaw a kaa meeme, taa sɔrkey nga sɔrey mey nga Gazlavay daa ba, ama a sɔrta mey hay a maaya maaya na, kwara?»

¹⁶ Yesu a mbɔɔdatara, a lɔvtar: «Mey masa yah maa sɔrkadatara a ndɔhay kedɛ na, ara mey adaw ba, ama ara mey nga Gazlavay, ndaw ma slɔrdiwa. ¹⁷ Mey masa yah maa sɔrkadatara a ndɔhay, da ara mey nga Gazlavay, da daa ba, da ara mey adaw na, ndaw ma wudɛy nga key cek ma mbafar a Gazlavay na, a sɔra la. ¹⁸ Ndaw maa sɔrkadata ndɔhay ta gɔdan anga gway na, a key nɔgene, a sɔpey amba ndɔhay aa hɔmdamara. Ama ndaw maa sɔrkadata ndɔhay amba ndɔhay aa hɔmdamara ndaw ma slɔrdɔrwa na, nɔgene ara ndaw maaya ma mbɔrɔzley ba. ¹⁹ Zleezle *Mawiz ta wuzkwat kwakwas hay la nga sɔpey, ba diya? Ama kwa ndaw pal da wuzlah akwar ta sɔpa kwakwas a ta cɔved e daa ba. Kaa ka sɔpmaya nga kɔɔɔɔy vagay na, maja me?»

²⁰ Ndɔhay a mbɔɔdamara, a lɔvmar: «Kah na, ta malula da ray. Ma wudɛy nga kɔɔka vagay na, wa?»

²¹ Yesu a mbɔɔdatara, a lɔvtar: «Pas pal daha, ya ta mbɔley ndaw la ta *pas memɔskey-vaw. Akwar ta rɔzlam la ga maja. ²² Wulkam cey,

7:15 7.15 Mt 13.54; Lk 2.47 **7:16** 7.16 12.49; 14.10 **7:18**
7.18 5.41; 8.50; 12.43 **7:19** 7.19 1.17; SNM 7.53; Rm 2.17-24
7:20 7.20 8.48 **7:21** 7.21-23 5.9

Mawiz ta wuzkwar kwakwas la nga *mesley mandawal. Kwakwas nga mesley mandawal a, a zley na, fa Mawiz ba, ama dɔga fa papan nga papakw akwar hay zleezle. Kwa ta pas meməskey-vaw na, akwar fa slam mandawal nga bɔza hay. ²³ Akwar fa slam mandawal nga bɔzey kwa ta pas meməskey-vaw amba kwakwas nga Mawiz a zlobey ba. Kaa ka cam mevel a ray adaw maja yah ma mbɔley ndaw ta pas meməskey-vaw na, kwara? ²⁴ Ka da wulkam da ray ndaw, ka lɔvam anɔa maaya, da daa ba, anɔa maaya ba maja akwar ma hɔtmar ta dey gway na, kɔne ba. Ama wulkam maaya maaya da ray cek masa ndaw aha ma ka amba kaa guzlam fara fara ta cɔved e.»

Mey da ray ndɔhay maa guzlam da ray Kɔriste

²⁵ Ndɔhay siya da *Jeruzelem aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: «Kede na, ara ndaw masa ata ma sɔpmara nga kɔfey vagay heyey, ba diya? ²⁶ Nɔkmara, anɔa faa guzley fa mey nga ndɔhay. Kaa aa guzlar saba kwara? Mahura alɔkwa hay ta sɔpmara la fara fara ara *Kɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔhdata ndɔhay heyey fara daw? ²⁷ Yaw, Kɔriste ma da sawa na, ya sɔrkwa slam masa anɔa ma sawa da hwad a ba. Ama ndaw kede na, ya sɔrkwa slam masa anɔa ma sawa, ba diya?»

²⁸ Daa masa Yesu faa sɔrkadata ndɔhay daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay na, aa guzley ta gɔdan, a lɔvey: «Akwar na, ka sɔpmaya

fara daw? Asaya, ka sɛrmara slam masa yah ma sawa da hwaɗ a fara fara daw? Ya sawa na, nga ray aɗaw ba, ama ara ndaw ma slɛrɗiwa. Ndaw a, aa maaya fara fara. Akwar na, ka sɛrmara ndaw aha ba. ²⁹ Yah na, ya sɛra ndaw aha, maja ya sawa da cakay a, asaya, ara anɗa ma slɛrɗiwa.»

³⁰ A sɛpam cɛveɗ amba a kɛrzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba, maja pas anɗa ta wuswa daa ba aran. ³¹ Ta ngene he cɛpa, ndɛhay ga fa tɛɓmara mey anɗa cɛnɗa. Aa guzlam, a lɛvam: «*Ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɛhɗata ndɛhay ma da sawa na, a key maazla hay ma fɛna nga ndaw keɗe la daw?»

Yesu a lɛvey ndɛhay fa da hɛtmar daa saba na, maja me?

³² Mey masa ndɛhay maa sɛkdamara da ray Yesu heyey na, *Fariza hay ta cɛndamara sem. Da ray ngene, Fariza hay a, ta *bay-ray hay nga ndɛhay ma ka kwakwas nga Gazlavay, a slɛram ndɛhay ma jɛɗa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay nga kɛrzamɛrwa Yesu. ³³ Yesu ta', aa guzley, a lɛvey: «Ya da njeɗ da cakay akwar da bɛla keɗe na, nekɛɗey gway. Fa dɛba ha, ya da daw a cakay ndaw ma slɛrɗiwa. ³⁴ Ka sɛpmaya la, ama akwar fa da hɛtmaya daa saba, maja ka gwamara nga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwaɗ a ba.»

³⁵ Mahura hay nga *Jɛwif hay aa cɛɗɗam vaw da wuzlah ata, a lɛvam: «A da daw na, ta', ama

7:28 7.28-29 8.55; 17.8, 21, 25 **7:30** 7.30 2.4; 7.44 **7:31** 7.31
 2.23 **7:33** 7.33 13.33; 16.5 **7:33** 7.33-36 8.14 **7:34** 7.34
 8.21; 13.36

may ama, amba ya hətqwar saba na! A da daw fa ndəhay aləkwa hay Jəwif hay ma njam da wuzlah Gərek hay daw? A daa sərkatatərwa Gərek hay daw? ³⁶ Aa guzley, a ləvey: “Ka səpmaya la, ama akwar fa da hətmaya daa saba, maja ka gwamara nga diyam aa slam masa yah ma da daw a hwad a ba.” Mey a keđe na, a wuđeý nga ləvey me?»

Mey da ray yam ma vəley heter mendəvey ba

³⁷ Dar nga madagway-dakw nga *gwagway nga Way-mekərceý na, ara đar mahura ma fənta đar hay siya nga gwagway a. Ta pas ngene, Yesu a leceý ta leceý fa meý nga ndəhay, aa guzley ta gəđan, a ləvey: «Da ndaw yam fa kar na, nga sawa fa yah nga sey. ³⁸ Yaw, mawuzlalakaya daa đerewel nga Gazlavay, a ləvey: “Ndaw ma paya nga ndaw anga fara fara la na, yam ma vəley heter mendəvey ba fa vavawa daa mevel anga”.» ³⁹ Yesu maa guzley anda keđe na, da ray *Mesəfney nga Gazlavay. Ndəhay masa ma pamara Yesu nga ndaw ata fara fara na, a hətam Mesəfney aha la. Daa ngene, Yesu ta vəldərwa Mesəfney a, a bəla daa ba aran, maja Yesu ta təpeý a vad nga njeý aa slam anga mewedeý daa ba aran.

Ndəhay a wudkam đay da wuzlah ata maja Yesu

⁴⁰ Masa ndəhay ma cəndamara meý nga Yesu la na, ndəhay siya da wuzlah ata aa guzlam, a ləvam: «Fara fara, ndaw keđe ara *ndaw

ma tēla mey nga Gazlavay ma da sawa heyey.»

⁴¹ Ndəhay siya a ləvam: «Ara *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay.» Mekele hay saya a ləvam: «Kəriste he a da sawa na, daa hwayak nga *Galile daw?

⁴² Mawuzlalakaya daa dferewel nga Gazlavay a ləvey: “Kəriste, ndaw masa Gazlavay ma wala na, a da bawa daa səkway nga Bay *Davit, a da yawa da Betəlehem, slala masa Bay Davit e ma yawa zleezle da hwad a.” ⁴³ Anda kedə, ndəhay a, a wudkam dəy da wuzlah ata maja Yesu. ⁴⁴ Ndəhay siya da wuzlah ata a wudam nga kərzamara Yesu, ama kwa ndaw pal ta pafar har daa ba.

Mahura hay nga Jəwif hay a təbmara mey nga Yesu ba

⁴⁵ Masa ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay ma vəhmawa la na, *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta *Fariza hay aa cəfdamata, a ləvmatar: «Akwar ma kərzamərwə daa saba maja me?» ⁴⁶ Ndəhay ma jəda Way-mekey-kwakwas heyey a mbəddamatara, a ləvmatar:

«Ŋga menjey ala, ya ta hətam ndaw maa guzley maaya anda anga daa ba.» ⁴⁷ Fariza hay aa guzlmatar saya, a ləvmatar: «Yaw, akwar may ta fəckwar sem aa cəved anga ngene may daw?

⁴⁸ Ala Fariza hay na, ala fa təbmara mey nga ndaw aha daa ba. Kwa ndaw mahura nga *Jəwif hay pal fa təba mey nga ndaw aha daa ba may.

⁴⁹ Ndəhay ma təbmara mey anga ngene na,

ara ndəhay ma sərmara *kwakwas nga Mawiz ba, ara ndəhay masa Gazlavay ta nəsta sem.»
⁵⁰ Nikwedem, masa ma daw fa Yesu zleezle heyey na, anğa da wuzlah Fariza hay a. Ta', a mbəðdatara, a ləvtar: ⁵¹ «Kwakwas aləkwa a vəley cəved nga kərzey ndaw anda keðe ba. Si ya jəkfakwar sləmay, ya sərkwa cek masa aa ma ka la dagay.» ⁵² Fariza hay siya a mbəðdamara, a ləvmar: «Kah may, kah ndaw *Galile daw? Janğa dərewel nga Gazlavay amba ka səra kwa *ndaw ma təla mey nga Gazlavay pal masa ndaw Galile na, daa ba.»

Mey da ray ngwas daha ma ley vaw saw da palah

[⁵³ Fa dəba ha, aa waðam ray, kwa waawa a daw a way anğa.

8

¹ Masa *Fariza hay maa waðam ray cay na, ta', Yesu a daw aa Anğwa nga *Awliviye. ² Pepərek e, slam bəŋ-bəŋ na, ta', a vəhwa aa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Ndəhay ga a ngəcham a cakay a, ta', a njeý, aa sərkadata. ³ *Ndəhay maa sərkada kwakwas nga Mawiz ta Fariza hay a handamawa ngwas daha fa mey nga Yesu a. Ngwas aha a kərzamərwa fa ley vaw saw da palah. Deŋ! a lacadamara ngwas aha a wuzlah ndəhay tabiya, ⁴ aa guzlmara a Yesu, a ləvmar: «Bay ala, ehe, ngwas keðe, ya kərzamərwa fa ley vaw saw da palah. ⁵ Kwakwas nga Mawiz a ləvey kwa ngwas wura wura ma ley vaw saw da

palah anda kede na, si meezekey anga ta anywa vagay. Kaa kah na, ka wulkey kwara?»

⁶ Aa guzmar a Yesu anda kede na, a wufam a ngamar gadaŋ amba a hɔtam dabaray nga dadɔdfamar mey. Ama Yesu ta', aa cɔdkwey, a tɔhwey cek ta har fa hwiyak. ⁷ Ndɔhay kaa heyey na, faa guzmar cɔnga, faa guzmar cɔnga. Ta', Yesu a, a lecey, aa guzlar, a lɔvtar: «Da ndaw pal dasi akwar ngene manjar mebɔrey daha na, nga ley anywa ha nga hazaka teesɔf ceɣ.»

⁸ Fa dɔba ha, Yesu ta', aa cɔdkwey saya, a tɔhwey cek fa hwiyak saya. ⁹ Masa ndɔhay ma handamɔrwa ngwas heyey ma cɔdamara Yesu maa guzley anda kede la na, a sɔhwam pal pal, ndɔhay mahura hay teesɔf, mendɔrey Yesu taava anga, ngwas a malacakaya fa mey anga. ¹⁰ Yesu ta', a lecey, aa guzlar a ngwas a, a lɔvar: «Kwakwa, ndɔhay ma handamakawa heyey na, ata ama dɔba ama? Ndaw pal da wuzlah ata ta hazakaka la daw?» ¹¹ Ngwas aha a mbɔɔdara, a lɔvar: «Daa ba, bay adaw.» Yesu a lɔvar: «Yah may, ya fa da hazakaka daa ba. Daw, ama dɔga tasana ka da key mebɔrey saba.»]

Yesu aa guzley da ray ray anga

¹² Yesu aa guzlar a ndɔhay makustakaya daa Way-mekey-kwakwas heyey saya, a lɔvtar: «Ma wadfa slam da bɔla na, ara Yah. Ndaw ma sɔpya na, fa da pɔkey daa lɔvan daa saba, ama a da njeɣ daa slam-mewɔfey masa ma vɔley heter

mendøvey ba.» ¹³ *Fariza hay aa guzlmār, a ləvmār: «Ka faa guzley da ray akah ta mey akah. Maja ŋgene, mey masa kah maa guzlda ha na, ara mey fara fara ba.»

¹⁴ Yesu a mbəðdatara, a ləvtar: «Kwa ya faa guzley da ray adaw ta mey adaw na, ama mey masa yah maa guzlda ha, ara mey fara fara. Ara mey fara fara na, maja ya səra slam masa yah ma sawa da hwad a, asaya, ya səra slam masa yah ma da daw a hwad a may. Ama akwar na, ka sərmara slam masa yah ma sawa da hwad a ba, ka sərmara slam masa yah ma da daw a hwad a ba may. ¹⁵ Akwar na, ka wulkam da ray ndaw, ka ləvam ndaw kedə anḡa maaya, da daa ba, anḡa maaya ba, maja akwar ma hətmar ta dey daada gway. Mewulkey akwar ŋgene, ara mewulkey ŋga ndaw-magədan. Ama yah na, yaa guzley da ray ndaw ba. ¹⁶ Yaw, da ya taa guzley la da ray ndaw na, a key ŋgene, yaa guzley fara fara, maja ara yah taava adaw maa guzley da ray ndaw aha ba, ama ala ta Papay, ndaw ma slərđiwa. ¹⁷ Mawuzlalakaya daa kwakwas akwar, a ləvey, da ndəhay cew taa guzlam la letek da ray cek na, ara mey fara fara, ba diya? ¹⁸ Yah na, ya faa guzley da ray adaw ta mey adaw. Papay, ndaw ma slərđiwa faa guzley da ray adaw may.»

8:12 8.12 1.5, 9-10; 3.19; 9.4-5; 11.9-10; 12.35-36, 46; Iz 49.6; Mt 5.14; Lk 2.32; 2Kwr 4.4, 6; Ef 5.8-14; 1Jn 1.5-7; 2.8; 3.14 **8:13** 8.13 5.31-32 **8:14** 8.14 3.2; 7.28-29, 33-36; 8.21-22, 42; 13.1, 33; 16.5, 10, 28; 17.8; 20.17 **8:15** 8.15 7.24 **8:17** 8.17 Mew 19.15
8:18 8.18 5.36; 1Jn 5.9

¹⁹ Fariza hay aa cɔfdamara, a lɔvmar: «Papakw a na, aa dama?» Yesu a mbɔdɔdatara, a lɔvtar: «Akwar na, ka sɔrmaya ba, ka sɔrmara Papay ba may. Da ka sɔrmaya na, anja ka sɔrmara Papay la may.»

²⁰ Yesu aa guzlda mey a keɔɔe na, anja manjakaya gweegwe ta slam mecekeley dala daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay. Aa faa sɔrkadata ndɔhay daa Way a, ama kwa ta kɔrzamara daa ba, maja pas anja ta wuswa daa ba aran.

Yesu a patar lenghesl ngada ndɔhay ma tɔbmara mey anja ba

²¹ Yesu aa guzltar saya, a lɔvtar: «Yah na, ya da daw. Fa dɔba ha, ka sɔpmaya la, ama akwar fa da hɔtmaya daa saba. Anda keɔɔe, ka da mɔcam ta meɔɔrey da ray. Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara nga diyam a hwaɔ a daa ba.» ²² Mahura hay nga *Jɔwif hay aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: «Ndaw aha aa guzley, a lɔvey, aa slam masa anja ma da daw na, ya gwakwa nga nakwa ba. A lɔvey anda keɔɔe na, a da kɔɔa ray anja vagay kwa!» ²³ Yesu a mbɔdɔdatara, a lɔvtar: «Akwar na, ndɔhay da ray hwayak keɔɔe. Ama yah na, ya sawa da gazlavay da vad. Akwar na, ndɔhay nga bɔla keɔɔe, ama yah na, ndaw nga bɔla keɔɔe ba. ²⁴ Maja ngene, ya ta lɔvkwar la: “Ka da mɔcam ta meɔɔrey

da ray.” Da ka tɔbmara “Yah na, ara Yah” * ba na, fara fara, ka da mɛcam ta meɔɔrey da ray.» ²⁵ Aa cɔfdamara Yesu, a lɔvmar: «Kah na, wa?» Yesu a mbɔfdatara, a lɔvtar: «Yah na, ndaw masa yah ma wuzdakwara dɔga zleezle heyey. ²⁶ Mey hay ga da ray akwar daha amba yaa guzley da ray a. Anda kedɛ, ya da mbɔdkwar ray maja meɔɔrey akwar. Fara fara, mey masa yah ma kada a ndɔhay na, ara mey masa yah ma cɛndɔrwa fa ndaw ma slɔrdiwa. Anɔa na, ndaw maa guzley mey fara fara.»

²⁷ Yesu maa guzley anda kedɛ na, da ray Papaha, Bay Gazlavay. Ama ndɔhay a, a cɛndamara ba. ²⁸ Maja nɔgene, Yesu aa guzltar saya, a lɔvtar: «Da masa akwar ma baɔgadamaya, yah, *Bɔz nɔga Ndaw cay fa hwadam mazlanɔgalakaya na, daa nɔgene, ka sɔrmara la “Yah na, ara Yah.” Asaya, ka sɔrmara la, yah na, ya gwa nɔga key cek taava adaw ba, ama ya kedey na, mey masa Papay maa sɔrkadiwa. ²⁹ Ndaw ma slɔrdiwa na, anɔa ta yah, ta mbɔkɔdaya taava adaw daa ba. Ya fa key cek mandaw mandaw ma mbafar.» ³⁰ Masa Yesu maa guzley la anda nɔgene na, ndɔhay ga a tɔbmara mey anɔa.

Beke hay na, wa hay wa?

³¹ Yesu aa guzltar nɔgada *Jɔwif hay masa ma tɔbmara mey anɔa dɔɔba, a lɔvtar: «Da akwar ta

* **8:24** 8.24 Yah na, ara Yah: Gazlavay a wuzar vaw a Mawiz, a lɔvar: «Mezɔley adaw na, “Yah na, ara Yah”» Nɔka Mab 3.14, asaya, nɔka Iz 43.10. **8:24** 8.24 13.19 **8:28** 8.28 3.14; 4.34; 5.18 **8:30** 8.30 2.23

təbmara mey adaw la, ka mbəkdamara ba na, ɲgene akwar gula adaw hay fara fara. ³² Anda keɗe, ka səmra meƵ masa fara fara la, mey a, a da pəskakurwa daa beke.»

³³ A mbəɗdamara, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ɲga *Abəraham, kwa ndaw pal dasi ala masa beke na, daa ba səlak! Kaa ka ləvndar mey a, a da pəskandar daa beke na, kwara?»

³⁴ Yesu a mbəɗɗatara, a ləvtar: «Ya fa ləvkwar fara fara, kwa waawa ma key mebərey na, anɲa beke maja mebərey fa wa. ³⁵ Nəka, beke

na, a sləfmara a wuzlah ndəhay masa da way bay anɲa ba, ama bəzey ɲga ndaw ɲga way a na, a sləfmara a wuzlah ndəhay da way a.

³⁶ Anda keɗe, da ara yah, Bəzey ɲga Gazlavay, ma pəskakwar daa beke na, ka da njam akwar beke hay saba fara fara. ³⁷ Ahaw, ya səra akwar

na, ndəhay daa səkway ɲga Abəraham. Ama akwar fa səpmaya ɲga kəɗey vagay, maja mey adaw ta mbəzkwar aa mevel daa ba. ³⁸ Yah na, ya keɗey mey masa Papay ma wuzɗiwa. Akwar na, ka kam cek masa papakw akwar ma kadakwara.»

³⁹ A mbəɗdamara saya, a ləvmar: «Ala na, ndəhay daa səkway ɲga Abəraham.» Yesu a ləvtar: «Da akwar ndəhay daa səkway ɲga Abəraham na, anɲa ka kam cek anda anɲa ma ka la. ⁴⁰ Ama wure keɗe, akwar fa səpmaya ɲga

kəɗey vagay, yah, ndaw masa ma wuzɗakwara mey masa yah ma cəndərwa ta sləmay adaw

8:31 8.31 14.15; 15.8 **8:33** 8.33 Mt 3.9; Rm 4.12 **8:34** 8.34
 Rm 6.16, 20; 2Pi 2.19 **8:35** 8.35 Mab 21.2 **8:36** 8.36 Gal 5.1
8:37 8.37 5.18 **8:39** 8.39 8.33

fa Gazlavay. Ya fa ləvkwar, Abərahām na, ta key cek anda akwar ma kamara kaa na, daa ba. ⁴¹ Akwar na, akwar fa kam cek anda papakw akwar ma ka.»

A mbəǝdamara a Yesu, a ləvmar: «Ala na, bəza hay ŋga ndaw mekele ba, Papa ala na, pal, ara Bay Gazlavay.» ⁴² Yesu a mbəǝdatara, a ləvtar: «Da Gazlavay ara Papakw akwar na, anja ka wudmāya la, maja ya sawa da cakay a, asaya, yah fede maja aŋga. Ya sawa na, ŋga ray aǝaw ba, ama ara aŋga ma slərđiwa. ⁴³ Kaa ka cəndamara mey aǝaw ba na, maja me? Ara maja akwar ma gəmam ŋga jəkam sləmay fa mey aǝaw ba. ⁴⁴ Anda kede, papakw akwar na, *Satan, bay-malula. Ka kam cek hay cəpa na, masa ma mbafar a papakw akwar a gway. Dəga daa mezley ŋga bəla na, papakw akwar, bay-malula ha, fa kəǝta ndəhay vagay. Asaya, a njeý daa cəved masa fara fara ba səlak, maja mey masa fara fara fa bawa da mey aŋga daa ba. Membərzley na, aa da mey aŋga, maja ara ndaw membərzley. Membərzley tabiya na, a sawa ta fa vəǝa. ⁴⁵ Yah na, ya faa guzlkwar mey masa fara fara. Da ray ŋgene, ka təbmara mey aǝaw ba cəŋga. ⁴⁶ Ndaw pal da wuzlah akwar ma gwa ŋga ləvya ya ta key mebərey la na, wa? Kaa da ya faa guzlkwar mey masa fara fara na, ka təbmara ba, maja me? ⁴⁷ Ndaw ma ləvey Gazlavay ara Papaha na, a jəkfar sləmay fa Gazlavay a. Ama akwar na, bəza hay ŋga

8:41 8.41 Mew 32.6; Iz 63.16 **8:42** 8.42 1Jn 5.1 **8:44** 8.44
MC 3.1-5; 1Jn 2.4; 3.8 **8:46** 8.46 2Kwr 5.21; 1Pi 2.22; 1Jn 3.5

Gazlavay ba. Ara maja ηgene, akwar ma jəkam sləmay fa mey anga ba may.»

Yesu a fəna Abərahān na, kwara?

⁴⁸ *Jəwif hay a mbəɸdamara a Yesu, a ləvmar: «Ala maa guzlmaka, ya ləvam kah, ndaw *Samarī nga tede, kah ta malula da ray heyey na, ara anga fara.» ⁴⁹ Yesu a mbəɸdatara, a ləvtar: «Kəy, malula da ray aɸaw daa ba, ama a key ya həslar ray a Papay. Akwar na, ka gəmam nga həslmaya ray ba. ⁵⁰ Kaazla yah ta ray aɸaw, ya fa wuɸey ndaw nga həslya ray daa ba, ama ndaw pal daha, a həslya ray la, ara anga ma da ɸəsla mey a. ⁵¹ Ya fa ləvkwār fara fara, ndaw ma cənya mey na, fa da məcey daa ba nga sərmataw.»

⁵² Jəwif hay heyey a mbəɸdamara, a ləvmar: «Wure keɸe, ya ta səmra cay, kah na, ta malula da ray fara, maja *Abərahān ta məcey sem, ndəhay ma təla mey nga Gazlavay ta məcam sem may. Kaa kah na, ka ləvey: “Ndaw ma cənya mey na, fa da məcey daa ba nga sərmataw” na, kwara? ⁵³ Abərahān, papaη nga papa ala hay ma!, ta məcey sem. Kaa kah na, ka fəna Abərahān a daw? Asaya, ndəhay ma təla mey nga Gazlavay may ta məcam sem. Kaa ka pa ray akah na, nga wa may wa?»

⁵⁴ Yesu a mbəɸdatara, a ləvtar: «Da ya fa həsley ray na, mehəsley-ray aɸaw a, ara cek nga tede. Ma həslya ray na, ara Papay, ndaw masa akwar ma ləvam: “Ara Gazlavay ala” heyey.

8:47 8.47 10.27; 18.37 **8:48** 8.48 4.9; 7.20; 10.20; Mk 3.21-22

8:50 8.50 7.18 **8:51** 8.51 5.24 **8:53** 8.53 4.12

ata papaha ta mamaha ba may. Ndaw aha, anġa wulaf na, ara amba Gazlavay a ka sløra anġa da ray a. ⁴ Pas, aa daha dġagay kaa na, maaya na, ya kakwa sløra nġa ndaw ma slørdiwa, ba na, ya da høtkwa har saba, maja tavad fa da key, kwa ndaw fa da gwa nġa ka sløra ha daa saba. ⁵ Daa masa yah da bøla keġe na, ara yah ma waġa bøla ha.»

⁶ Fa døba ha, anġa maa guzley la anda keġe na, tef! a tøfey meesleþ a hwayak, ta', a ðey hahay ta meesleþ e, a kwarara fa dey nġa ndaw-wulaf heyey, ⁷ a løvar: «Daw ta pørarawa dey daa wurak nġa yam nġa Siløwe.» (Siløwe he a wufey nġa løvey «ndaw-meslørey.») Ta', ndaw-wulaf heyey a daw a pørarawa dey daa wurak a, a vøhwa na, a høtar dey døba.

⁸ Meseembew anġa hay ta ndøhay ma høtmar maamandaw fa røkey heyey na, a høtmar anġa fa høtar dey døba, a løvam: «Keġe na, ara ndaw ma røkey maamandaw feġe heyey, ba diya?»

⁹ Ndøhay siya a løvam: «Ahaw, ara anġa.» Siya hay may a løvam: «Ara anġa ba, ara ndaw ma lawa cøla.» Ndaw a, a løvtar: «Ahaw, ara yah, ndaw-wulaf heyey.» ¹⁰ Ta', ndøhay a, aa cøġfamara, a løvmar: «Kaa, dey akah a wurey kwara?» ¹¹ Ndaw a, a mbøġġatara, a løvtar: «Ndaw mezøley Yesu daha, ta', a ðey hahay, a kwarayawa fa dey aġaw, fa døba ha, a løvya nġa daw nġa pørarawa dey daa wurak nġa yam nġa Siløwe. Da ray nġgene, ta', ya daw. Masa yah ma pørarawa cay na, ya høtar dey døba.» ¹² Ndøhay

a, aa cəfdamara, a ləvam: «Ndaw aha, anğa dama?» A ləvtar: «Ya səra ba.»

¹³ Ta', a handamara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey fa *Fariza hay, ¹⁴ maja Yesu a dey hahay, a wurara dey nğa ndaw a na, ta *pas meməskey-vaw. ¹⁵ Fa dəba ha, Fariza hay a, aa cəfdamara ndaw aha saya, a ləvmar: «Haa ka hətər dey anda keđe na, ndaw aha, a kada na, kwara?» A ləvtar: «A kwarayawa hahay fa dey. Ta', ya pəra dey a, cay, ta', ya hətər dey dəba.» ¹⁶ Ndəhay siya da wuzlah Fariza hay a, a kam yawa da wuzlah ata. Siya hay a ləvam: «Ndaw ma key cek anda keđe na, ara Gazlavay ma slərdərwa ba, maja a key sləra ta pas meməskey-vaw, ara cek masa kwakwas aləkwa ma təkə sem, ba diya?» Siya hay a ləvam saya: «Ndaw ta mebərey da ray na, a gwa nğa key maazla anda keđe daw?» Anda keđe, a kam yawa ga haa a wudkam dəy da wuzlah ata.

¹⁷ Fa dəba ha, ta', aa cəfdamara ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a ləvmar: «Kaa kah may, ka da ləvey da ray ndaw ma wurkawa dey keđe na, kwara?» A mbəddatara, a ləvtar: «Yah na, ya ləvey ara *ndaw ma təla mey nğa Gazlavay.»

¹⁸⁻¹⁹ Ndaw aha a yawa anğa wulaf, ama wure keđe dey anğa ta wurey sem na, mahura hay nğa *Jəwif hay a təbmara mey a ba, si ata maa cəfdamata ata papaha ta mamaha la dəgay. Ta', a zəlmatərwa, a ləvmatar: «Kede na, ara bəzey akwar daw? A yawa na, fara fara anğa wulaf

daw? Yaw, kaa wure kefe anga fa hɔtar dey na, kwara?» ²⁰ A mbɛɔdamatara, a lɔvmatar: «Fara fara, ya sɛmara ara bɛzey ala, a yawa na, anga wulaf. ²¹ Ama ya sɛmara cek ma key ta anga ba, asaya, ya sɛmara ndaw ma wurara dey kefe ba may. Cacɛɔdamara anga ray anga, ara bɛzey saya daw? A gwa nga wuzdakwara.» ²² Ata papaha ta mamaha aa guzlam anda kefe na, maja fa zɔuram ta mahura hay nga Jɔwif hay masa da wuzlah Fariza hay heyey. Mahura hay a, ta cɔmam ɔay ata sem, a lɔvam kwa waawa ma pa Yesu la nga *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔhdata ndɔhay na, ngene a badamara ndaw aha daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay. ²³ Ara maja ngene, ata papaha ta mamaha heyey maa guzlam, ma lɔvam: «Ara bɛzey saba, cacɛɔdamara taw!»

²⁴ Fariza hay a, a zɔlmɔrwa ndaw masa Yesu ma wurara dey heyey saya, a lɔvmar: «Wuzdan-dara fara fara ta mezɔley nga Gazlavay, maja ala na, ya sɛmara ndaw ma wurkawa dey kefe, ara ndaw ta mebɔrey.» ²⁵ A mbɛɔdatara, a lɔvtar: «Ayɔwa, da aa ta mebɔrey, da aa ta mebɔrey daa ba na, ya sɛra ba. Ama yah ma sɔrey na, cek pal. Zleezle na, yah wulaf, ama wure kefe, dey adaw ta wurey cay, ya fa hɔtar dey dɔba.» ²⁶ Ndɔhay a, a lɔvmar saya: «Kaa ndaw aha na, a kaka me? A wurkawa dey a na, kwara?» ²⁷ A mbɛɔdatara, a lɔvtar: «Yah ma wuzdakwara cay, ama ka wudam nga jɔkfamaya slɔmay ba. Kaa ka wudam ya wuzdakwara saya na, kwara?»

Ayəwa, da ka wudam nga key gula anɔa hay may kwa?» ²⁸ Da ray nɔene, a cədmara ndaw aha, a ləvam: «Hey! Gula anɔa na, kah! Ala na, gula hay nɔa *Mawiz. ²⁹ Ala na, ya səmra Gazlavay taa guzlar la a Mawiz, ama ndaw keɔe na, ya səmra a sawa dama, ba.»

³⁰ Ndaw a, a mbəɔɔɔara, a ləvtar: «Aayaa! Akwar ta rəzlmaya sem, maja ka səmra ndaw a, a sawa na, dama ba. Kaa, anɔa na, ta wuryawa dey aɔaw sem! ³¹ Ya sərkwa ndəhay ta mebərey na, Gazlavay a jəkfatar sləmay ba. Ama da ndaw a nar ray a Gazlavay, a kar cek anda aa ma wudəy na, nɔene, a jəkfatar sləmay la.

³² Dəga nɔa menjey aləkwa na, ya ta cənkwa ndaw ma wurey dey nɔa ndaw ma yawa, anɔa wulaf la daw? ³³ Da ndaw aha, ara Gazlavay ma slərdərwa ba na, a gwa nɔa key cek anda keɔe ba.» ³⁴ A mbəɔɔamara, a ləvmar: «Kah na, ndaw ta mebərey fara fara dəga nɔa mayawa akah, kaa ka wudəy nɔaa sərkadandar cek may daw?» Da ray nɔene, ta', a badamara daa way-mewuzey-mey nɔa Gazlavay.

³⁵ Yesu a cənda na, ta badamara ndaw masa anɔa ma wurara dey heyey sem. Ta', a daw a hətfar, a ləvar: «Kah ma pa *Bəz nɔa Ndaw la nɔa ndaw akah fara fara daw?» ³⁶ Ndaw a, a mbəɔɔara, a ləvar: «Bəz nɔa Ndaw na, ara wa, Bay Mahura? Wuzdiwa cey, amba ya pa nɔa ndaw aɔaw fara fara na!» ³⁷ Yesu a ləvar: «Ka fa hətar ndaw aha ta dey akah, ara yah, ndaw

9:29 9.29 7.27; 8.14 **9:31** 9.31 Ps 66.18; MM 15.29; Iz 1.15

9:33 9.33 3.2 **9:34** 9.34 9.2

maa guzlkā kede!» ³⁸ Ndaw aha, a lɔvar: «Ya paka ŋga ndaw adaw fara fara, Bay Mahura!» Ta', ndaw aha a regedey fa mey anga.

Yesu a wata wulaf hay ta ndəhay ta mebərey

³⁹ Yesu aa guzley ta mey-menɟey dɔba, a lɔvey: «Ya sawa a bɔla kede ŋga wuzdatara a ndəhay na, wulaf hay a da hɔtmar dey, ndəhay ma hɔtmar dey may, a da tɔram wulaf hay.»

⁴⁰ Ndəhay *Fariza hay siya masa da cakay a, a cɔndamara Yesu maa guzley anda kede na, ta', aa cɔfdamara, a lɔvmar: «Kaa, ala na, wulaf hay may daw?» ⁴¹ Yesu a mbɔfdatara, lɔvtar: «Da akwar ndəhay wulaf hay na, ŋgene fara fara akwar ta mebərey daa ba. Ama wure kede, ka lɔvam akwar fa hɔtmar dey, maja ŋgene, ka da njam ta mebərey da ray.»

10

Mey-menɟey ta ndaw-mecəkwer

¹ Yesu aa guzltar saya, a lɔvtar: «Ya fa lɔvkwar fara fara, ndaw ma mbəzey a gezlen tɔban hay taa mey-mbew ba, ama a mbəzey ta ray-way na, ndaw a ŋgene ara ndaw-mayal ma sla dɔy ŋga ndaw. ² Ama ndaw ma mbəzey a gezlen tɔban hay taa mey-mbew na, ndaw a ŋgene ara mecəkwer * ŋga tɔban hay a. ³ Ndaw ma jɔdta tɔban hay ta tavad a wurara mey-mbew ŋgada mecəkwer e, asaya, tɔban anga hay, a

9:37 9.37 4.26 **9:39** 9.39 5.22 **9:40** 9.40 Mt 15.14; 23.26

9:41 9.41 15.22 * **10:2** 10.2 mecəkwer: Ara bay ŋga tɔban hay, a kɔzley fa mey ŋga tɔban anga hay.

cɔndamara ɔɗay aŋga. A zelta tɔɓaŋ hay a pal pal ta mezɔley ata, a badatɔrwa a palah. ⁴ Masa ta badatɔrwa cɔpa cay na, mecɔkwer e, a kɔzley fa mey ata, tɔɓaŋ hay a, a sɔpmar wurzay maja a sɔrmara ɔɗay aŋga. ⁵ Anda keɗe, da ara ndaw mekele na, tɔɓaŋ hay a fa da sɔpmara daa ba sɔlak, ama a da hwam ta ndaw aha maja a sɔrmara ɔɗay aŋga ba.»

⁶ Yesu aa guzltar ta mey-menɗey anda keɗe, ama ndɔhay a cɔndamara mabara ŋga mey a ba.

Yesu a lɔvey, aŋga ndaw-mecɔkwer maaya

⁷ Yesu aa guzley saya, a lɔvey: «Ya fa lɔvkwār fara fara, yah na, mey-slam ŋga tɔɓaŋ hay. ⁸ Ndɔhay tabiya ma samawa teesɔɔ da ray aɗaw † ma mbɔzam a gezlen tɔɓaŋ hay a na, ara mayal hay ma bɔzla ndɔhay. Ama tɔɓaŋ hay a, ta cɔnmatar mey daa ba. ⁹ Yah na, mey-slam. Da ndaw a mbɔzwa ta fa yah na, ya lɔhda. Ndaw a, a gwa a mbɔzey, a bawa ta mandɔrzay ba. Asaya a gwa ŋga hɔtey cek mezɔmey. ¹⁰ Ndaw-mayal a sawa na, ŋga leley, ŋga kɔɔɗey ndaw vagay, asaya, ŋga zɔɔɗey ndaw. Ama yah na, ya ta sawa la a bɔla amba ndɔhay a hɔtam heter mendɔvey ba ma fɔna ma fɔna.

10:4 10.4 10.27; CWJ 14.4 **10:6** 10.6 16.25 † **10:8** 10.8
Ndɔhay tabiya ma samawa teesɔɔ da ray aɗaw: Yesu aa guzley feɗe na, da ray ndɔhay ma tɔla mey ŋga Gazlavay ba. Ama aa guzley da ray ndɔhay ma pamara ray ata ŋga Kɔriste, ndaw ma da lɔhdata ndɔhay daa meɓɔrey. **10:8** 10.8 Jer 23.1-2; Ez 34.2-3
10:9 10.9 14.6; Ps 23.2; Ez 34.14

11 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ndaw-mecəkwer maaya na, a vølda ray anğa maja təbanj anğa hay. 12 Ndaw ma səkərey maja dala daada gway na, ara ndaw-mecəkwer fara fara ba. Təbanj hay masa anğa ma səkərata na, ara nğa anğa hay ba. Da ndaw aha a hətər gədeyley fa sawa nğada fa təbanj hay a na, a hway, a mbəkdata. Anda keđe, gədeyley a kərzey təbanj hay a, siya hay, a kwakwacam ray. 13 Ndaw ma səkərey maja dala, ma hway, ma mbəkdata təbanj hay na, aa fa wulkey fa təbanj hay a daa ba.

14 «Yah na, ndaw-mecəkwer maaya. Ya sərta təbanj adaw hay, təbanj adaw hay may a sərmaaya, 15 anda Papay ma sərya, yah may, ya səra Papay. Ya vølda ray adaw maja təbanj adaw hay. 16 Səkway nğa təbanj adaw hay mekele daha †, ama ata da wuzlah təbanj hay keđe daa ba. Si ya handatərwa a wuzlah keđe hay may, amba a cəndamara dəy adaw. A da cəmam ta təbanj hay a keđe, a da njam daa slam a, dasi har nğa ndaw-mecəkwer pal.

17 «Papay fa wudya maja ya da vølda ray adaw nğa məcey, amba fa dəba ha, ya sləkəfawa daa meməcey. 18 Kwa ndaw ma gwa nğaa zəfda ray adaw na, daa ba, si yah ma təba nğa vølda ray

10:11 10.11 ndaw-mecəkwer maaya: Ps 23.1; Ez 34.11-16; Jer 23.3; Mt 18.12-14; Heb 13.20; CWJ 7.1; a vølda ray anğa: 15.13; Rm 5.8; 1Jn 3.16 **10:12** 10.12 SNM 20.29 **10:14** 10.14 10.27; 2Tm 2.19 **10:15** 10.15 Mt 11.27 † **10:16** 10.16 Səkway nğa təbanj adaw hay mekele daha: Yesu aa guzley da ray ndəhay masa Jəwif hay ba hay ma da təbmara mey anğa. **10:16** 10.16 11.52; Iz 56.8; Ez 34.23-24; 1Pi 2.25 **10:17** 10.17 3.35; 5.18

adaw nga məcey. Ya gwa nga velda ray adaw nga məcey, asaya, ya gwa nga hətər aa slam a. Kede na, ara cek masa Papay ma ləvya nga key.»

¹⁹ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, *Jəwif hay a kam yawa da wuzlah ata saya.

²⁰ Ndəhay ga da wuzlah ata a ləvam: «Anğa ta cek da ray, anğa malula. Ka jəkam sləmay fa mey anğa na, maja me?» ²¹ Ndəhay siya a ləvam: «Ndaw ta cek da ray na, aa guzley anda kede ba. Malula na, a gwa nga wurey dey nga ndaw-wulaf daw?»

Mey da ray Jəwif hay ma rəsmara Yesu saya

²² Fa mevey a, fa mevey a, *Jəwif hay fa kam gwagway nga sərfeɖey mewurey *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay da *Jeruzelem. Daa ngene, gwagway a ta wuswa cay saya. Ara ta kiya memed. ²³ Yesu fa pəkey dasi balak masa ata ma zəlmara Balak nga *Salamanw daa Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay a. ²⁴ Fetede, Jəwif hay a zlərmar ray, a ləvmar: «Ka fa həbndar ray kalah kaa na, haa ta vara? Da kah *Kəriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga ləhdata ndəhay heyey na, kadandara la fara fara gway taw!»

²⁵ Yesu a mbəɖdatara, a ləvtar: «Ya ta kadakwara cay, ama akwar ma təbmara daa ba. Maazla hay tabiya masa yah ma kata na, ara ta gədaŋ nga Papay. Maazla hay a fa wuzda mey da ray adaw. ²⁶ Ama akwar na, ka təbmara ba

maja akwar da wuzlah ndəhay adaw hay ba. ²⁷ Ndəhay adaw hay a na, ata anda təbanj hay, a sərmara d'ay adaw, ya sərta pal pal. Da ya fa daw na, ata fa səpmaya wurzay. ²⁸ Ya da vəltar heter mendəvey ba, fa daa zədam daa ba nga sərmataw. Kwa ndaw ma da gwa nga pərlata dasi har adaw na, daa ba. ²⁹ Papay, ndaw ma vəldatiwa na, a fənta cek hay tabiya. Anda kedə, kwa ndaw fa da gwa nga pərlata dasi har nga Papay na, daa ba may. ³⁰ Ala ta Papay na, sləra ala letək.»

³¹ Jəwif hay aa kwalam anjwa saya amba aa zakamara Yesu vagay. ³² Ama Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Ya ta key maazla hay maaya la ga fa mey akwar ta gədanj nga Papay. Kaa ka daa zakamaya ta anjwa vagay na, maja maazla wura?» ³³ Jəwif hay a, a mbəddamara, a ləvmar: «Ya ta wudam ngaa zakamaka ta anjwa vagay maja maazla maaya masa kah ma ka na, daa ba. Ama ya wudam ngaa zakamaka na, maja kah ma cəda Gazlavay. Asaya, kah na, ndaw-magədanj nga tede gway na, kaa ka pa ray akah nga Gazlavay na, kwara?»

³⁴ Yesu a mbəddatara, a ləvtar: «Daa kwakwas akwar mawuzlalakaya, Gazlavay a ləvey: “Akwar na, gazlavay hay.” ³⁵ Ya fa sərkwə mey mawuzlalakaya daa d'ərewel nga Gazlavay na, meevəsey anjga daa ba, ba diya? Daa d'ərewel nga Gazlavay a zəlam gazlavay hay na, ndəhay

10:26 10.26 16.9 **10:27** 10.27 8.47; 10.3, 14 **10:28** 10.28
5.24; 6.39 **10:30** 10.30 5.18; 17.21 **10:31** 10.31 11.8 **10:33**
10.33 Lev 24.16; Mt 26.65 **10:34** 10.34 Ps 82.6

masa Gazlavay maa guzltar. ³⁶ Yah na, Papay ta walaya la, ta slərđiwa la a bəla. Ya ta ləvey la, yah na, Bəzey ŋga Gazlavay, ama ka ləvam a key ya cəđa Gazlavay a. Kaa, kaa guzlam anda keđe na, kwara? ³⁷ Da ya fa kata sləra hay masa Papay ma vəldatiwa daa ba na, ŋgene akwar fa da təbmara mey adaw daa ba. ³⁸ Ama da ya fa kata, ka təbmara ba cəŋga na, təbmara mey adaw maja maazla hay masa yah ma kata tarah taw, amba ka səmra maaya maaya Papay aa ta yah, yah may, yah ta Papay.»

³⁹ Mahura hay ŋga Jəwif hay a səpam cəved ŋga kərzamara Yesu saya. Ama Yesu ta ləhfatar sem.

⁴⁰ Yesu ta', a zləŋgey a dey-wayam ŋga Jurden saya, aa slam masa *Jan-Baptis ma zlar ŋga katar *baptem a ndəhay da hwad a heyey. Ta', a njeý fetede đar ga. ⁴¹ Ndəhay ga a samawa a cakay a, aa guzlam da ray a, a ləvam: «Jan-Baptis na, ta key maazla kwa dey pal daa ba, ama mey masa aa maa guzlda da ray ndaw aha keđe na, ara mey fara fara, membərzley da hwad a daa ba.»

⁴² Anda keđe, ndəhay ga fetede a pamara Yesu ŋga ndaw ata fara fara.

11

Yesu, a sləkdəđərwa Lazar daa meməcey

¹⁻² Ndaw da slala Betani daha mezəley Lazar. Dam-mamaha hay cew daha, ara ata Marta ta

10:36 10.36 1.34 **10:38** 10.38 10.25 **10:39** 10.39 7.30; 8.20

10:40 10.40 1.28 **10:41** 10.41 1.29-34; 3.27-28 **10:42** 10.42

*Mari. Mari a na, ara ηgwas masa ma wucar b̄erdey fa salay nga Bay Mahura Yesu, ma takwada ta engwec nga ray anga heyey. Pas pal daha, vaw a car a Lazar. ³ Dam-mamaha hay a, ta', a sl̄eram ndaw fa Yesu nga l̄ovmar: «Bay adaw, jam akah masa kah ma wuda kalah heyey na, aa maaya daa ba.» ⁴ Yesu ma c̄onda mey a la na, ta', a l̄ovtar a gula anga hay: «Macay nga Lazar a na, fa da k̄ofa daa ba. Ama a key amba a wuzd̄erwa ḡedaη nga Bay Gazlavay, asaya, amba nd̄ohay a h̄eslmaya ray, yah, B̄ozey anga.»

⁵ Yesu na, a wudta ata Marta ta Mari len Lazar a kalah. ⁶ Ama, masa aa ma c̄onda Lazar aa daa macay na, ta ηgene he c̄opa, aa manjakaya daa slam aha c̄onga haa d̄ar cew. ⁷ Fa d̄oβa ha, ta', a l̄ovtar a gula anga hay: «V̄ohkwa aa hwayak nga *Jude.» ⁸ Gula anga hay a, a mb̄oδdamara, a l̄ovmar: «Kay! Bay ala, daa d̄ar hay a kede na, *J̄owif hay siya fetede fa s̄oβmaka ngaa zekey ta an̄gwa vagay, ba diya? Kaa ka wud̄ey ya v̄ohkwa a Jude saya na, kwara?» ⁹ Yesu a l̄ovtar: «Daa mev̄erndey pal na, b̄orey kuraw a ray a cew, ba diya? Fara fara, da ndaw a p̄okey taa pas na, a h̄otar dey maaya maaya, a t̄oδey ba, maja slam fa wed̄ey. ¹⁰ Yaw, da ndaw a p̄okey ta tavad̄ na, a t̄oδey maja l̄ovaη.» ¹¹ Masa anga maa guzley anda kede na, ta', a l̄ovtar saya: «Jam al̄ekwa Lazar ta ney sem aa d̄ar, ama ya daw la nga sl̄ek̄dad̄erwa.» ¹² Gula anga hay a, a mb̄oδdamara, a l̄ovmar: «Bay ala, da a key a

11:1-2 11.1-2 12.1-3; Lk 10.38-39 **11:3** 11.3 11.36 **11:4** 11.4
 9.3; 17.1 **11:8** 11.8 8.59; 10.31 **11:9** 11.9-10 8.12; 12.35-36
11:11 11.11 Mt 9.24

ney aa d̄ar na, a sl̄ekd̄ey la.» ¹³ Fara fara, Yesu a wud̄ey n̄ga l̄ovtar na, Lazar ta m̄ōcey sem, ama gula an̄ga hay a, a c̄ondamara na, anda ara d̄ar fara gway. ¹⁴ Ta', Yesu a kadatara mabara n̄ga mey a d̄ōba, a l̄ovtar: «Lazar ta m̄ōcey sem. ¹⁵ Ya faa s̄omey maja yah ma daw fa Lazar a daa ba aran̄. Wure kēde amba ka t̄ōbmara mey adaw na, nakwa la fa v̄ōd̄a.»

¹⁶ Anda kēde, *Tuma masa ata ma z̄ōlmara Didim * a l̄ovtar a gula hay siya: «Nakwa la, al̄ekwa may, amba ya m̄ōckurwa bama ta Bay al̄ekwa.»

Mey da ray Yesu, ndaw ma v̄ōley heter mend̄ōvey ba

¹⁷ Masa Yesu ma wusey cay a Betani heyey na, a c̄ōnda Lazar ta key d̄ar m̄ōfad̄ cay daa c̄ovay. ¹⁸⁻¹⁹ Nd̄ohay *J̄owif hay ga ta samawa la da *Jeruzelem aa vagay a, maja slala Betani ta Jeruzelem na, ata gweegwe, a key k̄ōlemeeter maakar gway. A samawa n̄ga camatar har n̄gada ata Marta ta *Mari maja vagay n̄ga m̄ōlma ata ha.

²⁰ Masa Marta ma c̄ōnda Yesu fa sawa na, ta', a hway n̄ga cad̄erwa ray. Mari na, manjakaya da way. ²¹ Marta a l̄ovar a Yesu a: «Bay Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja m̄ōlma adaw fa da m̄ōcey daa ba. ²² Ta n̄gene he c̄ōpa, ya s̄era, kwa wure kēde cek masa kah maa c̄ōd̄ey fa Gazlavay na, a v̄ōldakawa la.» ²³ Ta', Yesu a mb̄ōd̄dara, a l̄ovar: «M̄ōlmakw a na, a sl̄ekd̄awa

* **11:16** 11.16 Didim: Ara ta mey Ḡerek anda mel̄ōvey «cek n̄ga dey». **11:16** 11.16 Mk 14.31; Rm 6.8; Tuma: 20.24 **11:21** 11.21 11.32

la daa meməcey.» ²⁴ Marta a ləvar: «Ahaw, ya səra na, a sləkɗawa la ta pas mendəvey ŋga bəla, masa ndəhay tabiya ma da sləkɗamawa daa meməcey.»

²⁵ Ta', Yesu a mbəɗɗara, a ləvar: «Yah, ray aɗaw na, ya sləkɗadatərwa ndəhay daa meməcey, asaya, ya vɛltar heter mendəvey ba. Ndaw ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, kwa a məcəy na, a sləkɗawa la daa meməcey a.

²⁶ Asaya, ndaw ma hətey heter mendəvey ba ha maja aa ma paya ŋga ndaw aŋga fara fara na, fa da məcəy daa ba ŋga sərmataw. Ka wulkey da ray mey a keɗe na, kwara? Ka tɛba mey a, aa mevel akah daw?» ²⁷ Marta a mbəɗɗara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ya tɛba. Ya səra kah na, *ndaw masa Gazlavay ma wala ŋga ləhdata ndəhay. Kah na, Bəzey ŋga Gazlavay, ndaw masa aa ma ləvey a sawa la a bəla heyey.»

Yesu, a təway maja Lazar

²⁸ Masa Marta maa guzley la anda keɗe na, ta', a vəhey a way. Aa səkar mey a *Mari, a ləvar: «Bay Mahura ta sawa la, faa cəɗfaka.»

²⁹ Mari a cənda na, ta', a sləkɗey wure ŋgene, a daw fa Yesu, ³⁰ maja Yesu a na, ta wusey a slala ha daa ba aran, ama aŋga daa slam masa Marta ma cadərwa ray heyey cəŋga. ³¹ *Jəwif hay ma samawa ŋga camar har a Mari heyey, a nəkmara na, Mari ta sləkɗawa sem da way, a bawa fiyaw. A wulkam na, Mari a, a daw a mey cəvay ŋga təwawa. Ta', a səpmar wurzay.

11:24 11.24 5.29; 6.40, 54; Dan 12.2 **11:25** 11.25 5.21, 24; 8.51

11:27 11.27 1.34; 4.25

³² Mari a wusey aa slam masa Yesu aa da hwaɗ a. Anɗa ma hɛtar Yesu a na, ta', a tɔɗey asi salay anɗa, a lɔvar: «Bay Mahura, da kah ma sawa la fiyaw na, anja mɛlma adaw fa da mɛcey daa ba.» ³³ Yesu a nɛka na, ata Mari ta Jɔwif hay da cakay a heyey, fa tɔwam. Da ray nɗene, mevel nɗa Yesu a kudferey, ³⁴ aa cɔɗɗata, a lɔvtar: «Ka jɔhmara vagay a na, dama?» A mbɔɗdamara, a lɔvmar: «Bay Mahura, sawa, nɛka taw!» ³⁵ Yesu ta', a tɔway. ³⁶ Jɔwif hay a, aa guzlam da wuzlah ata, a lɔvam: «Nɛkmara cey, fa tɔway, a wuɗa Lazar a kalah!» ³⁷ Ama siya hay da wuzlah ata a lɔvam: «Anɗa ma wurara dey nɗa ndaw-wulaf heyey na, kaa a gwa nɗa tɛka memɛcey nɗa Lazar a ba daw?»

Yesu, a slɛkɗadɛrwa Lazar daa memɛcey

³⁸ Fa dɔba ha, mevel nɗa Yesu a kudferey saya, ta', a daw a mey cɔvay heyey. Cɔvay a na, ara vɛgeɗ maavɛrkwakaya daa anɗwa mahura, beeler da mey a. ³⁹ Yesu a lɔvtar: «Gɔɗbalamara beeler da mey a.» Marta, dam-maman nɗa ndaw mamɛckaya ha, a mbɔɗɗara a Yesu, a lɔvar: «Bay Mahura, a da zafandakwar, maja ta key ɗar mɛfaɗ cay daa cɔvay.» ⁴⁰ Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Ya ta lɔvka daa ba daw? Da kah ma tɔba mey adaw la na, ka hɛtar gɔɗan nɗa Gazlavay la.»

⁴¹ Fa dɔba ha, ta', a gɔɗbalamara beeler heyey dɔba. Yesu a banɗaɗa dey a vad, a lɔvey: «Papay, ya kaka suse maja kah ma jɛkfaya

sləmay. ⁴² Ya səra ka fa jəkfaya sləmay mandaw mandaw, ama yaa guzley anda keđe na, amba ndəhay da cakay adaw keđe a təbmara ara kah ma slərđiwa a bəla.» ⁴³ Masa Yesu maa guzley la anda keđe na, ta', a wudey ta gədan, a ləvey: «Lazar, bawa!» ⁴⁴ Lazar ndaw maməckaya heyey pat! a bawa, har ta salay majəwtakaya ta maslaga, yaw, dey anğa may masertakaya ta zana. Yesu a ləvtar a ndəhay: «Pəskamara, mbəkdamura nğa daw.»

*A wudam nğa kəđmara Yesu vagay
(Matiye 26.1-5; Mark 14.1, 2; Luk 22.1, 2)*

⁴⁵ *Jəwif hay tabiya ma samawa nğa camar har a *Mari heyey ta hətmar maazla masa Yesu ma ka la. Siya hay da wuzlah ata a pamara Yesu nğa ndaw ata fara fara. ⁴⁶ Ama ndəhay siya na, a diyam fa *Fariza hay, a kadamatara cek masa Yesu ma ka. ⁴⁷ Masa ata ma cəndamura cay na, ta', *bay-ray hay nğa ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay ta Fariza hay a zəlmatərwa mahura hay masa ma sla yawa nğa Jəwif hay nğa kusey da ray mey a, a ləvmatar: «Ndaw a fa key maazla kalah kaa na, ya da kakwa na, kwara?» ⁴⁸ Da mbak! ya mbəkdakwa nğa key maazla hay anda keđe na, ngene ndəhay tabiya a da təbmara mey anğa. Anda keđe, mahura hay nğa *Rawm a da samawa, a da pəlhamara Way-mekey-kwakwas aləkwa, asaya, a da paslamata ndəhay aləkwa hay.»

⁴⁹ Ndaw pal da wuzlah ata daha mezøley Kayif. Ara *ndaw mahura da ray ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta mevey a ñgene. Ta', aa guzltar, a løvtar: «Akwar kaa na, kwa ka søram cek ba. ⁵⁰ Cøndamara, maaya na, ndaw pal a møcey maja aløkwa tabiya, da ray Rawma hay ma da samawa nga paslamandakwar tabiya daa hwayak aløkwa.»

⁵¹ Mey masa Kayif maa guzldatara ñgene na, ara mewulkey anga ba. Ama maja ta mevey a ñgene, anga mahura nga ndøhay ma ka kwakwas nga Gazlavay na, Gazlavay ta vølar gødan la ngaa guzley da ray cek ma da key: si Yesu a møcey maja Jøwif hay tabiya. ⁵² Yesu a møcey na, maja Jøwif hay daada ba, ama a møcey amba a cømtar ray nga bøza hay nga Gazlavay masa maakwacatakaya ray da bøla cøpa ndav.

⁵³ Døga ta pas ñgene, a jøwmara mey ata nga køðey Yesu vagay. ⁵⁴ Ara maja ñgene, Yesu a mbøkda mepøkey da wuzlah Jøwif hay. Ta', a daw aa slala fetede daha mezøley Eførayim gweegwe ta wuzlah-ley. A njam fetede ta gula anga hay.

⁵⁵ Daa ñgene gwagway nga Jøwif hay mezøley «*Pak» gweegwe cay a wuswa. Ndøhay ga da slala hay mekele mekele a diyam a *Jeruzelem. A diyam na, døga gwagway a aran amba a diyam vaw, nga tørey maaya fa mey nga Gazlavay nga key gwagway a. ⁵⁶ Ndøhay a, a søpmara

11:49 11.49-50 18.14 **11:52** 11.52 10.16 **11:53** 11.53 5.18
11:54 11.54 5.13; 7.1 **11:55** 11.55 2.13; Mesl 19.11-20; 2Mev 30.17-18

Yesu. Masa ata daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay na, aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw aha, a sawa la aa gwagway a daw? A sawa daa ba daw? Ka wulkam na, kwara?»

⁵⁷ Aa guzlam anda kedde na, maja bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta Fariza hay taa guzlmatar la, a ləvam: «Kwa waawa ma səra slam masa Yesu aa da hwad a na, nga kada amba ma daw ma kərzarawa.»

12

Mari a mbədar bərdey fa salay nga Yesu (Matiye 26.6-13; Mark 14.3-9)

¹ Mendərey dər maakwaw nga key gwagway nga *Pak. Daa ngene, Yesu a sləkdey, a daw a Betani. Betani na, ara slala nga Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkfdərdəwa daa meməcey heyey.

² Masa anga ma wusey la fetede na, ta', a tamar daf. Marta a həlra daf a. Lazar aa da wuzlah ndəhay masa Yesu ma zəmamara daf a bama. ³ *Mari a lawa reta nga liter nga bərdey mezəley «*nar», bərdey a, a hədkey ba. Ta', a mbəddara fa salay nga Yesu. Fa dəba ha, Mari a, a takwada ta engwec nga ray anga. Slam daa way a cəpa a zey bərdey a. ⁴ Da ray ngene, gula pal da wuzlah *gula hay nga Yesu mezəley Juda Iskariyawt, ndaw ma da vəlda Yesu a har masa-gəra anga hay heyey, aa guzley, a ləvey: ⁵ «Anja a vəldandakwara bərdey a na, ya hədƙadakwa

11:56 11.56 7.11 **12:1** 12.1-3 11.1-2 **12:2** 12.2 Lk 10.40
12:3 12.3 Lk 7.37-38 **12:4** 12.4 Juda Iskariyawt: 6.71; 13.2, 27; 18.2; Mt 10.4

dala ga *, ya veldakwa dala ha ngada masa-viya hay, ba daw?»⁶ Aa maa guzley anda ngene na, ta wulkey ta masa-viya hay fara fara daa ba, ama a wufey nga lala dala ha maja anga ndaw-mayal. Ara anga ma kərza dala nga ata Yesu ta gula anga hay, fa dəba ha, a lala dala ha ngada anga.⁷ Maja ngene, Yesu aa guzlar, a ləvar: «Mbəkda ngwas aha cey! A key kaa na, a dīya vaw adaw ngadaa cəvay cay.⁸ Masa-viya hay na, akwar mandaw mandaw bama, ama yah na, ya fa da njeý da wuzlah akwar nga mandaw mandaw daa ba.»

A wufam nga kədmara Lazar vagay

⁹ *Jəwif hay ga a cəndamara na, Yesu sem a Betani. Da ray ngene, ta', a diyam a Betani a. A diyam na, maja Yesu daada ba, ama a wufam nga hətmərwa Lazar, ndaw masa Yesu ma sləkɗadərwa daa meməcey heyey, fa dey.¹⁰ Daa ngene, *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay a jəwam mey da wuzlah ata nga kədey Lazar vagay may.¹¹ A jəwmara mey a na, maja ndəhay Jəwif hay ga fa təbmara mey ata daa saba. Ama a təbam na, mey nga Yesu dəba, maja aa ma sləkɗadərwa Lazar a daa meməcey.

Yesu a mbəzey a Jeruzelem anda bay (Matiye 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40)

* **12:5** 12.5 dala ga: Ta mey Gərek a ləvey «deniye» temere maakar. *Deniye* pal na, ara mawurbay nga sləra nga ndaw fa mevərndey. **12:5** 12.5 Iz 58.7; Mt 19.21; Jak 2.15-16 **12:7** 12.7 19.40 **12:8** 12.8 Mew 15.11 **12:9** 12.9 11.43-44 **12:11** 12.11 11.45

12 Peperek e, ndəhay ga ma diyam nga key gwagway nga *Pak da *Jeruzelem heyey, a cəndamara na, Yesu fa sawa a Jeruzelem e. 13 Maja ngene, a dəslmawa mey-har hay nga wudez hay anda gendew, a diyam nga cadamərwa ray ta Yesu a. A wudam ta gədan, a ləvam: «*Hawzana! Həlmakwa Bay Gazlavay! Anja Bay Gazlavay nga pəsar mey a Bay nga *Israyel hay, ndaw masa aa ma slərdərwa ta mezəley anğa.»

14 Fetefe, Yesu a hətey bəz-zəngwaw daha, ta', a təpey a ray a. Ara anda mawuzlalakaya daa dferewel nga Gazlavay zleezle, ma ləvey:

15 «Ndəhay daa berney nga *Siyarw,
ka da zluram ba.

Nəkmara, bay akwar fa sawa da ray bəz-zəngwaw.»

16 Daa ngene, gula anğa hay a cəndamara cek ma key da wuzlah ata ba. Ama, masa Yesu ma təpey la a vad nga njey aa slam-mewedey na, a sərfadamara anja mey nga Gazlavay maa guzley la da ray a, asaya, ndəhay ta kamar cek la a Yesu anda mey a maa guzley.

17 Ndəhay tabiya masa da cakay Yesu daa masa aa ma zəla Lazar daa cəvay, ta aa ma sləkdədərwa daa meməcey heyey na, fa kadamara mey a ngada ndəhay siya. 18 Maja ngene, ndəhay ga ma cəndamara mey a na, a samawa nga cadamara ray ta Yesu. A samawa na, maja ata ma cəndamara anğa ma ka maazla

12:13 12.13 Ps 118.26; Mt 27.42; Jan 1.49 12:15 12.15 Zak 9.9

12:16 12.16 2.22; 17.1 12:17 12.17 11.42-45

ha. ¹⁹ *Fariza hay aa guzlam da wuzlah ata, a ləvam: «Ndaw a kefe na, ya gwakwa a ray a ba! Ehe, nəkmara, ndəhay tabiya fa səpmar wurzay cəŋga!»

Ndəhay Gərek hay a səpmara Yesu

²⁰ Ndəhay ma diyam a *Jeruzelem ŋga həlmey Bay Gazlavay daa gwagway ŋga *Pak na, Gərek hay da wuzlah ata daha may. ²¹ Gərek hay a, a diyam a cakay *Fəlep, ndaw ma sawa da Betsayda daa hwayak ŋga *Galile. Ta', aa guzmar, a ləvmar: «Bay ala, ya wudam ŋga cey ray ta Yesu.»

²² Fəlep a sləkdey, a daw aa guzlar a *Andəre. Fa dəba ha, ta', a diyam cewete, aa guzmar a Yesu. ²³ Yesu a mbəfdatara, a ləvtar: «Pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a wuzdərwa gədan adaw, yah, *Bəz ŋga Ndaw. ²⁴ Ya fa ləvkwar fara fara, da hulfad ŋga daw a kəzley a hwayak, ta pəshey daa ba na, a da njeý salalay a kəne. Ama da ta pəshey sem aa hwiýak na, a pəcwa, a gəley, a key ray mahura. ²⁵ Anda kefe, kwa waawa ma wudə heter aŋga na, a key ŋgene, aa zəfda. Ama kwa waawa ma wudə heter aŋga ba da bəla kefe na, a key ŋgene, a bəda ŋga hətəy heter mendəvey ba. ²⁶ Kwa waawa ma wudəy ŋga kaya sləra na, si a səpya. Aa slam masa yah ma da daw na, ndaw ma ka sləra adaw a sawa la asi adaw. Papay a da həslar ray ŋgada ndaw ma ka sləra adaw a.»

12:19 12.19 11.48 **12:21** 12.21 1.44; Lk 19.3; 23.8 **12:23**
12.23 2.4; 12.16 **12:24** 12.24-25 Mt 10.39; 16.24-25; 1Kwr 15.36
12:26 12.26 14.3; 17.24

Yesu aa guzley da ray meməcey anja

²⁷ «Wure keɗe, ray aɗaw fa hɔbey. Ya daa guzley na, ya lɔvey me? Ya fa da lɔvey, Papay, lɔhɗaya daa banay ma da sawa a ray aɗaw wure keɗe na, daa ba, maja ya sawa a bɔla na, nga bɔsa banay a keɗe. ²⁸ Papay, wuzɗɔrwa gɔɗan akah amba ndɔhay a hɔslmaka ray.» Maja ngene, ɗay a cɔnwa da gazlavay da vad, a lɔvey: «Yah ta wuzɗɔrwa gɔɗan aɗaw cay, ama ya wuzɗɔrwa la saya.» ²⁹ Ndɔhay makustakaya fetede ma cɔndamara ɗay a na, aa guzlam, a lɔvam: «Ara var maa bɔcey.» Ndɔhay siya a lɔvam: «Ara maslan nga Gazlavay da vad maa guzlar.»

³⁰ Ama Yesu aa guzltar, a lɔvtar: «Day a, aa guzlwɔ na, ngada yah ba, ama ngada akwar. ³¹ Wure keɗe, pas a ta wuswa cay amba Gazlavay a katar sariya a ndɔhay da bɔla. Wure keɗe, pas a ta wuswa cay nga bɔley bay-malula, ndaw ma wa bɔla keɗe. ³² Ama yah, da ta banɗaɗamaya cay fa hwadam mazlanɗalakaya a vad nga mɔcey na, ya da ngɔlta ndɔhay tabiya a cakay aɗaw.» ³³ Yesu aa guzley anda keɗe na, a wuɗey a wuzda a da mɔcey na, kwara.

³⁴ Zagaba tabiya a mbɔɗdamara, a lɔvmar: «Ya ta janɗamara la daa ɗerewel nga kwakwas ala, a lɔvey *Kɔriste, *ndaw masa Gazlavay ma wala nga lɔhɗata ndɔhay na, a da njeɗ nga sɔrmataw, ba diya? Kaa kah, ka lɔvey a da banɗaɗamara

12:27 12.27 12.23; Mt 26.38 **12:28** 12.28 17.1; Mt 3.17; 17.5
12:31 12.31 5.22; 14.30; 16.11 **12:32** 12.32-34 3.14 **12:33**
12.33 18.32

*Bəz nga Ndaw a vad na, kwara? Bəz nga Ndaw a na, ara wa?»

³⁵ Yesu a mbədfdatara, a ləvtar: «Mewedey aa da cakay akwar, a da njeý nekədey gway. Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar keđe na, pəkam da hwad a, amba ləvaŋ a hətfakwar saba. Da ndaw fa pəkey daa ləvaŋ na, a səra slam masa aa ma da daw a hwad a ba. ³⁶ Daa masa mewedey a, aa da cakay akwar keđe na, si ka təbmara aa mevel akwar, amba ka təram nga ndəhay nga mewedey.» Masa Yesu maa guzltar la anda keđe na, ta', a ngəchey dərəŋ ta ata, a bey.

Mey nga Izay da ray Jəwif hay ma təbmara meý nga Yesu ba

³⁷ Yesu ta key maazla hay la ga fa meý nga *Jəwif hay, ama ta ngene he cəpa, Jəwif hay a ta pamara Yesu nga ndaw ata fara fara daa ba cəŋga. ³⁸ Anda keđe, meý masa *Izay, *ndaw ma təla meý nga Gazlavay, maa guzley zleezle da ray Yesu heyey na, ta key la. Izay a, a ləvey: «Bay Gazlavay, ma təba meý akah

masa ala ma kadamara na, wa?
Bay Gazlavay, ka wuzdərwa gədan akah na,
ngada wa hay wa?»

³⁹ Yaw, Jəwif hay a ta gwamara nga təbmara meý nga Yesu a daa ba. Ara anda Izay a maa guzley zleezle saya, a ləvey:

⁴⁰ «Gazlavay ta wulfatara dey ata sem

amba a hətmar dey saba.
 Ta rəzlta sem
 amba a sərmara ləngesl saba.
 Anda keđe, fa da mbədam dey ɲgada fa Ga-
 zlavay
 amba ya mbəldata na, daa ba.»

⁴¹ Izay ma ləvey anda keđe na, maja aa ma hətər gədan ɲga Yesu, ta', aa guzley da ray Yesu a.

⁴² Ta ɲgene he cəpa na, mahura hay ɲga Jəwif hay ga ta pamara Yesu la ɲga ndaw ata fara fara cəɲga, ama a wuzdamərwa a palah ba. A zluram ta *Fariza hay maja a da badamata daa *way-mewuzey-mey ɲga Gazlavay. ⁴³ Anda keđe, a wufam na, ndəhay ɲgaa həmdamata da ray Gazlavay ma daa həmdata jak.

Mey ɲga Yesu a kərzata ndəhay ta sariya

⁴⁴ Yesu aa guzley ta gədan, a ləvey: «Ndaw ma paya ɲga ndaw aɲga fara fara na, a key ɲgene, a pey yah taava adaw ba, ama a pa ndaw ma slərđiwa ɲga ndaw aɲga fara fara may. ⁴⁵ Yaw, ndaw ma hətya la na, ta hətər ndaw ma slərđiwa sem may. ⁴⁶ Yah na, ndaw ma wada bəla.

Ya ta sawa la amba kwa waawa ma paya ɲga ndaw aɲga fara fara na, a njeý daa ləvan saba.

⁴⁷ Da ndaw a cənda mey adaw, a pafar ləngesl ba na, ɲgene ara yah ma da kar sariya ɲgaa zədda ba. Maja yah na, yah ma sawa a bəla ɲga katar sariya a ndəhay ɲgaa zədam daa ba. Ama ya sawa na, amba ndəhay da bəla a ləham daa

12:40 12.40 Iz 6.10 **12:41** 12.41 Iz 6.1-3 **12:42** 12.42 2.23;
 9.22 **12:43** 12.43 7.18 **12:44** 12.44 5.24 **12:45** 12.45 14.9;
 5.18 **12:46** 12.46 12.35-36

mebørey. ⁴⁸ Ndaw ma wudfya ba, asaya, ndaw ma tɔba mey adaw ba na, cek ma da kar sariya na, daha: ara mey adaw ma da kørza ta sariya ta pas mendøvey nga bəla. ⁴⁹ Mey masa yah ma kada na, ara mey adaw ba, ama ara Papay, ndaw ma slərđiwa, ma balayawa mey a amba yaa guzlda, ya wuzda a ndəhay. ⁵⁰ Ahaw, ya səra na, mey anga a da vəkwar heter mendøvey ba. Anda keđe, mey masa yah ma kada na, ya kada anda Papay ma ləvya.»

13

Yesu a pərtara salay nga gula anga hay

¹ Masa gwagway nga *Pak anda mandaw na, Yesu a səra pas nga meməcey anga ta wuswa cay, a da mbəkda bəla keđe, a da vəhey ngada fa Papaha. Yesu na, ta wudfta ndəhay anga hay da bəla sem. Ta pas ngene aa fa wuzda na, a wudfta kalah cənga.

² Taa kwad a ngene, Yesu a zəmam daf ta gula anga hay. Anja *Satan, bay-malula, ta bata Juda, bəzey nga *Simanw Iskariyawt cay, amba Juda ha a vəlda Yesu a har masa-gəra anga hay.

³ Yesu na, fa səra Gazlavay Papan ta vəldara gədan sem nga wey da ray cek hay cəpa. A səra anga na, a sawa ta fa Gazlavay. Asaya, a səra pas pal a da vəhey fa Gazlavay a, a vad. ⁴ Da ray ngene, Yesu ta', a mbəkda mezəmey daf, a sləkdey a cəkwa zana masa mahura fa vaw, ta',

12:47 12.47 3.17; 5.22 **12:49** 12.49 7.16-17 **12:50** 12.50
 4.34 **13:1** 13.1 2.4 **13:2** 13.2 12.4; Lk 22.3 **13:3** 13.3 3.35;
 8.14

a jøwey zana mekele aa labay. ⁵ Cay, a kawa yam aa taasa, a pørtara salay nga gula anğa hay, a takwadatara yam a ta zana majøwkaya daa labay heyey.

⁶ Yesu a wusey ta'! fa Simanɔw *Piyer na, Simanɔw Piyer e, a løvar: «Bay Mahura, kah ta ray akah, amba ka pøryawa salay daw?» ⁷ Yesu a mbøfdara, a løvar: «Cek masa yah ma ka keđe na, ka søra mey da ray a wure keđe ba aran. Ama ngada fa mey nekødey na, ka søra mey da ray a la.» ⁸ Piyer a mbøfdara saya, a løvar: «Kay! Kah ta ray akah, ka pøryawa salay ba!» Yesu a løvar: «Da ya ta pørkawa salay daa ba na, kwa ka fa da høtey cek fa yah daa ba may.» ⁹ Simanɔw Piyer a mbøfdara, a løvar: «Bay Mahura, da anda keđe na, ka da pørya na, salay daada ba, ama pørtiwa har hay ta ray cøpa may.» ¹⁰ Yesu a løvar saya: «Da ndaw ma pørey sem na, a wuđeey nga pørey vaw tabiya saba, si salay gway, maja dølay fa vøda daa saba, ba diya? Akwar gula adaw hay na, akwar tabiya mapørtakaya ama si ndaw pal mandapørey.» ¹¹ Yesu maa guzley anda keđe na, a søra ndaw ma da vølda a har masa-gøra anğa hay. Ara maja ngene, anğa ma løvey: «Akwar cøpa mapørtakaya ba.»

¹² Masa Yesu ma pørtara salay cay na, ta', a køzla zana anğa mahura heyey fa vaw, a vøhey aa slam anğa mezømey daf. Ta', aa guzltar a gula anğa hay a, a løvtar: «Akwar ta sørmara cek

masa yah ma kakwara keɗe la daw? ¹³ Nɛka, akwar fa zɛlmaya “Bay Mahura”, asaya, “ndaw maa sɛrkadakwar”. Ahaw, akwar maa guzlam la ara aɗga fara, yah na, ndaw maa sɛrkadakwar, asaya, yah Bay akwar Mahura. ¹⁴ Anda keɗe, da yah Bay akwar Mahura, asaya, da yah ndaw maa sɛrkadakwar ma pɛrkwara salay na, si akwar may ka pɛram salay ɗga ndaw a, ɗga ndaw a da wuzlah akwar may. ¹⁵ Yah ma ka anda keɗe na, amba ka kamara kɛne may. ¹⁶ Ya fa lɔvkwar fara fara, ndaw ma ka slɛra ɗga ndaw na, a fɛna bay ɗga slɛra ha ba sɛlak, asaya, ndaw-meslɔrey na, a fɛna ndaw ma slɛrda ba sɛlak. ¹⁷ Wure keɗe akwar ma sɛrmara cay, da akwar fa kamara anda keɗe na, maaya ɗga Gazlavay a sawa la a ray akwar.

¹⁸ «Yah maa guzley anda keɗe na, da ray akwar cɛpa ba. Ahaw, ndɔhay masa yah ma walata na, ya sɛra mewulkey ata tabiya. Ama maaya na, mey mawuzlalakaya daa ɗerewel ɗga Gazlavay zleezle a key fara. Mey a, a lɔvey: “Ndaw masa yah ma zɛmam ɗaf cew e daa vɔley pal ta tɔrey sem ɗga masa-gɛra aɗaw.” ¹⁹ Ya kadakwara mey a la teesɗ ɗɛga wure keɗe amba da cek aha ma da key ɗgene ta wuswa cay na, ka sɛrmara “Yah na, ara Yah”. ²⁰ Ya fa lɔvkwar fara fara, ndaw ma tɛba ndaw masa yah ma slɛrda na, a key ɗgene, a tɛbey na, yah, ray aɗaw. Yaw, da ndaw ta tɛbya la na, a key ɗgene, a tɛbey ndaw

13:12 13.12-14 Mt 20.24-28; 23.8-12; Lk 22.27; 1Tm 5.10 **13:15** 13.15 1Jn 2.6; Fɛl 2.5; 1Pi 2.21 **13:16** 13.16 15.20; Mt 10.24
13:17 13.17 Jak 1.25 **13:18** 13.18 Ps 41.10; Janj 17.12 **13:19** 13.19 8.24; 14.29; 16.4

ma slərđiwa.»

*Juda a da vėlda Yesu a har masa-gėra hay
(Matiye 26.20-25; Mark 14.17-21; Luk 22.21-23)*

²¹ Masa Yesu maa guzley la anda kede na, ray anġa a hėbey, a lėvey: «Ya fa lėvkwar fara fara, ndaw pal da wuzlah akwar a vėldaya la a har masa-gėra adaw hay nġa kėđmaya vagay.»

²² Gula hay nġa Yesu a nėkam vaw aa dey aa dey, ama kwa ta sėrmara ndaw masa Yesu maa guzley da ray a na, daa ba. ²³ Gula pal dasi ata manjakaya da cakay Yesu a, gula ha ara gula masa Yesu ma wuđa kalah. ²⁴ *Simanġw *Piyer a kėbcar dey a gula ha amba gula ha aa cėđđa Yesu aa guzley na, da ray wa. ²⁵ Ta', gula ha a gėnsley nġada fa Yesu, aa cėđđa, a lėvar: «Bay Mahura, ma da vėldaka a har masa-gėra akah hay na, wa?» ²⁶ Yesu a mbėđđara, a lėvar: «Amba ya cey đaf, ya key lar fa vėđa, ya tėđara a ndaw. Ndaw a nġene na, ara ndaw ma da vėldaya a har masa-gėra adaw hay.» Yesu a cey đaf đėba, a key lar fa vėđa, ta', a tėđara a Juda, bėzey nġa Simanġw Iskariyawt. ²⁷ Dėga daa masa Juda ha ma tėba đaf da har Yesu a nġene na, wure wure nġene *Satanġ, bay-malula, a mbėzey aa mevel nġa Juda ha. Cay, Yesu ta', aa guzlar đėba, a lėvar: «Cek masa kah ma wuđey nġa ka na, ka la fiyaw gway taw!»

²⁸ Kwa ndaw pal dasi gula hay a ma sėra Yesu aa guzlar anda nġene maja me na, daa ba.

²⁹ Gula hay siya a wulkam na, Yesu a wuđey

nga slərda Juda ha nga həḁkawa cek hay nga gwagway, da daa ba, aa cəfda nga vəltar cek a masa-viya hay maja ara anga ma kərza dala ata.

³⁰ Masa Juda ma təba ḁaf da har Yesu heyey la na, ta', a bawa fiyaw aa ambaw. Daa ḁgene, tavad ta key cay.

Mey da ray mewey mawiya

³¹ Masa Juda ma bawa sem aa ambaw heyey na, Yesu aa guzley a ləvey: «Dəga wure keḁe, gəḁaḁ adaw, yah, *Bəz nga Ndaw, fa wuzwa amba ndəhay a həslmaya ray. Asaya, yah, Bəz nga Ndaw, ya fa wuzda gəḁaḁ nga Gazlavay amba ndəhay a həslmar ray. ³² [Maja ya fa wuzda gəḁaḁ nga Gazlavay a ndəhay na,] Gazlavay a da wuzda gəḁaḁ adaw a ndəhay may. Gweegwe cay a wuzdərwa gəḁaḁ a. ³³ Bəz adaw hay, ya fa da njeý ta akwar ga daa saba. Ka da səpmaya, ama ya ləvkwar anda yah ma ləvtar a mahura hay nga *Jəwif hay heyey: Aa slam masa yah ma da daw na, akwar fa da gwamara nga diyam a hwad a daa ba. ³⁴ Ehe, ya vəkwar *mewey mawiya: Wudam vaw. Maaya na, ka wudam vaw anda yah ma wudkwar keḁe. ³⁵ Da masa akwar fa wudam vaw na, ndəhay tabiya a səmra la akwar gula adaw hay.»

Mey da ray ata Piyer ta Yesu

(Matiye 26.31-35; Mark 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ *Simanɔw *Piyer aa cəfda Yesu, a ləvar: «Bay Mahura, ka da daw na, ama?» Yesu a mbəḁḁara,

13:29 13.29 12.6 **13:31** 13.31-32 17.1 **13:33** 13.33 8.14
13:34 13.34 15.12, 17; 1Jn 2.7-8; 3.11, 23; 4.11; 2Jn 5-6 **13:35**
13.35 1Jn 3.14

a lɔvar: «Aa slam masa yah ma da daw keɗe na, ka gwa ŋga sɔpya wure keɗe ba aran, ama ka sɔpya la fa dɔba ha.» ³⁷ Piyer a lɔvar: «Bay Mahura, ya gwa ŋga sɔpka wure keɗe ba na, maja me? Si ya mɔcey maja akah.» ³⁸ Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Kah na, ka gwa ŋga mɔcey maja yah fara daw? Ya fa lɔvka fara fara, wuskwaa gwagwalak a da cey ɗay na, ka ta lɔvey cay dey maakar, ka sɔrya ba, ka sɔrya ba.»

14

Mey da ray cɔved ma daw ŋgada fa Gazlavay Papan

¹ Yesu aa guzltar a gula ŋga hay, a lɔvtar: «Ka daa lɔkam saba. Pamara Gazlavay ŋga ndaw akwar fara fara, asaya, pamaya ŋga ndaw akwar fara fara may. ² Fa Papan Bay Gazlavay da vad na, slam hay ŋga njeɗ suha daha. Ara maja ŋgene, yah maa guzlkwar, ya lɔvkwar: “Ya da daw ŋga ɗiykwar slam da vad.” ³ Masa yah ma daw cay ŋga ɗiykwara slam aha na, ya vɔhwa la ŋga ŋgɔlkwar amba ka njam aa slam masa yah ma da njeɗ a hwad a may. ⁴ Slam masa yah ma da daw a hwad a na, ka sɔmɔara cɔved e.»

⁵ *Tuma aa cɔɗa, a lɔvar: «Bay Mahura, slam masa kah ma da daw a hwad a na, ya sɔmɔara ba. Kaa wara ya da sɔmɔara cɔved e na, kwara?»

⁶ Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Yah na, cɔved ma handata ndɔhay ŋgada fa Gazlavay. Yah na, ndaw ma wuzda meɗ fara fara da ray Gazlavay.

Asaya, yah na, ndaw ma veltar heter mendövey ba a ndöhay. Da ndaw a wufey nga daw fa Papay na, si a sawa ta fa yah. ⁷ Da ka sərmaya na, ka sərmara Papay la may. Dəga tasana, ka sərmara Papay a, akwar ta hətmar la ta dey akwar.»

⁸ *Fəlep a ləvar: «Bay Mahura, wuzdandara Papakw a na, cay gway taw!» ⁹ Yesu a mbəfdara, a ləvar: «Dəga zleezle aləkwa bama kaa na, ka sərya ba cənga daw, Fəlep? Ndaw ma hətya la na, a key ngene, a hətəy Papay a gway. Kaa ka ləvyā wuzdandara Papay a na, maja me dəba me? ¹⁰ Yah ta Papay, asaya, Papay aa ta yah na, ka səra ba daw? Mey cəpa masa yah maa guzldakwara tabiya keđe na, a sawa ta fa yah ba. Ama ara Papay masa aa ta yah heyey ma ka sləra anga. ¹¹ Təbmara mey adaw masa yah ma ləvkwar, yah ta Papay, Papay may aa ta yah. Da ka təbmara maja yah maa guzlkwar keđe ba na, təbmara maja maazla hay masa yah ma kata tarah taw! ¹² Ya fa ləvkwar fara fara, ndaw ma paya nga ndaw anga fara fara na, a kata maazla hay masa yah ma kata la may. A da key maazla hay mahura ma fəna, maja yah na, ya da vəhey * a cakay Papay a vad. ¹³ Cek hay tabiya masa akwar maa cəfdamara nga key ta mezəley adaw

14:6 14.6 Heb 10.20 **14:7** 14.7 8.19 **14:9** 14.9 12.45 **14:10** 14.10 3.35 **14:11** 14.11 5.18, 36; 10.37-38 * **14:12** 14.12 ya da vəhey: Yesu a daw fa Bay Gazlavay a vad, a da slərwa Mesəfney nga Gazlavay a ray ndöhay anga hay. Asaya, a kar ambahw a Gazlavay maja ndöhay anga hay amba a hətam gədanj nga key sləra nga Gazlavay. Nəka Janj 14.16-17.

† na, ya kakwara la amba yah, Bəz nga Ndaw, ya wuzdatara gədanj nga Papay a ndəhay amba a həslmar ray. ¹⁴ Yaw, da akwar faa cəfdafamaya cek nga key ta mezəley aɗaw na, ya kakwara cek aha la.»

Mey da ray Mesəfney nga Gazlavay ma da sawa

¹⁵ Yesu aa guzltar a gula anja hay saya, a ləvtar: «Da akwar fa wudmaya na, si ka namar ray a *mewey aɗaw. ¹⁶ Ya dərar dangay la a Papay amba a slərkwar ndaw mekele nga jənkwar. Ndaw a, a da njeɣ ta akwar nga sərmataw. ¹⁷ Ara Mesəfney ma wuzda meɣ masa fara fara da ray Gazlavay. Ndəhay da bəla ‡ a gwamara nga təbmara daa ba, maja a hətmar ta dey ata daa ba, asaya, a sərmara ba. Ama akwar na, ka sərmara, maja anja da wuzlah akwar, asaya, aa daa akwar.

¹⁸ «Ya fa da mbəkɗakwar taava akwar anda matawak hay na, daa ba. Ya vəhwa la a wuzlah akwar. ¹⁹ Menjeɣ nekəɗey feɗe, ndəhay da bəla keɗe fa da hətmaya daa saba. Ama akwar na, ka hətmaya la maja yah ta dey. Akwar may, ka da njam ta dey anda yah. ²⁰ Da pas a ta wuswa cay

† **14:13** 14.13 ta mezəley aɗaw: Anda meləvey, medərey-dangay ta gədanj masa Yesu ma vəldara, asaya, aa cəɗɗey cek masa ma mbafar a Yesu. **14:13** 14.13 15.16; 17.1 **14:15** 14.15 14.21, 23; 15.10; 1Jn 5.3; 2Jn 6 **14:16** 14.16 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Jn 3.24; 4.13; SNM 1.4; 2.4 ‡ **14:17** 14.17 Ndəhay da bəla: Ndəhay masa ma wulkam da ray Gazlavay ba, a səpam na, si cek hay da bəla gway. Nəka Janj 15.18-25. **14:17** 14.17 1Kwr 2.10-16 **14:19** 14.19 16.16; 8.14

na, ka sɛrmara la, Papay aa ta yah, akwar ta yah, yah may, yah ta akwar.

²¹ «Ndaw ma tɛba mewey adaw, asaya, ma nar ray na, ndaw a ngene a wudya. Nɛka, Papay na, a wuda ndaw ma wudya. Yah may, ya wuda ndaw masa ma wudya, ya wuzar vaw ngada anga.»

²² Ta', Jud aa cɛfda, a lɛvar: «Bay Mahura, ka da wuzey vaw na, ngada ala gway, ama ngada ndɔhay da bɛla cɛpa ba na, maja me?» Maa cɛfda ha na, ara Jud mekele, ba na, ara Juda Iskariyawt ba. ²³ Yesu a mbɛddara, a lɛvar: «Ndaw ma wudya na, a cɛnya mey la may. Anda kede, Papay a wuda la may. Ala ta Papay ya da diyam fa ndaw aha, ya da njam daa slam a.

²⁴ Ndaw ma wudya ba na, a cɛnya mey daa ba may. Mey masa yah maa guzlda kede na, ara mey adaw ba, ama ara mey nga Papay, ndaw ma slɛrdiwa.

²⁵ «Ya fa kadakwara cek hay a tabiya, daa masa yah da wuzlah akwar kede dɛgay. ²⁶ Cay na, Papay a slɛrkwar Mesɛfney anga la ta mezɔley adaw. Ara Mesɛfney a ma da jɔnkwar. A daa sɛrkadakwara cek hay tabiya. Asaya, a da sɛrfadakwara mey hay cɛpa masa yah ma kadakwara.

²⁷ «Ya mbɛkdakwar daa zazay, njam ta zazay adaw. Zazay adaw a na, anga wal ta zazay nga ndɔhay da bɛla. Anda kede, ka daa lɛkam ba, ka da zluram ba. ²⁸ Akwar ma cɛndamara la, yah

ma løyevy: “Ya daw la fa Papay, fa dǝba ha, ya vǝhwa la fa akwar, ba diya?” Da ka wudfmayana, ngene, kaa sǝmam la da ray yah ma da daw fa Papay a, maja Papay na, aa mahura da ray adaw. ²⁹ Ya kadakwara mey a la teesed dǝga wure kede amba da cek aha ma da key ngene ta wuswa cay na, ka tǝbmara mey adaw ma fǝna.

³⁰ Kwa ya fa daa guzlkwar ga daa saba, maja bay-malula, ndaw ma wa bǝla kede, fa sawa. Ama kwa fa da gwa nga kaya cek daa ba sǝlak.

³¹ Ama a sawa na, amba ndǝhay da bǝla a sǝrmara ya fa wudfa Papay, asaya, ya fa kata cek hay tabiya anda anga ma lǝvyana nga kata. Yaw, lacam! Nakwa la!»

15

Yesu a løyevy anga wudez ma yey babǝza maaya

¹ Yesu aa guzltar a gula anga hay, a lǝvtar: «Yah na, wudez * masa fara fara ma yey babǝza maaya. Bay nga wudez e na, ara Papay. ² Meyhar adaw hay cǝpa masa ma yam babǝza ba na, Papay a dǝslta. Ama masa ma yam babǝza na, aa kǝlhata amba a yam babǝza ma fǝna. ³ Mey masa yah ma wuzdakwara kede na, ta pǝrkwara

14:28 14.28 8.14 **14:29** 14.29 13.19 **14:30** 14.30 12.31

14:31 14.31 15.10; Mt 26.46 * **15:1** 15.1 wudez masa fara fara ma yey babǝza maaya: Wudez e na, a zǝlmara ta mey Pǝlta «*inabohi*». Zleezle Gazlavay a wa wudez e kede ta Israyel hay. Ama Israyel hay ta tǝram sem nga cek nga tede maja ata ma mbǝdmar dǝba a Gazlavay. Anda kede, ata anda wudez ma yey babǝza maaya ba. Nǝka Jeremey 2.21. **15:1** 15.1 Aw 10.1; Ps 80.9-12 **15:2** 15.2 Mt 3.10

mevel akwar sem. ⁴ Njam macəmkaya ta yah anda yah manjakaya macəmkaya ta akwar. Mey-har nga wudez maɗəslkaya sem na, a gwa nga yey babəza saya daw? Anğa letek kəne, da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, ka da təram cek nga tede.

⁵ «Yah na, wudez. Akwar na, mey-har hay a. Da ndaw macəmkaya ta yah, yah may macəmkaya ta ndaw aha na, menjey nga ndaw aha a key la maaya fa mey nga Gazlavay. Maja da akwar macəmkaya ta yah daa ba na, akwar fa da gwamara nga key kwa meeme daa ba səlak.

⁶ Da ndaw aa macəmkaya ta yah daa ba na, a da hazakadamara ndaw aha ta cakay anda mey-har hay nga wudez maɗəsltakaya ma hazakadamara ta cakay, fa dəba ha, a kweley. A kusmamara, a pam awaw fa vəda nga wewurey. ⁷ Da akwar macəmkaya ta yah, asaya, da akwar fa təbmara mey aɗaw mandaw mandaw na, cacəɗam kwa cek wura wura, ka hətam la. ⁸ Da akwar fa kam maaya mandaw mandaw na, ndəhay a sərmara la akwar gula aɗaw hay. Anda keɗe, ndəhay a da həlmamara Papay maja. ⁹ Ya fa wudkwara anda Papay ma wudya may. Njam daa mewudey-vaw aɗaw. ¹⁰ Da akwar fa namar ray a mewey aɗaw na, ka njam la daa mewudey-vaw aɗaw. Ara anda yah ma nar ray a mewey nga Papay, yah manjakaya daa mewudey-vaw anğa may.

¹¹ «Yaa guzlkwar anda keɗe na, amba kaa

15:3 15.3 13.10 **15:4** 15.4-5 6.56; 15.7, 10, 16; Rm 11.17-18; 2Kwr 3.5; 4.7; 1Jn 2.6, 28; 3.6, 24 **15:6** 15.6 Mt 7.19 **15:7** 15.7 15.16 **15:8** 15.8 14.13; 17.1 **15:9** 15.9 13.1; 5.18 **15:10** 15.10 14.15

səmam anda yah maa səmey kede may, asaya, amba ka njam daa meesəmey masa fara fara.

¹² Ehe, ya kadakwara mewey adaw: Wudam vaw anda yah ma wudkwar kede. ¹³ Ndaw ma volda heter anga nga məcey maja jam anga hay na, ngene ara mewudey-vaw mahura. ¹⁴ Da akwar fa kamara cek masa yah ma ləvkwar nga key na, ngene akwar jam adaw hay. ¹⁵ Ya fa da zəlkwar ndəhay ma ka sləra adaw hay daa saba maja ndaw ma ka sləra na, a səra cek masa bay anga ma key tabiya ba. Ama ya zəlkwar jam adaw hay, maja cek tabiya masa yah ma cəndərwa fa Papay na, ya ta wuzdakwara cay. ¹⁶ Ma walamaya nga key bay akwar na, ara akwar ba. Sasəkar jak, ara yah ma walakwar. Ya walakwar na, amba ka diyam, ka kamara sləra adaw, sləra ha a da njeý nga səmataw. Anda kede, Papay a da völdakwara cek masa akwar maa cəfdafamara ta mezəley adaw. ¹⁷ Cek masa yah ma wudey fa akwar na, wudam vaw.»

Mey da ray ndəhay ma da rəsmata ata Yesu ta gula anga hay

¹⁸ Yesu aa guzltar a gula anga hay saya, a ləvtar: «Da ndəhay da bəla fa rəsmakwar na, səmra a rəsam teesed na, yah. ¹⁹ Da akwar anda ndəhay da bəla kede na, anja a wudmakwar la maja akwar ndəhay ata hay. Ama akwar na, ndəhay ata hay ba, maja ara

15:11 15.11 16.22, 24; 17.13; 1Jn 1.4 **15:12** 15.12 13.34; 1Jn 4.11 **15:13** 15.13 10.11 **15:16** 15.16 14.13; 15.7; 16.23-24; Mt 18.19; 1Jn 3.22; 5.14-15; Janj 6.70; 13.18 **15:17** 15.17 13.34
15:18 15.18 7.7

yah ma walakwar wal da wuzlah ata. Ata ma rəsmakwar na, maja. ²⁰ Sərfadamara mey masa yah maa guzlkwar heyey: “Ndaw ma ka sləra ŋga ndaw na, a fəna bay ŋga sləra ha ba.” Da ta sərdamaya banay la na, a sərdamakwar banay la kəne may. Yaw, da ta cənmayaya mey la na, a cənmakwar mey la may. ²¹ A da sərdamakwar banay a na, maja yah. A kamara anda keđe na, maja a sərmara ndaw ma slərđiwa a bəla ba.

²² Da yah ma sawa a bəla ŋga wuzdatara mey ŋga Gazlavay daa ba na, anja mebərey da ray ata ŋga kərzata daa ba. Ama wure keđe masa yah ma sawa a bəla ŋga wuzdatara mey ŋga Gazlavay sem keđe na, ata ta mey ŋгаа guzley ŋga ləhdata daa mebərey ata daa ba. ²³ Ndaw ma rəsyā na, a key ŋgene, a rəsa Papay may.

²⁴ Yah ma key maazla hay masa ndaw ma gwa ŋga kata ba la da wuzlah ata. Anja da daa ba na, mebərey da ray ata daa ba. Ama wure keđe masa ata ma hətmatar maazla hay a ta dey ata la kaa na, a rəsmandar ta Papay cəŋga gway.

²⁵ Ama cek aha, a key anda mawuzlalakaya daa kwakwas ata, ma ləvey: “A rəsmaya ŋga tede gway.”»

²⁶ Yesu aa guzltar a gula aŋga hay saya, a ləvtar: «Sərmara, ndaw ma da jənkwar a sawa la. A da sawa ta fa Papay. Masa yah ma daw cay a cakay Papay na, ya slərdakwara la. Ndaw aha na, ara *Mesəfney ŋga Gazlavay, a da wuzdatara cəved masa fara fara a ndəhay. A da key sede

15:20 15.20 13.16 **15:21** 15.21 16.3 **15:22** 15.22 9.41

15:23 15.23 Lk 10.16; Janj 5.23; 1Jn 2.23 **15:24** 15.24 5.36

15:25 15.25 Ps 69.5; 35.19

da ray adaw. ²⁷ Akwar may, ka da kam sede da ray adaw, maja dōga yah ma zla slēra adaw na, alēkwa bama haa wure kefe.

16

¹ «Yah ma lōvkwar anda kefe na, amba kwa da fa sērdamakwar banay na, ka tēbmara mey adaw cēnga, ka mbēkdamara ba. ² A da bēlmakwar daa way-mewuzey-mey hay nga Gazlavay. Asaya pas a, a wuswa la masa ndōhay ma da kēfmakwar vagay na, a wulkam a key ngene, a kamar cek maaya ngada Gazlavay.

³ A da kam cek maaya ba anda kefe na, maja ta sērmara Papay daa ba, asaya, maja ta sērmaya daa ba may. ⁴ Ama ya wuzdakwara anda kefe na, amba da pas a ta wuswa cay, fa kamakwar anda kefe na, ka sērfadamara yah ma wuzdakwara cay la.»

Mey da ray Mesēfney nga Gazlavay ma da ka slēra anga

Yesu aa guzltar saya, a lōvtar: «Dōga yah ma zla slēra adaw, yah ma wuzdakwara mey a daa ba na, maja yah daha da cakay akwar dāgay. ⁵ Wure kefe, ya da daw a cakay ndaw ma slērdiwa, kwa ndaw pal dasi akwar ma daa cēfdaya: “Ka daw ama?” na, daa ba. ⁶ Ama akwar ta mewulkey kalah maja yah ma lōvkwar anda kefe he. ⁷ Yaw, ya faa guzlkwar mey masa fara fara, anga maaya ngada akwar amba ya

15:26 15.26 1.15; 5.36; 14.16; 1Jn 5.6-9 **15:27** 15.27 1.14; SNM 1.8; 1Jn 1.2; 4.14 **16:2** 16.2 9.22 **16:3** 16.3 15.21 **16:4** 16.4 13.19 **16:5** 16.5 8.14 **16:6** 16.6 16.22

vøhey fa Papay a vad. Fara fara, da ya ta vøhey daa ba na, *Mesøfney nga Gazlavay, ndaw ma da jenkwar heyey, fa da sawa daa ba. Ama da ya ta vøhey la na, ya slørdakwara la. ⁸ Da ta wuswa cay na, a da wuzdatara a ndøhay da bøla mey masa fara fara amba a sørmara mebørey ata, amba a sørmara cøved masa maaya, asaya, amba a sørmara sariya masa Gazlavay ma da ka. ⁹ A da sørmara mebørey ata na, maja ata ma pamaya nga ndaw ata fara fara ba. ¹⁰ A da sørmara cøved masa maaya na, maja ya fa da vøhey ngada fa Papay, akwar fa da høtmaya daa saba. ¹¹ A da sørmara sariya masa Gazlavay ma ka na, maja Gazlavay ta kar sariya cay a bay-malula, ndaw ma wa bøla keðe.

¹² «Ya fa wudfey ngaa guzlkwar da ray cek hay ga, ama wure keðe na, a nga ta banay amba ka cøndamara. ¹³ Da masa Mesøfney ma wuzda mey masa fara fara da ray Gazlavay heyey ta wuswa cay na, a da wuzdakwara mey masa fara fara da ray cek hay tabiya. Mey masa aa ma daa guzlda na, a sawa ta fa gødan a nga ba. Ama a daa guzley mey masa a nga ma cøndørwa da vad. A da wuzdakwara cek ma da key ngada fa mey. ¹⁴ Mesøfney a na, a da wuzdørwa gødan adaw amba ndøhay a høslmaya ray maja cek hay tabiya aa ma wuzdakwara na, a cøndørwa fa yah. ¹⁵ Cek hay tabiya masa Papay ma wata na, yah ma wata may. Ara maja ngene, yah

16:7 16.7 14.16 **16:8** 16.8 SNM 24.25 **16:9** 16.9 2.23; 5.38; 6.36, 64; 7.5; 10.26; 12.37 **16:11** 16.11 12.31 **16:13** 16.13 14.16; 15.26; SNM 16.6-10; 1Jn 2.27 **16:14** 16.14 17.1

maa guzlkwar, ya løyey cek hay tabiya masa Mesofney a ma wuzdakwara na, a cøndөрwa fa yah.»

Mey da ray gula hay nga Yesu ma da tөwam ta ma daa sөmam

¹⁶ Yesu aa guzltar a gula anga hay saya, a lөvtar: «Menjey nekөdey fede, akwar fa da hөtmaya fa dey daa saba. Fa dөba ha nekөdey na, ka hөtmaya la saya.» ¹⁷ Maja ngene, gula anga hay siya aa guzlam da wuzlah ata, a lөvam: «Aa guzlnakwar, a lөvey: “Menjey nekөdey fede, ka hөtmaya fa dey daa saba. Fa dөba ha nekөdey na, ka hөtmaya la saya.” Yaw, a lөvey saya: “Ya da daw fa Papay a vad.” Mey hay a kede na, a wudеy nga lөvey me? ¹⁸ A lөvey: “Menjey nekөdey” na, a wudеy nga lөvey me? Mey a, a cөney ba.»

¹⁹ Yesu a sөra gula anga hay fa wudam ngaa cөfdamara. Anda kede, ta', aa guzltar, a lөvtar: «Ya taa guzlkwar la, ya lөvkwar: “Menjey nekөdey fede, akwar fa da hөtmaya fa dey daa ba. Fa dөba ha nekөdey na, ka hөtmaya la saya.” Kaa cөfdam vaw da wuzlah akwar na, nga sөrey mey a kede daw? ²⁰ Ya fa lөvkwar fara fara, cay na, ka tөwam la, kaa hуram la da wuzlah akwar, ama ndөhay da bөla siya na, aa sөmam la. Ka lalөkam la, ama fa dөba ha, kaa sөmam la.

²¹ «Wulkam da ray ngwas ta hwad taw! Da masa fa da yey na, hwad a, a sөrda banay. Ama da bөzey ta yawa cay na, a sөrfada banay a saba, aa sөmey maja aa ma hөtey bөzey mawiya.

²² Wure keɗe akwar may, daa mewulkey, ama ya hɔtkwar la saya. Anda keɗe, ka daa sɔmam, kwa ndaw ma da tɔkakwar ngaa sɔmey a daa ba sɔlak. ²³ Ta pas a ngene, ka sɔmata cek hay cɔpa la, akwar fa daa cɔɗɗafamaya nga sɔrey cek daa saba. Yaw, ya fa lɔvkwar fara fara, da kaa cɔɗɗam kwa meeme fa Papay ta mezɔley aɗaw na, Papay a, a vɔldakwara la. ²⁴ Haa wure keɗe, ka taa cɔɗɗam cek ta mezɔley aɗaw daa ba aran. Anda keɗe, cacɔɗɗam cek, ka hɔtam la amba ka njam daa meesɔmey masa fara fara.»

Mey da ray gɔɗan nga Yesu da ray bɔla

²⁵ Yesu aa guzltar a gula anɗa hay saya, a lɔvtar: «Yah maa guzlkwar tabiya na, ta meymenɗey. Yaw, pas a, a wuswa la masa yah ma daa guzlkwar ta meymenɗey saba, ya da kadakwara mabara nga mey da ray Papay. ²⁶ Ta pas ngene na, ka daa cɔɗɗam cek fa Papay ta mezɔley aɗaw. Ka da wulkam ara yah ma daa cɔɗɗakwara Papay kwa? Kay, kɔne ba, ama ara akwar ta ray akwar ma daa cɔɗɗamara, ²⁷ maja Papay a ta ray anɗa a wudkwar. A wudkwar na, maja akwar ma wudmaya, asaya, maja akwar ma tɔɓmara ya sawa na, da fa anɗa. ²⁸ Ya sawa a bɔla keɗe na, da cakay Papay. Wure keɗe, ya da mbɔkda bɔla ha, ya da vɔhey ngada fa Papay a.»

²⁹ Gula anɗa hay a mbɔɗdamara, a lɔvmar: «Nɔka, wure keɗe, ka fa wuzɗɔrwa mey a maaya maaya, ka faa guzley ta meymenɗey daa saba.

³⁰ Wure kefe, ala fa sɛrmara, kah na, ka sɛrta cek hay tabiya. Cek masa ndaw ma wudɛy ɲɔaa cɛfdaka na, ka ta sɛra sem. Maja ɲgene, ya tɛbmara, kah na, ka sawa da fa Gazlavay.»

³¹ Yesu a mbɛddatara, a lɔvtar: «Wure kefe na, akwar ma tɛbmara la, ya sawa da fa Gazlavay dɛba daw? ³² Yaw, pas a, a sawa la, ta wuswa cay, masa akwar tabiya ka daa kwacam ray pal pal, kwa waawa a da daw a way aɲɔa, ka da mbɛkdamaya taava adaw. Ama fara fara, yah taava adaw ba, maja Papay aa ta yah. ³³ Yah maa guzlkwar mey tabiya kefe na, amba akwar masa macɛmkaya ta yah kefe, ka njam daa zazay. Ka sɛram banay la da bɛla kefe, ama kam gɛdanɲ. Yah na, ya ta fɛna bɛla ha sem ta gɛdanɲ.»

17

Yesu a dɛrey dangay maja gula aɲɔa hay

¹ Fa dɛba ha, Yesu maa guzltar cay a gula aɲɔa hay heyey na, ta', a baɲɔada dey a vad, a dɛrey dangay a Gazlavay, a lɔvey: «Papay, pas masa yah ma da sɛrey banay na, ta wuswa cay. Wuzdɛrwa gɛdanɲ adaw, yah Bɛzey akah, a ndɛhay, amba yah may, ya wuzdɛrwa gɛdanɲ akah a ndɛhay. ² Ka ta vɛlya gɛdanɲ la

ɲɔa wey da ray ndɛhay tabiya da bɛla. Anda kefe, ya da vɛltar heter mendɔvey ba ɲɔada ndɛhay masa kah ma vɛldatiwa asi har adaw.

16:32 16.32 Zak 13.7; Mt 26.31, 56 **16:33** 16.33 7.7; 14.27; 1Jɲ 5.4 **17:1** 17.1 2.4; 11.4; 12.16, 23, 41; 13.31-32; 14.13; 15.8; 16.14; 17.10, 22, 24

³ Heter mendövey ba ha na, ara amba ndəhay a sərmaka, kah na, Gazlavay pal masa fara fara, asaya, ara amba a sərmaya, yah Yesu *Kəriste masa kah ma slərdərwa. ⁴ Masa yah da bəla keđe na, ya ta wuzdatara gədanj akah cay a ndəhay. Asaya, yah ma ndəvda sləra masa kah ma vəldiwa ŋga key cay cəpa. ⁵ Wure keđe, Papay Bay Gazlavay, vəhdəya fa mey akah, həslyə ray saya, anda kah ma həslyə ray daa masa yah da cakay akah dəga bəla ta zlar ŋga ləmey daa ba aranj heyey.

⁶ «Yah ma wuzdaka la a ndəhay masa kah ma walata da bəla ŋga njam asi har adaw, amba a sərmaka. Ahaw, ndəhay a na, ara ŋga akah hay, ama kah ma vəldatiwa la asi har adaw, anda keđe, fa cənmaka mey. ⁷ Wure keđe, a sərmara cek hay tabiya masa ŋga yah na, a samawa ta fa kah. ⁸ A sərmara na, maja mey masa kah ma wuzdiwa na, yah ma wuzdatara la, ta cəndamara la. A sərmara fara fara ya sawa da fa kah, asaya, ta təbmara la ara kah ma slərđiwa.

⁹ «Ya dərey danjay na, maja ndəhay a, ba na, maja ndəhay da bəla cəpa ba. Ahaw, ya dərey danjay maja ndəhay masa kah ma vəldatiwa asi har adaw. Ata na, ndəhay akah hay. ¹⁰ Yaw, ndəhay adaw hay tabiya na, ara ndəhay akah hay. Asaya, ndəhay akah hay tabiya na, ara ndəhay adaw hay. Ya fa wuzda gədanj adaw ta fa ndəhay masa kah ma vəldatiwa ha. ¹¹ Menjey nekədəy fedə, ya da mbəkda bəla. Ata na, ata

17:2 17.2 3.35; 5.24; Mt 28.18 **17:3** 17.3 1Jn 5.20 **17:4** 17.4 4.34 **17:5** 17.5 1.1-2; 8.58; 17.24 **17:6** 17.6 17.26 **17:10** 17.10 15.8

da bēla keḏe mandaw mandaw. Ya da vōhey ṅgada fa kah. Papay Bay Gazlavay pal, nēkfatar dey ta gēdanj akah, gēdanj masa kah ma vōldiwa heyey. Anda keḏe, a da njam macēmƙaya pal anda alēƙwa cew e macēmƙaya pal. ¹² Daa masa ala bama heyey na, ya ta nēkfatar dey la ta gēdanj masa kah ma vōldiwa. Yah ma nēkfatar dey la, kwa ndaw pal taa zōḏey daa ba, si ndaw masa ma daa zōḏey cēṅga, anda mey ṅga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle * ma lōvey heyey. ¹³ Papay, wure keḏe, ya fa da vōhey fa kah. Yaa cēḏƙa anda keḏe daa masa yah da bēla keḏe amba ndōhay a, aa sēmam anda yah maa sōmey, a njam daa meesōmey masa fara fara. ¹⁴ Yah na, yah ma wuzdatara mey akah la a ndōhay aḏaw hay, ama ndōhay siya da bēla fa rēmata, maja ata na, ara ndōhay ṅga bēla saba. Yah may, yah ndaw ṅga bēla ba. ¹⁵ Papay, ya taa cēḏƙa amba ka badata da bēla keḏe la na, daa ba, ama yaa cēḏƙa na, amba ka nēkfatar dey maja bay-malula a da katar cek maaya ba. ¹⁶ Ata na, ara ndōhay ṅga bēla keḏe ba anda yah ndaw ṅga bēla keḏe ba may. ¹⁷ Mey akah na, ara mey masa fara fara. Tērdara ndōhay a ṅga ndōhay akah hay ta fa mey akah masa fara fara ha. ¹⁸ Ehe, ya fa slērdara fa ndōhay da bēla anda kah ma slērdiwa may. ¹⁹ Yah na, ya vōldakawa heter aḏaw maja ata, amba ata may, a tōram

17:11 17.11-12 6.39; 13.18; macēmƙaya pal: 10.30; 17.21-23; Gal 3.28 * **17:12** 17.12 mey ṅga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle: Nēka Ps 41.10ta Janj 13.18. **17:13** 17.13 15.11 **17:14** 17.14 7.7; 8.23 **17:15** 17.15 Mt 6.13; 2Tes 3.3; 1Jn 5.18 **17:18** 17.18 20.21

ndəhay akah hay fara fara ta fa mey akah masa fara fara kefe.

²⁰ «Ya dərey dangay na, maja ndəhay adaw hay kefe daada ba, ama ya dərey dangay maja ndəhay ma da pamaya nga ndaw ata fara fara ta fa mey masa ata ma da wuzdamatara. ²¹ Anda kefe, maaya na, ndəhay a njam macəmkaya pal anda kah Papay, kah ta yah, yah may, yah ta kah. Maaya na, a njam ta aləkwa, amba ndəhay siya da bəla a sərmara ara kah ma slərđiwa. ²² Yah ma vəldatara gədaŋ masa kah ma vəldiwa heyey cay amba a njam macəmkaya pal anda yah ta kah macəmkaya pal may. ²³ Yah macəmkaya ta ata anda kah macəmkaya ta yah. Anda kefe, a da njam macəmkaya pal maaya maaya ma fəna, amba ndəhay siya da bəla a sərmara ara kah ma slərđiwa a bəla, asaya, amba a sərmara ka fa wudta anda kah ma wudya.

²⁴ «Papay, ahaw, kah ma vəldatiwa ndəhay a la. Aa slam da vad masa yah ma da njeŋ a hwad a na, ya wudəŋ anja ya njam bama ta ata. Anda kefe, a hətmar gədaŋ masa kah ma vəldiwa heyey la, aa səmam da ray a. Vəldiwa gədaŋ a, maja ka fa wudya dəga bəla ta ləmey daa ba araŋ. ²⁵ Papay, ndaw ma ka cek ta cəved e, ndəhay siya ga da bəla na, ta sərmaka daa ba araŋ. Yah na, ya ta sərka cay, asaya, ndəhay adaw hay ta sərmara cay ara kah ma slərđiwa a bəla. ²⁶ Papay, ya ta wuzdaka la a ndəhay adaw hay a, amba a sərmaka. Ya wuzdaka la amba a sərmaka cənga, amba a wudam vaw

anda kah ma wufya kalah kede, asaya, amba ya njeý macemkaya ta ata.»

18

A kərzamara Yesu

(Matiye 26.47-56; Mark 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Masa Yesu ma dərey dangay cay na, ta', a diyam ta gula anğa hay a dey langar nğa wayam nğa Sedəranw. Fetede na, jerne daha. A mbəzam ta gula anğa hay a, aa jerne he.

² Yaw, Juda, ndaw ma da volda Yesu a har masa-gəra anğa hay heyey, a səra slam aha, maja Yesu ta diyam la dey weewe a hwad a ta gula anğa hay a. ³ Juda a nğəley sewje hay ga, asaya, a nğəley ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas nğa Gazlavay. Ara *bay-ray hay nğa ndəhay ma ka kwakwas nğa Gazlavay ta *Fariza hay ma slərdamata. Ta', a diyam aa jerne he dəba. Ata cəpa ta cek hay nğa vəram, ta petər la hay, leñ awaw mandəvdatakaya fa har fa har.

⁴ Yesu na, ta səra cek ma da hətfar sem. Da ray nğene, a nğəchey nğada fa ata, aa cəfdəta, a ləvtar: «Ka səpam na, wa?» ⁵ A mbəddamara, a ləvmar: «Ya səpam Yesu ndaw *Nezeret.» Ta', a ləvtar: «Yesu a na, ara yah.» Juda, ndaw ma da volda Yesu a heyey, aa da wuzlah ata.

⁶ Masa Yesu a maa guzley, ma ləvey: «Yesu a na, ara yah» heyey na, a zluram. Da ray nğene, a nğəcham ta dəba ta dəba, a tədam zləmbəla'-la'-la' a hwayak. ⁷ Ta', Yesu aa cəfdəta saya, a

løvtar: «Ka sɔpam na, wa?» A mbəɸdamara, a ləvmar: «Ya sɔpam Yesu ndaw Nezeret.» ⁸ Yesu a løvtar: «Yah ma ləvkwar la Yesu a na, ara yah. Da ka sɔpam yah na, mbəkdamata ndəhay siya kede ŋga diyam!» ⁹ A key anda kede na, amba mey ŋga Yesu daa medərey-danɣay anɣa heyey a key. Mey a, a ləvey: «Kwa ya taa zədey ndaw pal dasi ndəhay masa kah ma vəldatiwa heyey na, daa ba.»

¹⁰ *Simanɣw *Piyer na, anɣa ta dələw da har. Ta', a mədərwa daa way a, a ŋgəma madərlam ŋga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay kaa heyey, cərah! a cərhara sləmay ta dey ŋga zəmay. A zəlmara ndaw masa Simanɣw ma cərhara sləmay a na, Malkus. ¹¹ Ama ta', Yesu aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Mada dələw akah aa way a. Ka wulkey banay masa Papay ma wudey ya səra na, ŋga wusfaya ba daw?»

A handamara Yesu fa Han

¹² Sewje hay ga ta *bay-ray ata leŋ ndəhay ma jəda *Way-mekey-kwakwas ŋga Gazlavay masa mahura hay ŋga *Jəwif hay ma slərdamata heyey na, a kərzamara Yesu dəba, a jəwmara. ¹³ A handamara teesef na, a way Han *. Han aha na, ara mesey ŋga Kayif. Kayif e may, ara ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas

18:9 18.9 6.39 **18:10** 18.10 Lk 22.36, 38 **18:11** 18.11 Mt 20.22; 26.39 * **18:13** 18.13 Han ta key mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas ŋga Gazlavay la teesef da ray Kayif. Da ray ŋgene, Jəwif hay ga fa pamara ŋga ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas cəŋga.

nga Gazlavay ta mevey a ngene. ¹⁴ Daa ngene na, Kayif a taa guzltar la ngada mahura hay nga Jëwif hay, a lëvtar: «Maaya na, ndaw pal a mëcey, da ray alëkwa Jëwif hay tabiya ma da paslakwa.»

Piyer a cey mey a lëvey anga gula nga Yesu ba (Matiye 26.69, 70; Mark 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Ata *Simanjw *Piyer ta gula nga Yesu langar daha a sëpmar wurzay nga Yesu a. *Ndaw mahura da ray ndëhay ma ka kwakwas nga Gazlavay a, a sëra gula nga Yesu langar a. Da ray ngene, ta', gula ha a mbëzam ta Yesu a, a way ndaw mahura ha. ¹⁶ Ama Piyer na, anga ta daa ambaw, gweegwe fa mey-mbew. Gula langar masa ndaw mahura ha ma sëra heyey na, ta', a bawa aa ambaw, aa cëfda dam ma jëfda mey-mbew e nga mbëzdërwa Piyer. Ta', Piyer a mbëzey. ¹⁷ Dam ma jëfda mey-mbew e aa cëfda Piyer, a lëvar: «Hey! kah na, ndaw pal dasi gula hay nga ndaw aha may, ba diya?» Piyer a mbëdara, a lëvar: «Kay! Yah na, gula anga ba.»

¹⁸ Ndëhay ma ka slëra fetede len ndëhay ma jëfda *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay heyey ta gëfam awaw la, fa sëtmaraja maja memed fa key. Piyer heyey aa da cakay ata, fa sëtëy awaw a may.

Yesu fa mey nga Han (Matiye 26.59-66; Mark 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 *Ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay aa cəfda Yesu da ray gula anga hay ta da ray mey masa aa maa sərkadatara a ndəhay. 20 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ya taa guzley la fa mey nga ndəhay tabiya, ya taa sərkedey ndəhay la mandaw mandaw daa *way-mewuzey-mey nga Gazlavay ta daa *Way-mekey-kwakwas nga Gazlavay masa *Jəwif hay ma cəmam tabiya a hwaɗ a. Yah ma bey mey ta bey daa ba səlak. 21 Kaa, kaa cəfdaya na, maja me? Daw fa ndəhay ma cəndamara mey adaw, cacəfdata, ata na, a sərmara mey masa yah ma wuzdatara ha maaya maaya.»

22 Daa masa Yesu faa guzley anda keɗe na, ndaw pal dasi ndəhay ma jəɗa Way-mekey-kwakwas fetede, a sləngar matapa-har a Yesu. Ta', aa guzlar, a ləvar: «A mbədam mey ngada *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay na, kəne daw?» 23 Yesu a mbəddara, a ləvar: «Da yah maa guzley mey maaya ba la na, wuzdiwa taw. Yaw, da yah maa guzley mey maaya la na, anja ka kəɗya fa me?» 24 Fa dəba ha, Han a ləvtar a ndəhay heyey nga handamara fa Kayif, ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Jəwif hay ta mevey a ngene. Yesu a, majəwkaya cəngə.

Piyer a cey mey a ləvey anga gula nga Yesu ba cəngə
(Matiye 26.71-75; Mark 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Masa *Simanjw *Piyer fa sətəy awaw fetede heyey na, ndəhay fetede he, aa cəfdamara, a ləvmar: «Kah na, gula pal da wuzlah gula hay nga ndaw aha may, ba diya?» Ama Piyer a cada mey, a ləvey: «Kay! yah na, gula anğa ba.»

²⁶ Fetede, ndaw ma ka sləra nga *ndaw mahura da ray ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay daha. Ndaw aha ara səkway nga ndaw masa Piyer ma cərhara sləmay heyey. Ndaw aha, aa guzlar a Piyer, a ləvar: «Kah na, yah ma hətkwar la ta ata ndaw aha daa jerne, ba diya?» ²⁷ Piyer a cada mey cənğa. Daa ngene, gwagwalak ta', a cey dəy.

Yesu fa mey nga Bay Pilat

(Matiye 27.1, 2, 11-14; Mark 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Pərek pərek, a badamara Yesu da way Kayif, a handamara a way Pilat, Bay Rawma. Ama mahura hay nga *Jəwif hay na, a mbəzam a way a ba, maja a wudam nga zləbmara kwakwas ata ba, anda keđe amba a gwamara nga zəmey dəf nga gwagway nga *Pak. ²⁹ Maja ngene, Bay Pilat, a bawa aa ambaw, a hətfatar. Ta', aa cəfdata, a ləvtar: «Ka kərzamərwa ndaw a keđe na, a kawa me?» ³⁰ A mbəddamara, a ləvmar: «Da ta key cek malamba daa ba na, anja ya handamərwa fa kah la daw?» ³¹ Bay Pilat a mbəddatara, a ləvtar: «Akwar ta ray akwar, nğəlmara ndaw a, dəslmara sariya anğa anda kwakwas akwar ma ləvey.» Mahura hay nga Jəwif hay a mbəddamara, a ləvmar: «Ala na, ta cəved nga kədəy ndaw vagay daa ba.» ³² Cek

aha, a key anda keɗe na, amba Yesu a mɔcey fa hwadam mazlangalakaya anda aa ma lɔvey a da mɔcey heyey.

³³ Bay Pilat a mbɔzey ta ray ngada way, a zɔla Yesu. Ta', aa cɔɗɗa, a lɔvar: «Kah na, bay nga Jɔwif hay daw?» ³⁴ Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Kaa guzley anda keɗe na, ara mewulkey akah daw, da daa ba, ara ndɔhay ma kadamakawa daw?» ³⁵ Bay Pilat a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Yah na, ndaw Jɔwif daw? Ara sɔkway akah hay ta *bay-ray hay nga ndɔhay ma ka kwakwas akwar hay ma handamakawa fa yah keɗe. Kaa ka key maaya ba na, me?» ³⁶ Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Ya wey da ray ndɔhay na, da bɔla keɗe ba. Da yah bay da bɔla keɗe na, anja gula aɗaw hay a kɔɗam vaw la amba mahura hay nga Jɔwif hay a kɔrzamaya ba. Ama wure keɗe, ya fa wey da ray ndɔhay da bɔla keɗe daa ba.» ³⁷ Da ray ngene, Bay Pilat aa cɔɗɗa, a lɔvar: «Kaa kah na, bay dɔɓa daw?» Yesu a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Anda kah ma lɔvey, yah bay. Ya yawa, ya sawa a bɔla na, nga wuzdatara mey masa fara fara a ndɔhay. Kwa waawa ma sɔpey cɔvedɗ masa fara fara na, ara ndaw ma jɔkey slɔmay fa mey aɗaw.» ³⁸ Bay Pilat a mbɔɗɗara, a lɔvar: «Mey masa fara fara na, mey wura?»

A kamar sariya a Yesu

(Matiye 27.15-31; Mark 15.6-20; Luk 23.13-25)

Masa Bay Pilat maa guzley la anda keɗe na, ta', a bawa aa ambaw saya fa mey nga Jɔwif hay.

18:32 18.32 3.14; Mt 20.19 **18:35** 18.35 1.11 **18:36** 18.36
6.15 **18:37** 18.37 3.32-33; 8.47; 1Tm 6.13; 1Jn 4.6

A ləvtar: «Yah na, yah ma hətey cek təde nga kədəy ndaw keđe vagay na, daa ba. ³⁹ Yaw, anda kwakwas akwar ma wudəy na, si ya pəskakwar ndaw pal daa fərsəne ta gwagway nga *Pak. Anda keđe, ka wudam na, ya pəskakwar bay nga *Jəwif hay daw?» ⁴⁰ A wudam, a ləvam: «Kay! ka mbəkda ndaw keđe ba. Ama pəskandar na, Barabas.» Barabas a na, ara ndaw-mayal ma sla dəy nga ndaw.

19

¹ Ta', Bay Pilat a ləvtar a sewje hay nga slədmara Yesu ta laway. ² Sewje hay a cam hatak, a padamar ray anda gursaw nga bay. Asaya, a kəzlmara zana magaža nga bay hay fa vaw. ³ Ta', a ngəcham a cakay a, a sasəngəram a ray a, a ləvmar: «Zay daw, bay nga Jəwif hay?» Fa dəba ha, kaŋ! kaŋ! a vəlmar matapa-har.

⁴ Ta', Bay Pilat a bawa aa ambaw saya, aa guzltar a Jəwif hay, a ləvtar: «Dagay, jəkam sləmay! Ya da badakwara ndaw aha aa ambaw amba ka sərmara kwa ya ta hətey cek maaya ba masa aŋga ma ka na, daa ba.» ⁵ Yesu ta', a bawa aa ambaw dəba. Aŋga ta gursaw nga hatak heyey da ray, leŋ zana magaža heyey fa vaw. Pilat aa guzltar, a ləvtar: «Ehe ndaw aha!»

⁶ Ama masa *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Gazlavay ta ndəhay ata hay ma hətmar na, a wudam ta gədaŋ, a ləvam: «Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya! Dəra fa hwadam mazlaŋgalakaya!» Pilat aa guzltar saya, a ləvtar:

«Ehe, ngəlmara ndaw aha, dərmarara ta har akwar fa hwadam mazlanğalakaya ha, maja yah na, kwa yah ma hətey cek maaya ba masa anğa ma ka na, daa ba.» ⁷ Jəwif hay a mbəddamara, a ləvmar: «Kwakwas ala daha, anda kwakwas a ma ləvey na, si mekədey ndaw aha keđe vagay maja taa guzley la, a ləvey anğa Bəzey nğa Gazlavay.»

⁸ Masa Bay Pilat ma cənda anğa ma ləvey anğa Bəzey nğa Gazlavay na, mandərzay a kar ta gədan ta gədan. ⁹ A mbəzey a way saya, ta', aa cəfda Yesu a, a ləvar: «Kah na, ka sawa dama?» Ama kwa Yesu ta mbəddara daa ba. ¹⁰ Da ray ngene, Bay Pilat aa guzlar, a ləvar: «Kaa guzley ba keđe na, nğada yah, ba diya? Ka səra, yah na, ya gwa nğa mbəkda, da daa ba, ya gwa nğa dərka fa hwadam mazlanğalakaya, ba diya?» ¹¹ Yesu a mbəddara, a ləvar: «Ka gwa nğa wey da ray adaw ba, si Bay Gazlavay ma vəlka cəved. Anda keđe, ndaw ma vəldaya asi har akah keđe ta key mebərey sem ma fənka.» ¹² Masa Bay Pilat ma cənda mey a keđe na, a səpey cəved amba a mbəkda Yesu. Ama Jəwif hay a, a wudam ta gədan, a ləvam: «Da kah ma mbəkda ndaw keđe sem na, ngene, kah jam nğa bay mahura *Sezere* saba. Kwa waawa ma pa ray anğa nğa bay na, ara masa-gəra nğa bay mahura Sezere, ba diya?»

19:6 19.6 18.31 **19:7** 19.7 Lev 24.16; Mt 26.63-65; Jan 1.34; 5.18 **19:9** 19.9 Mt 26.62-63; 27.12, 14 **19:11** 19.11 10.18

* **19:12** 19.12 Sezere ara bay mahura nğa Rawma hay ma wey da ray hwayak hay ga, kwa hwayak nğa Jəwif hay may. **19:12** 19.12 18.37; Lk 23.2; SNM 17.7

a cakay a, pal ta har-zəmay, langar ta har-gula, Yesu na, aa da wuzlah.

¹⁹ Bay Pilat ta', a ləvtar a ndəhay nga wuzlalam mey ma ləvey: «Yesu ndaw *Nezeret, bay nga *Jəwif hay.» Asaya, a ləvtar nga sləpmara fa hwadam masa Yesu mazlangalakaya fa vəða heyey. ²⁰ Jəwif hay ga ta janğamara mey mawuzlalakaya ha la maja slam masa ata ma dərmara Yesu a na, anğa gweegwe ta berney a. Asaya, ndəhay ga ta janğamara mey a la maja mey a mawuzlalakaya na, ta mey Heberə ta mey Leteŋ leŋ ta mey Gərek †. ²¹ Maja ngene, *bay-ray hay nga ndəhay ma ka kwakwas nga Jəwif hay aa guzlmara, a ləvmar: «Ka da mbəkda mey a mawuzlalakaya “Bay nga Jəwif hay” anda ngene ba. Ama mbədda, wuzlala: “Ndaw aha ta ləvey la: Yah na, yah bay nga Jəwif hay”.» ²² Bay Pilat a mbəddatara, a ləvtar: «Cek masa yah ma wuzlala sem na, a da njeŋ mawuzlalakaya anda ngene.»

²³ Masa sewje hay ma dərmara Yesu fa hwadam mazlangalakaya cay na, ta', a həlmata zana anğa hay, a wunkamara slam məfad, fa sewje he fa sewje he. Mambəkakaya zana anğa maazəma masa mezəvey a daa ba dəga da vad haa kasl a hwayak. ²⁴ Sewje hay a, aa guzlam da wuzlah ata a ləvam: «Ya da nğərkwa zana ha ta nğərey ba, ama kədkwa caca amba ndaw pal a la.» Cek aha a key anda mey nga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle ma ləvey:

† **19:20** 19.20 Mey Heberə ara mey Jəwif, Leteŋ ara mey Rawma, Gərek ara mey masa ndəhay ga ma cəndamara daa hwayak hay mekele mekele nğa Rawm.

«Ta wunkamara zana adaw hay sem da wuzlah
ata,
zana maazøma na, a kødam caca amba ndaw pal
a la.»
Yaw, keðe he ara cek masa sewje hay ma kamara.

²⁵ Ata mamañ nga Yesu, ta dam-mamaha, ta *Mari ñgwas nga Kølawpas, leñ Mari da Magdala, malacatakaya da cakay hwadam ma-zlañgalakaya masa ata ma dørmara Yesu fa vøða heyey. ²⁶ Yesu a nøka mamaha. Gula anga masa aa ma wuða kalah heyey may, aa da cakay mamaha ha. Ta', Yesu aa guzlar a mamaha, a løvar: «Mamay, ñgene na, bøzey akah.» ²⁷ Ta', aa guzlar a gula anga ha, a løvar: «Ñgene na, mamakw.» Døga ta pas a ñgene gula nga Yesu a ta', a ñgøla Mari a way anga.

(Matiye 27.45-56; Mark 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Daa ñgene, Yesu a søra ta ndøvda sløra anga cay. Ta', aa guzley, a løvey: «Yam fa kaya.» Aa guzley anda keðe na, amba mey mawuzlalakaya daa ðerewel nga Gazlavay zleezle heyey na, a key. ²⁹ Fetede, kwakulam daha marøhkaya ta yam nga babøza nga wudez meekwerek e. Sewje hay a jøhwøbam cek anda gagømay aa yam a heyey, a tøvadamara fa mey nga zlanday, a tødamara a mey Yesu. ³⁰ Yesu maa søba yam nga babøza nga wudez meekwerek e heyey cay na, ta', aa guzley, a løvey: «Sløra adaw tabiya, ta ndøvey cay.» Fa døba ha, a jøkwda ray, pam! a møcey.

19:24 19.24 Ps 22.19 **19:25** 19.25 Mt 27.55-56; Lk 23.49

19:26 19.26 13.23 **19:28** 19.28 Ps 22.16 **19:29** 19.29 Ps

69.22

Sewje a sløka Yesu aa cakay

³¹ Yesu a mæcey na, ta pas masa *Jøwif hay fa dīyam vaw ηgadaa *pas meməskey-vaw. Ta pas a ηgene, mahura hay ηga Jøwif hay a wudam vagay hay a njam fa hwadam mazlanηalakaya hay heyey saba, asaya, maja pas meməskey-vaw § a ηgene a fənta pas hay meməskey-vaw siya. Da ray ηgene, ta', aa cəfdamara Bay Pilat ηga ηgərfey salay * hay ηga ndəhay fa hwadam mazlanηalakaya, asaya, ηga padamatərwa salay da ray hwadam hay a. ³² Anda keđe, sewje hay a ηgərfamara salay hay ηga ndaw ηgeeme ta ηga ndaw ηga dey cew e masa madərtakaya da cakay Yesu heyey dəba. ³³ A wusam ηga ηgərfamara salay hay ηga Yesu may na, a hətfamar ta mæcey sem. Anda keđe, kwa ta ηgərfamara salay aηga hay daa saba. ³⁴ Ama sewje pal da wuzlah ata, ta', a sløka ta zəwet aa cakay. Wure ηgene, mambaz ta yam a mbədwa. ³⁵ Ndaw ma kada mey a keđe na, ta hətar la ta dey aηga †. Mey masa aa ma kada na, ara mey fara fara. Yaw, aηga na, a səra ara mey fara fara. Anda keđe, a kada mey a na, amba akwar may, ka təbmara mey a. ³⁶ Cek hay a tabiya ma kam keđe na, anda mey ηga Gazlavay mawuzlalakaya zleezle, ma ləvey: «Kwa fa da

§ **19:31** 19.31 Pas meməskey-vaw a, a fənta pas meməskey-vaw siya na, maja ara ta gwagway ηga Pak. * **19:31** 19.31 meηgərfey salay: A ηgərfamatara salay na, amba a məcām fiyaw. **19:31** 19.31 Mew 21.22-23 **19:34** 19.34 1Jη 5.6 † **19:35** 19.35 Janj aa guzley da ray aηga ray aηga. Nəka Janj 19.26; 20.2; leη 21.24. **19:35** 19.35 15.27; 21.24

ngørfamar tetesl pal daa ba.» ³⁷ Asaya, mey nga Gazlavay mawuzlalakaya mekele daha, a lövey: «A høtmar ndaw masa ata ma sløkmara la.»

A jøhmara vagay nga Yesu

(Matiye 27.57-61; Mark 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Fa døba ha, ndaw da slala Arimate daha, mezøley *Jawzef. Ta', a daw fa Bay Pilat ngaa cøfdarawa vagay nga Yesu amba a jøha. Jawzef e na, ara ndaw ma tøba mey nga Yesu, ama ta wuzda vaw anga daa ba maja a zlürey ta mahura hay nga *Jøwif hay. Bay Pilat ta vølar cøved la. Anga ta', a daw a la vagay a.

³⁹ Nikwedem, ndaw masa ma høtfar Yesu a ta tavad heyey, ta', a diyam cew e ta Jawzef nga jøhey vagay a. Nikwedem ta ley mal mezey maaya nga cek mezøley «*mir» majahadakaya ta cek mezøley «aløwes» la a har, a føna kølew kwakwar maakar. ⁴⁰ Ata cewete ta', a lamara vagay nga Yesu a, a zløngmara ta maslaga, a takwadamar mal heyey anda Jøwif hay ma kamara daa masa ata fa da zløngam vagay.

⁴¹ Daa slam masa ata ma dømara Yesu a na, jerne daha. Daa jerne he cøvay mawiya daha, kwa ta pam vagay a hwad a daa ba aran. ⁴² A jøhmara Yesu aa cøvay a na, maja ara hakwad, *pas memøskøy-vaw gweegwe cay, asaya, maja cøvay a gweegwe fetede.

19:36 19.36 Ps 34.20-21; Mab 12.46 **19:37** 19.37 Zak 12.10;
 CWJ 1.7 **19:38** 19.38 9.22 **19:39** 19.39 3.1-2 **19:40** 19.40
 12.7

20

*Yesu a sləkɔawa daa meməcey
(Matiye 28.1-8; Mark 16.1-8; Luk 24.1-12)*

¹ Taa pərek ta luma ŋga Gudal, slam beŋ! beŋ! *Mari da Magdala, a daw ŋga nəkərwa cəvay ŋga Yesu. A wusey a mey cəvay a, a da nəkey dey na, beeler mahura ma gərca mey ŋga cəvay a maŋgəchadakaya ta cakay. ² Anda keɔe, takw! a həla mahway ŋgada fa ata *Simanɔw *Piyer ta gula lanɔar masa Yesu ma wuɔa kalah heyey. Ta', aa guzltar, a ləvtar: «Ta lamara vagay ŋga Bay Mahura Yesu sem daa cəvay, ya səmraa a pamara aa wura ba.»

³ Da ray ŋgene, ata Piyer ta gula lanɔar heyey, a sləkɔam, a diyam a mey cəvay a. ⁴ Ata cewete, a hwam ta hway, ama gula lanɔar heyey a hway a fəna Piyer, a wusey teesed a mey cəvay a. ⁵ Ta', a wuzedey dey aa cəvay a, a hətey da hwad a na, maslaga hay makwiyydatakaya, ama ta mbəzey aa cəvay a daa ba. ⁶ Simanɔw Piyer a wusey fa dəba anɔa, ta', a mbəzey aa cəvay a. A hətatar maslaga hay makwiyydatakaya, ⁷ asaya, a hətar zana masa ata ma sləwɔamara ray ŋga Yesu ta anɔa heyey. Zana ha na, macəmkaya ta maslaga hay heyey ba, ama mapadəkaya wal ta cakay. ⁸ Gula lanɔar ma wusey teesed heyey, a mbəzey aa cəvay a may, a hətatar cek hay a, anda keɔe, a təba ma sləkɔawa ŋga Yesu daa meməcey. ⁹ Ama *gula hay ŋga Yesu ta cəndamara mey ŋga Gazlavay masa ma ləvey Yesu a da sləkɔawa daa

meməcey na, daa ba araŋ. ¹⁰ Fa dəḃa ha, ta', gula hay cew heyey a vəham a way ata hay.

*Yesu a wuzar vaw a Mari da Magdala
(Matiye 28.9, 10; Mark 16.9-11)*

¹¹ Daa ŋgene, *Mari da Magdala ta', a vəhey a mey cəvay a. Deŋ! a lecey a mey cəvay a, fa təway. Masa anŋa fa təway a na, ta', a wuzedeŋ dey aa cəvay a. ¹² A da nəkey dey na, a ray maslaŋ hay ŋga Gazlavay cew ta zana hay mabara fa vaw. Ata manjatakaya cəma daa slam masa ata ma pamara vagay ŋga Yesu heyey, pal manjakaya daa slam-ray, pal daa slam-salay. ¹³ Maslaŋ hay ŋga Gazlavay heyey aa cəfdamara, a ləvmar: «Kwakwa, ka təway me?» A mbəḃdatara, a ləvtar: «Ta lamara vagay ŋga Bay aḃaw Mahura sem, ya səra a pamara aa wura ba.»

¹⁴ Masa ŋgwas aha maa guzley la anda keḃe, a da mbəḃdeŋ dey na, a ray Yesu malacakaya fetede, ama kwa ta səra ara anŋa na, daa ba.

¹⁵ Yesu a, aa cəfda, a ləvar: «Kwakwa, ka təway me? Ka səpey na, wa?» Ŋgwas aha, a wulkey na, ara ndaw ma jəḃa jerne he, ta', aa guzlar, a ləvar: «Papay aḃaw, da ara kah ma la na, wuzdiwa slam masa kah ma pa amba ya larawa aa slam a taw?» ¹⁶ Yesu ta', a zəla, a ləvar: «Mari!» Masa Mari ma cənda mezəley anŋa la na, pəla! a mbəḃdeŋ dey ŋgada fa Yesu, ta', aa guzlar ta mey *Hebəre, a ləvar: «Rabuni,» anda meləvey «bay aḃaw».

20:9 20.9 Ps 16.10-11; Lk 24.26-27; SNM 2.25-31; 1Kwr 15.4

20:13 20.13 20.2 **20:14** 20.14 21.4; Lk 24.16

¹⁷ Yesu aa guzlar, a lõvar: «Mbøkdaya, ka da zøndaya vaw ba, maja ya ta tõepey fa Papay a vad daa ba arañ. Ama kah na, daw ta lõvtar a mөлma adaw hay, ya tõepey la fa Papay masa anja Papakw akwar may, fa Gazlavay masa anja Gazlavay akwar may.» ¹⁸ Ta', Mari da Magdala a daw fa *gula hay nja Yesu dөbө, a kadatara, a lõvtar: «Ya ta hөtar Bay Mahura Yesu la.» Asaya, Mari a kadatara mey masa Yesu a ma lõvar.

Yesu a wuztar vaw a gula anja hay
(*Matiye 28.16-20; Mark 16.14-18; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Taa kwad ta luma nja Gudal a njeene, *gula hay nja Yesu makustakaya daa way daha. Ta gөrcamata mey-slam hay sem ta lekөle maja ata fa zluram ta mahura hay nja *Jөwif hay. Ta', Yesu a daw a lecey a wuzlah ata, a lõvtar: «Anja Gazlavay nja njadakwar daa zazay.»

²⁰ Masa anja ma lõvtar la anda kedө na, ta', a wuzdatara har anja hay ta cakay anja. Gula hay nja Yesu a, taa sөmam la ga maja ata ma hөtmar Bay Mahura ha. ²¹ Yesu aa guzltar saya, a lõvtar: «Anja Gazlavay nja njadakwar daa zazay. Anda Papay, Bay Gazlavay, ma slөrdiwa a bөla na, yah may, ya slөrdakwar nja key slөra adaw.»

²² Masa anja maa guzltar anda kedө la na, ta', a sөfney a ray ata, a lõvtar: «Tөbөm *Mesөfney nja Gazlavay a ray akwar. ²³ Da ka mbөkdamara mebөrey nja ndaw na, Gazlavay a mbөkdara la may. Ama da akwar ma

20:17 20.17 mөлma adaw hay: Rm 8.29; Heb 2.11-12 **20:19**
20.19 9.22; 14.27; 20.1 **20:20** 20.20 19.34; 20.25, 27 **20:21**
20.21 17.18 **20:22** 20.22 14.16

mbəkdamara mebørey nga ndaw daa ba na, Gazlavay fa da mbəkudara daa ba may.»

Tuma a key yawa

²⁴ Yaw, daa masa Yesu ma wuztar vaw a gula anğa hay na, *Tuma, masa ata ma zəlmara Didim *, gula pal dasi gula anğa hay kuraw a ray a cew, anğa da wuzlah ata daa ba. ²⁵ Masa Tuma ma sawa la a wuzlah ata na, a ləvmar: «Ala ta hətmar Bay Mahura la.» Ama Tuma a mbəđdatara, a ləvtar: «Da yah ma hətar vevek † nga mbəlek fa har nga medørey heyey daa ba, da yah ma pa bəz-mey-har adaw aa vevek nga mbəlek e daa ba, asaya, da yah ma pa har adaw aa cakay anğa daa ba na, ngene, ya fa da təba Yesu ta sləkđawa sem daa memøcey na, daa ba.»

²⁶ Luma pal fa dəba ha na, *gula hay nga Yesu a kusam aa way heyey saya. Tuma anğa da wuzlah ata dəba. Mey-slam hay magərcatakaya ta lekəle, ama Yesu ta' a sawa, a lecey a wuzlah ata, a ləvtar: «Anja Gazlavay nga njadakwar daa zazay.» ²⁷ Fa dəba ha, Yesu a ləvar a

Tuma: «Təldərwa bəz-mey-har akah fedə, nəkta har adaw hay. Asaya, təldərwa har akah, pa aa cakay adaw. Mbəkda mekey yawa, təba ya ta sləkđawa sem daa memøcey.» ²⁸ Tuma a mbəđudara, a ləvar: «Kah na, Bay adaw Mahura, kah na, Gazlavay adaw!» ²⁹ Yesu a ləvar: «Kah ma təba mey a kedə na, maja kah ma hətya ta dey akah, ba diya? Maaya nga Gazlavay aa da

20:23 20.23 Mt 18.18 * **20:24** 20.24 Didim: anda meløvey “cek nga dey”. **20:24** 20.24 Tuma: 11.16; 14.5; 20.27; 21.2 † **20:25** 20.25 vevek: vavay, vevəlek **20:26** 20.26 20.19

ray ndəhay ma təbmara ya ta sləkɔfawa sem daa meməcey, masa kwa ta hətmaya ta dey ata daa ba.»

Mey da ray Mey-maaya-mawiya masa Jan ma wuzlala

³⁰ Yesu ta key maazla hay la ga mekele mekele meedey gula anğa hay, ama maazla hay a tabiya mawuzlalatakaya daa ɔerewel keɔe daa ba.

³¹ Mey hay tabiya masa mawuzlalatakaya daa ɔerewel keɔe na, ara amba ka təbmara, Yesu na, ara Bəzey nğa Gazlavay, ara *ndaw masa Gazlavay ma wala nğa ləhdata ndəhay. Anda keɔe, da akwar fa təbmara mey anğa na, ka da hətam heter mendəvey ba ta fa anğa.

21

Yesu a wuztar vaw a gula anğa hay maasala

¹ Fa dəba ha ɔar nekəɔey na, Yesu a wuztar vaw a gula anğa hay saya. A wuztar vaw na, da mey dəhwa nğa Tiberiyat. Ehe, mey da ray Yesu ma wuztar vaw a gula anğa hay a. ² Ata *Simanɔw *Piyer, *Tuma masa ata ma zəlmara Didim, Nataniyel ndaw da Kana daa hwayak nğa *Galile, ta bəza hay nğa Zebede, leɔ *gula hay nğa Yesu cew mekele, ata tabiya daa slam a. ³ Simanɔw Piyer a ləvtar: «Ya daw la aa ewet.» Ndəhay siya keɔe heyey a mbəɔdamara, a ləvmar: «Ala may, ya diyam asi akah.» Da ray ngene, ta', a diyam, a təpam aa kwambiwal.

Tavaď tavaď ata daa ewet e, ama kwa ta kərzam daa ba.

⁴ Taa pərek masa pas fa bawa na, Yesu a daw, a njeý a mey dəhwa ha. Ama gula anġa hay ta sərmara ara anġa na, daa ba. ⁵ Ta', Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Bəz aďaw hay, akwar ma kərzam ewet e la daw?» A mbəďdamara, a ləvmar: «Ala ma kərzam daa ba.» ⁶ Yesu a ləvtar saya: «Lamara *tabaw akwar, kəzlamara ta dey nġa zəmay, ka kərzamawa la.»

Da ray nġene, a kəzlamara tabaw ata anda Yesu ma ləvtar. A hətam ewet ga da hwaď a. A gwamara nġa ďaďamərwa tabaw a, aa kwambiwal saba, maja ewet ga kalah da hwaď a. ⁷ Ta', gula masa Yesu ma wuďa kalah heyey a ləvar a Piyer: «Ara Bay Mahura!» Masa Simanġw Piyer ma cənda ara Bay Mahura na, ta', a kəzla zana fa vaw maja ta cəkwa zana sem amba a kərzey ewet. Ta', a jəvey daa kwambiwal gəv! aa yam, a daw nġada fa Yesu. ⁸ Yaw, gula hay nġa Yesu siya na, ata gweegwe cay a rav-zazay, mendərey a wusa meeter temere saba. A diyam ta kwambiwal. Daa nġene, fa ďaďamara tabaw ata marəhkaya ta ewet ga da hwaď a heyey.

⁹ A bərnġamawa daa kwambiwal. Masa ata ma bərnġamawa cay na, a hətam zay-awaw ta ewet da ray a lenj peġ. ¹⁰ Yesu aa guzltar, a ləvtar: «Həlmawa ewet masa akwar ma kərzamərwa nġene nekəďey.» ¹¹ Simanġw Piyer a təpey aa kwambiwal a, ta', a ďaďarawa tabaw a marəhkaya kaf! ta ewet hay ga mahura hay

da hwaɗ a heyey. Ewet hay a tabiya temere ta kwakwar zlam a ray a maakar. Tabaw a marəhkaya kaf!, ama kwa ta ngərey daa ba.

¹² Yesu a ləvtar: «Samawa, zəmam cek.» Yaw, kwa gula pal da wuzlah ata ta key gədaŋ ngaa cəfda kah na, wa na, daa ba gway, maja a səmara fara fara ara Bay Mahura. ¹³ Yesu a ngəchey, a la peŋ heyey, a wunkatara a gula aŋga hay, asaya, a la ewet da ray zay-awaw, a vəldatara. ¹⁴ Dəga nga masləkɗawa nga Yesu daa meməcey na, ta pas ngene, ara nga dey maakar a masa aŋga ma wuztar vaw a gula aŋga hay.

Yesu aa cəfda Piyer

¹⁵ Masa ata ma ndəvdamara mezəmey cek cay na, Yesu aa cəfda *Simaŋw *Piyer, a ləvar: «Simaŋw, bəzey nga *Jan, ka wudya a fənta ndəhay kede daw?» Piyer a mbəɗɗara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa səra ya wudka.» Yesu a ləvar: «Nəkfatar dey fa ndəhay aɗaw hay, anda ndaw ma nəkfatar dey fa bəz-təbaŋ aŋga hay.» ¹⁶ Ta', Yesu a ləvar nga dey cew saya: «Simaŋw, bəzey nga Jan, ka wudya daw?» Piyer a mbəɗɗara, a ləvar: «Ahaw, Bay Mahura, ka fa səra ya wudka.» Yesu a ləvar: «Key mecəkwer nga ndəhay aɗaw hay anda ndaw ma səkərey təbaŋ aŋga hay.» ¹⁷ Ta', Yesu a ləvar nga dey maakar: «Simaŋw, bəzey nga Jan, ka wudya daw?» Piyer na, ray aŋga ta həbey sem maja

21:11 21.11 Lk 5.6 **21:13** 21.13 6.11; Mt 14.19; 15.36 **21:14**
21.14 20.19, 26 **21:15** 21.15-17 ndaw ma nəkfatar dey fa
bəz-təbaŋ aŋga hay: 10.14-16; SNM 20.28; 1Pi 5.2

Yesu maa cɛfda ɲga dey maakar, a lɔvar: «Ka wudya daw, ka wudya daw?» Ta', a mbɛddara, a lɔvar: «Bay Mahura, kah na, ka sɛrta cek hay cɛpa, ka fa sɛra ya wudka.» Yesu a lɔvar: «Nɛkfatar dey fa ndɔhay adaw hay anda ndaw ma nɛkfatar dey fa tɔbaɲ aɲga hay. ¹⁸ Yaw, ya fa lɔvka fara fara, daa masa kah daa gula akah na, ma diya vaw akah ɲgada pɔkey na, kah ta ray akah. Ka fa daw kwa aa wura aa wura. Ama da kah ta key maraw cay na, ka da baɲgadata har akah hay amba ndaw mekele a diykawa vaw akah. A da handaka kwa aa slam masa kah ma wudfey ɲga daw ba.» ¹⁹ Ta mey a kedɛ na, Yesu a wudfey ɲga wuzda sɛkway ɲga memɔcɛy ɲga Piyer. Piyer a da hɛlma Gazlavay ta fa memɔcɛy aɲga ha. Fa dɔba ha, Yesu a lɔvar a Piyer: «Sawa, sɔpya.»

Mey da ray gula masa Yesu ma wudfa kalah

²⁰ *Piyer a mbɛdɛy dey fa dɔba, a da nɔkey dey na, a ray gula masa Yesu ma wudfa kalah heyey. Gula ha fa sɛptar wurzay. Ara gula masa ma gɛnsley ɲgada fa Yesu daa masa ata fa zɔmam daf, maa cɛfda, ma lɔvey: «Bay Mahura ma da vɛldaka a har masa-gɛra akah hay na, wa?» heyey. ²¹ Piyer ma hɛtar la na, ta', aa cɛfda Yesu, a lɔvar: «Bay Mahura, kaa ma da hɛtfar a gula kedɛ na, me?» ²² Yesu a mbɛddara, a lɔvar: «Da ya wudfey a nɲey ta dey da bɛla kedɛ haa kasl mavɔhwa adaw na, mey akah da hwad a me? Kah na, sawa, sɔpya.»

²³ Mey a, a cōney fa ndōhay ŋga Yesu siya na, anda gula ha fa da mōcey daa saba. Fara fara Yesu ta lōvar a Piyer, gula ha fa da mōcey daa saba na, daa ba. Ama a lōvar na, «Da ya wudfey a njey ta dey da bōla keɗe haa kasl mavōhwa adaw na, mey akah da hwaɗ a me?»

²⁴ Yaw, gula ha na, ara ndaw ma hōtatōrwa cek hay a keɗe ta dey aŋga, ara aŋga ma wuzdatara a ndōhay, asaya, ara aŋga ma wuzlalatōrwa aa ɗerewel keɗe may. Ala na, ya sōrmara mey hay a keɗe ara mey hay masa fara fara.

²⁵ Yesu ta key cek hay la mekele mekele ga. Anja da cek hay a mawuzlalatakaya cōpa pal pal fa ɗerewel na, ya wulkey slam da bōla keɗe ŋga pata ɗerewel hay a daa ba.

Mejəwey-mey Mawiya
Mofu-Gudur: Mejəwey-mey Mawiya New Testament
Le Nouveau Testament en langue Mofu-Gudur
(Cameroun)

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mofu-Gudur)

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2b021919-36cf-59da-a35f-10c5e5548811